

izdaja ob 4. zjutraj.
Štane mesečno Din 50; za in-
samstvo Din 40 — neobvezno.
Oglas po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 3073 in 3004, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištevno: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3054.
Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3097.
Podružnice: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račun pri poštnem črt. zaveza: Ljub-
ljana št. 11.443 — Praha čisto 78.180/
Wien, Nr. 305.441.

Stjepan Radić v domu hrvatskih seljakov

Radićevo truplo je bilo včeraj balzamirano in prepeljano v Seljaški dom. — Pogreb bo v nedeljo ob 10. dopoldne. — Odklonjena udeležba vlade in strank, ki sodelujejo v okrvavljenem parlamentu. — Rezultat sodne obdukcije: Radić je žrtev morilčeve krogle. — Seja poslovnega odbora KDK

Zagreb, 9. avgusta, n. Vse od onega trenutka, ko se je v Zagrebu razširila vest o smrti Stjepana Radića, so se zbirale pred Radićevo vilo neprestano velike množice, ki so nemo zrle na okna, za katerimi je zasanjal večni sen veliki voditelj hrvatskega naroda. Ljudje so neprestano prihajali in zopet odhajali, pred vilo pa je bilo stalno več tisoč ljudi.

Že ponoči je bil pozvan znani zagrebski kipar prof. Valdec, ki je posnel Radićevo posmrtno masko. Ob 6. zjutraj je prispela sodna komisija, da ugotovi vzroke Radićeve smrti in v ta namen izvrši obdukcijo. Obdukcija je trajala vse do 9. dopoldne, nakar so zdravniki truplo balzamirali.

Ceravno je bil prenos Radićevega trupla določen šele za 4. uro popoldne, so se že v prvih popoldanskih urah začele zbirati množice na Pantovčaku, zlasti pa pred vilo samo.

Zagreb nudi sliko najgloblje žalosti. Na sleherni hiši plapolajo črne zastave, iz stolpnih lin pa done vsako uro mrtvaški zvonovi. Dopoldne ob 10. so zaprli vse trgovine in druge javne lokale (tudi kavarne), tako da je bilo mesto kakor izumrlo. Le po ulicah so se zbirale vedno večje grude, ki so komentirale zadnje dogodke in mnogo prera- no smrt Stjepana Radića.

Prenos v Seljaški dom

Prenos trupla Stjepana Radića v Seljaški dom se je izvršil v imponantnem sprevedu, v katerem je korakalo nad 15.000 ljudi. Pred Radićevo vilo na Pantovčaku je bila že od ranega jutra zbrana velika množica ljudi, ki je do ure spreveda, ob 4. popoldne tako narasla, da je zasedla vso okolico. Iz vseh delov mesta so romale dolge procesije proti centru, flankirale ulice, po katerih se je premikal spreved in se koncentrirale pred Seljaškim domom, kjer se je že davno pred napovedano uro zbralo okrog 20.000 ljudi. Vse trgovine in javni lokali so bili od 3. popoldne pa do konca spreveda zaprte.

Kmalu po 3. uri so začeli prihajati v Radićevo vilo narodni poslanci, zastopniki občinskega sveta in predstavniki najodličnejše zagrebske družbe. Ob 4. uri je prispel Svetozar Pribičević v spremstvu posl. dr. Kramerja, dr. Popovića in Vilderja. Njim so se pridružili ostali člani vodstva in kluba KDK, m. dr. posl. Pucelj. Zbral se je tudi celokupni občinski svet s podžupanom Majerjem na čelu. Ob 5. popoldne so zadoneli z vseh zagrebskih cerkva zvonovi. Krsto, ki so jo prinesli iz hiše žalosti štirje seljaki v narodnih nošah, je blagoslovil župnik od Sv. Blaža g. Kerbić, ki je tudi vodil kondukt do Seljaškega doma.

Oromna žalna povorka

Po opravljenem cerkvenem obredu je 8 seljakov v narodni noši dvignilo krsto in jo zaneslo na mrtvaški voz. Nato se je razvila povorka, v kateri je bilo okrog 15.000 ljudi. Povorka je otvoril oddelk Sokola na konjih, nakar je sledila univerzitetna omladina, deputacija seljaških mladinskih organizacij. Za njimi je krenil mrtvaški voz, ki ga je ob obeh straneh spremljalo 10 seljakov v narodni noši, 6 Sokolov s potegnjenimi sabljami in 6 omladincev. Za krsto je stopal pokojnikov sin Vlado z ženo in ostalimi sorodniki. Soprog Stjepana Radića gospej Mafernik je postalo slabo in je zato z avtomobilom krenila k Seljaškemu domu. Takoj za rodbino je šlo celokupno vodstvo KDK in za njim ostali narodni in oblastni poslanci, ki so zbrani v Zagrebu, skoraj polnošte-

vilno. Za poslanskim klubom je stopal celokupni občinski svet s podžupanom Majerjem na čelu. Številnim korporacijam iz Zagreba in bližnje okolice je sledila ogromna množica.

Povsod, koder se je kretal spreved, so bile ulice na obeh straneh flankirane od skoraj nepregledne množice. Skozi neprodoren špalir je kretal spreved v grobni tišini. Povsod je vladal največji red in občinstvo je odkritih glav v največji tišini nemo spremljalo zadnjo pot Stjepana Radića v Seljaški dom. Spreved se je pomikal po Hercegovski ulici do Pejačevićeva trga, od tod po Llici do Jelačevićeva trga, kjer je zavil po Strossmayerjevi ulici pred Seljaški dom na Zrinjevcu.

Na mrtvaškem odru

Prvotno je bilo nameravano, da bo truplo Stjepana Radića takoj po sprevedu položeno na mrtvaški oder, tako da bi bila občinstvu že danes dana prilika, da izkaže Stjepanu Radiću svojo zadnjo čast. Ker pa se je spreved zelo zavlekel in zakasnil, je bil za danes dovoljen dostop k mrtvaškemu odru samo narodnim poslancem in novinarjem, za publiko pa bo dovoljen dostop jutri ob 6. ure zjutraj naprej. Častno stražo ob mrtvaškem odru bodo vršili Sokoli, omladinci ter seljaki ter narodno žens- tvo v narodnih nošah.

Po sprevedu so se množice mirno razšle in ni prišlo nikjer do incidentov, tako da policija in orožništvo, ki sta v stalni pripravljenosti, nista imeli povoda intervenirati.

Narodno žalovanje

Vse manifestacije KDK odpo- vedane

Zagreb, 9. avgusta, r. Poslovni odbor KDK je proglasil povodom smrti Stjepana Radića štedenko narodno žalovanje.

Prvih 14 dni so odpovedane vse strankarske prireditve in manifestacije. Med drugimi je odložen tudi kmečki praznik na Krškem polju, ki bi se imel vršiti 15. t. m.

Osmrtnica kluba KDK

Zagreb, 9. avgusta, 6. Poslanski klub KDK je izdal danes sledečo osmrtnico: »Zlomljen tuge javlja poslanski klub KDK grozno vest, da je snoci ob 8.55 v Zagrebu preminul mučeniški smrti njegov veliki predsednik, narodni poslanec Stjepan Radić, voditelj hrvatskega naroda, učitelj in prosvetitelj seljaštva. Pogreb bo v nedeljo, dne 12. avgusta 1928. Spreved krene ob 10. dopoldne izpred Hrvatskega seljaškega doma na Mirogoj.«

Sožalje beograjskih novinarjev

Beograd, 9. avgusta, p. Povodom smrti Stjepana Radića je uprava beograjske sekcije JNU imela danes popoldne žalno sejo s katere je bil izdan naslednji komunikat: »Pričani, da izražamo razpoloženje vseh beograjskih novinarjev, izkazuje uprava beograjske sekcije JNU globoko spoštovanje spominu prerano umrlega velikega narodnega tribuna in neumornega sodelavca novinarjev v obveščanju javnosti, gospoda Stjepana Radića. Naj bosta ohranjen na večni spomin in slava g. Stjepanu Radiću, hrvatskemu vodji, političnemu borcu in novinarju!«

Črne zastave na šolah.

Beograd, 9. avgusta. Minister prosvete Milan Grol je odredil, naj se na vseh šolah v državi, na osnovnih, srednjih in na univerzali, izobesijo črne zastave v znak žalosti nad smrtjo Stjepana Radića, ki je bil dolgo časa tudi minister prosvete.

Bojkot vlade in Narodne skupščine pri pogrebu

K nedeljskim pogrebnim svečanostim pričakujejo v Zagrebu do pol milijona ljudi. — Prve odredbe poslovnega odbora KDK. — Pogrebne stroške krijejo mesto Zagreb in hrvatske oblasti

Zagreb, 9. avgusta r. Vodstvo KDK je obvestilo velikega župana, ki se je informiral o dispozicijah za pogreb, da odklanja ponujeni pogreb na državne stroške ter ne želi, da pogrebu prisostuje vlada ali pa Narodna skupščina. Tudi so bile obveščene vse stranke, ki sodelujejo v okrvavljeni Narodni skupščini, da bi njihova udeležba pri sprevedu ne bila dobrodošla. To velja za demokrate, radikale, klerikalce, muslimane, a tudi za zemljoradnike, Nemce in socialiste.

Pogreb se bo vršil v nedeljo dopoldne ob 10. izpred Seljaškega doma na Zrinjevcu. Stroške pogreba prevzamejo mesto Zagreb ter one oblastne skupščine, v katerih ima KDK večino.

Jutri dopoldne bo poslovni odbor KDK odobril predloženi mu program pogrebnih svečanosti. Od Radića se bosta v imenu KDK poslovila Svetozar Pribičević in dr. Maček. Število ostalih govornikov bo kar najbolj reducirano.

Jutri se bo vršila žalna seja mestnega sveta zagrebskega.

Iz vseh prečanskih krajev je prispelo že tekom današnjega dneva veliko število prijav deputacij za pogreb, ki bo grandiozna žalna manifestacija. Računa se, da bo v nedeljo v Zagrebu nad pol milijona ljudi.

Porazen vtis Radićeve smrti na Beograd

Posvetovanje vlade. — V pričakovanju usodnih dogodkov. — Zopet govore o potrebi spremembe režima

Beograd, 9. avgusta n. Vest o smrti Stjepana Radića je napravila v Beogradu najgloblji vtis, ki je pri nekaterih iskren, dočim ga pri drugih izliva bojazen glede nadaljnjega razpleta dogodkov. Beograjski tisk objavlja povodom smrti Stjepana Radića obširne nekrologe. Narodna skupščina je imela danes sejo, ki je bila samo kome- moracijska. Tudi parlamentarni klubi so imeli žalne seje, s katerih so bile poslance sožalne brzojavke. Splošno se obsoja vlada, ker ni dovolila, da bi na današnji seji Narodne skupščine po- dala svoje izjave voditelji posameznih klubov, namesto da je imel samo kratek govor podpredsednik Kujundžić. Tako so zemljoradniki nameravali po- dati po svojem voditelju Joci Jovanoviću v skupščini svojo sožalno izjavo povodom smrti Stjepana Radića. Zemljoradniki so pričakovali, da bodo to storili tudi voditelji drugih parlamen- tarnih klubov.

Največjo pozornost izliva v politič- nih krogih vprašanje, kaj bo sedaj. Vsi priznavajo, da se je dogodilo nekaj strašnega, nekaj velikega, česar po- sledice doslej še niti najmanj niso vide- ne. Oči vseh so uprte v Zagreb in vse se vprašuje, kaj se tam godi in kaj tam delajo.

V vladnih krogih se trdi, da bo par- lament posloval samo še do srede, na- kar bo skupščinsko zasedanje zaklju- čeno in odgodeno do jeseni. Radikali ne prikrivajo bojazni nad nadaljnjim razvojem političnega položaja ter na- glašajo, da je po njihovem mnenju iz- prememba režima neizogibno potreb-

Tudi iz Slovenije pridejo številne deputacije.

Zagreb, 9. avgusta. Pogreb Stjepana Radića se bo vršil v nedeljo ob 10. dopoldne na najsvečanejši način. Truplo bo danes dopoldne položeno v Seljaškem domu na mrtvaški oder in bo dovoljen občinstvu dostop že od danes zvečer naprej. Seljaški dom bo odet od zunaj in znotraj v črno.

Žalni spreved krene izpred Seljaškega doma pred magistrat in od tam po glavnih ulicah na Mirogoj. Prvotno je bilo sklenjeno, da se bo vršil pogreb šele na Gospojnici v sredo, na željo rodbine so pa odredili, da se vrši že v ne- deljo. Število govornikov bo omejeno na minimum. Pred Seljaškim domom bodo govorili Svetozar Pribičević za KDK, nadalje podpredsednik HSS dr. Maček ter nekateri ožji pokojnikovi prijatelji, na grobu pa se bodo poslovili predstavi- niki raznih organizacij.

Radićevo truplo bo začasno polože- no v grob v arkadah na Mirogoju, kjer počivata tudi Pavle Radić in dr. Gjuro Basariček do zgraditve posebne grob- nice.

Iz okolice so že danes začele prihajati deputacije raznih korporacij, dru- štev in političnih organizacij iz bližnje okolice, najavljene pa so deputacije iz vseh delov države.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 9. avgusta, p. Pred današnjo sejo Narodne skupščine je imel sejo ministrski svet, na kateri je dr. Korošec po- ročal o smrti Stjepana Radića. Vlada je sklenila ob tej priliki, naj se pokojnik pokopje na državne stroške, ako pristane na to njegova rodbina. Razen tega je bilo sklenjeno, da naj bo današnja seja Na- rodne skupščine žalna in naj podpredsed- nik Bogoljub Kujundžić prečita na njej go- vor v čast pok. Stjepanu Radiću. Dr. Ko- rošec je dalje poročal, da vladata po vsej državi mir in red in da je odredil, naj se na vseh državnih uradih izobesijo črne za- stave v znak žalosti za Stjepanom Radićem. Prosvetni minister je izdal še posoben od- lok, da morajo izobesiti črne zastave vse šole v državi.

Tudi dr. Korošec kondolira

Beograd, 9. avgusta, p. Predsednik mini- strskega sveta dr. Korošec je poslal dru- žini pok. Stjepana Radića naslednjo brzo- javko:

Tužna vest o smrti g. Stjepana Radića, velikega rodoljuba in državnika, ki je vse svoje življenje posvetil težki borbi za do- bro naroda, je napolnila z veliko bolestjo vse patrijote. Prosim v imenu kraljevske vlade, da izvolite sprejeti sočustva velike pietete napram pokojniku in globoke bole- sti v skupni nam tugi. Predsednik minist- rskega sveta dr. Anton Korošec.

Ojačenje orožništva v Zagrebu

Zagreb, 9. avgusta n. Nocoj je prispelo v Zagreb več bataljonov orožništva, ki stoji v stalni pripravljenosti, akoravno vlada v mestu vzorna disciplina. Policija demantira vesti, da bi imelo vodstvo varnostne služ- be v Zagrebu iz njenih rok preiti v roke orožniških oficirjev in žandarmerije.

Poziv zagrebskih gostilničarjev

Zagreb, 9. avgusta n. Udruženje gostilničarjev, kavarnarjev in krčmarjev v Zagre- bu je odredilo, da se na vseh gostilniških in kavarniških lokalih na Hrvatskem izve- sijo žalne zastave ter do nadaljnjega usta- vijo vse zabave, godbe itd. Odrača se tudi na gostilničarje in kavarnarje v vseh pre- čanskih krajih, da se pridružijo tej žalni manifestaciji.

Žalna seja finančnega odbora

Beograd, 9. avgusta. Za danes do- poldne je bila napovedana seja plenuma finančnega odbora, na kateri bi se imel iz- voliti predsednik. Finančni odbor pa je imel le kratko sejo, na kateri je po preči- tanju zapisnika imel podpredsednik dr. Slavko Šečerov naslednji govor:

»G. člani! S tužnim srcem mi je čast objaviti finančnemu odboru, da je naš od- ločni in zaslužni član g. St. Radić premi- nul knoči okoli 9. Pokojni g. Radić, pred- sednik HSS, je bil med prvimi in najbolj- šimi člani našega odbora. S svojim finanč- nim znanjem se je izkazal ne samo kot pisec strokovnih knjig, temveč je tudi s tehtno kritiko vsakega zakona in zakon- skega predloga mnogo doprinesel, da so se zakonski predlogi popravili in da so iz- šli iz finančnega odbora boljši, nego so bili. Njegovo delo bo ostalo trajne vred- nosti. Prosim, da damo svojim čustvom v znak priznanja njegovemu zaslužnemu de- lu in njegovi veliki osebi z vzklikom »Slava mu!«

Vsi prisotni člani finančnega odbora so se pridružili vzkliku podpredsednika dr. Šečerova, ki je nato sejo v znak žalova- nja zaključil.

Nemci o Radiću

Beograd, 9. avgusta. Povodom smrti Stjepana Radića je podal predsednik nem- škega poslanskega kluba dr. Kraft novinar- jem sledečo izjavo:

»Smrt voditelja Hrvatov Stjepana Ra- dića so z globoko žalostjo sprejeli vsi iskreni prijatelji resničnega pomirjenja in sko- rajšnje rešitve težke krize v našem držav- nem življenju, ki je pričela s krvavim zlo- činom v Narodni skupščini 20. junija. Cilj borbe in poštrevonalnega političnega dela velikega pokojnika je bil neglede na sred- stva tako urediti naše domovine, da bi se v bratskem sporazumu in ob složnem in plodnem sodelovanju vseh delov naroda in države mogla osnovati in trajno zagurati popolno ravnopravnost in enakost. Tra- gična smrt je vzela vsemu narodu naše dr- žave prvega in največjega borca za to ve- liko idejo in za srečno bodočnost naše dr- žave. Zalovanju nad izgubo tega velikega pobornika za enakopravnost, pravico in za- konitost napram vsem državljanom, za vz- jemnost vseh držav in narodov v duhu člo- večanstva, bratstva in trajnega miru se pridružujejo vsi svobodoumni ljudje ne sa- mo v naši državi, nego po vsem svetu. To žalost globoko občutijo zlasti tudi vse na- rodne manjšine Jugoslavije, kojih zakonite težnje za enakopravnostjo, za nacionalno svojo do in kulturnim razvojem so imele v velikem pokojniku vedno iskrenega tolmā- ča in zagovornika.

Sklepi današnje seje poslovnega odbora KDK

Pogreb bo v nedeljo ob 10. — Vodstvo KDK je odklonilo ponudbo vlade, da krije pogrebne stroške. — Zastopniki vlade in režimskih strank na pogrebu niso dobrodošli.

— Zagreb, 9. avgusta. Danes dopoldne od 10. do 12.30 se je vršila seja poslovnega odbora KDK pod predsedstvom Svetožarja Pribičevića. Po seji je bilo izdano novinarjem sledeče obvestilo:

„Poslovni odbor KDK je na svoji današnji seji sklenil, da se bo vršil pogreb njegovega nenadomestljivega predsednika v nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne izpred Seljaškega doma. Točnejši razpored in podrobnosti pogreba še niso določene. Danes ob 16. bo prepeljano truplo brez posebnih svečanosti iz Radićeve vile v Seljački dom. Sprevoz se bo pomikal od Pantovčaka po Illici preko Jelačićevega trga skozi Strossmayerjevo ulico do Zrinjevca.

Poslovni odbor KDK je nadalje razpravljao o vprašanju kritja pogrebniških stroškov. Po naročilu vlade je zagrebški veliki župan prošil za informacije, ali bi KDK pristala na to, da se izvrši pogreb na državne stroške. Poslovni odbor je to ponudbo odklonil ter sporočil, da ne želi, da bi se udeležili pogreba niti zastopniki vlade in Narodne skupščine, niti zastopniki onih strank, ki po 20. juniju še sodelujejo v okviru vilen Narodni skupščini.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se pozovejo vsi poslanci KDK na plenarno sejo poslanskega kluba, ki se bo vršila v soboto dopoldne v Zagrebu. To bo žalna seja kluba. Obenem bo na tej seji sprejet proglas, ki ga bo izdala KDK povodom Radićeve smrti na narod.

„Mene lahko ubijejo, duha ne bodo ubili!“

Proglas predsedstva HSS na hrvatski narod

Zagreb, 9. avgusta. Predsedstvo HSS je izdalo na hrvatski narod sledeči proglas: „Hrvatski narodi! Snoči 8. avgusta 1928, nekoliko minut pred 9. zvečer je izdihnil svojo veliko plemenito dušo in zaprl svoje trudne oči k večnemu počitku naš voditelj in predsednik Stjepan Radić. Vse njegovo življenje je bilo neprestano in nescelotno delo za svoje dobro in ob enem neprekinjen niz primerov, kako je treba delati za svoj narod. In baš ko je zbral vse narod v čvrste vrste v borbi za pravičnost, človečanstvo in svobodo hrvatskega naroda in hrvatske domovine, je iztrgala zločina roka njegovo telo iz naše sredine. Ubili so ga zločinci, da oropajo hrvatski narod voditelja, da zanesejo malodušnost v njegove čvrste vrste in tako zlomijo njegovo zmaganosno borbo za svobodo, človečanstvo in pravico.“

„A prevarili so se! Ko smo 20. junija pred umorom v Narodni skupščini, sluteči zlo, nagovarjali predsednika, naj tega dne ne gre v Narodno skupščino, ker bi ga lahko

umorili, je odgovoril z besedami: „Mene lahko ubijejo, duha ne bodo ubili!“

Predsednik je izrekel te besede, ker je vedel, da je njegovo geslo: „Vera v Boga in seljaška sloga“ preželo ves hrvatski narod. Vedel je, da njegovo 40 letno javno delo ni bilo zaman in ker mu je uspelo učvrstiti v hrvatskem narodu vero v zmago pravice in ker je zbral hrvatski narod k delu za ta vzvišena načela na čvrstem, nezlomljivem seljaškem temelju. Ta duh predsednika in našega voditelja je v nas močnejši še sedaj, ko nas je predsednik zapustil. Ta njegov duh nas vodi še nadalje in nam naroča:

„Ohranimo svoje vrste čvrste in nepobojne, kakor nas je naučil in združil naš veliki pokojnik. Ohranimo tudi te dni najtežje preizkušnje popoln mir in zvestost, da bomo tako kronali z uspehom delo svojega učitelja in voditelja. Imejmo popolno zaupanje v svoje vodstvo in vzdržimo borbo do zmage!“

„Slava Stjepanu Radiću! Živel hrvatski narod in z njim duh Stjepana Radića!“

„Hrvatski narod mora dobiti zadoščenje!“

Pošten radikalni voditelj o situaciji, nastali z Radićevo smrtno. — Uničujoča obsodba Vukičević - Koroščevega režima

Sarajevo, 9. avgusta. Vest o Radićevo smrti je napravila po vsej Bosni in Hercegovini naravnost porazen vtis. Narod na vse mogoče načine komentira Radićevo smrt in njene vzroke ter ugiha o bodočem razvoju situacije v državi. Zlasti med pristajali vladnih strank je opaziti veliko poptost, ki se izraža tudi v izjavi bivšega radikalnega ministra in radikalnega voditelja, ki je izjavil novinarjem med drugim sledeče:

„Fatalna je bila politika, ki jo je vodil iz neke kljubovalnosti Velja Vukičević. Ta politika je doživela popoln krah v vladni njegovega naslednika dr. Korošca, čeprav je polom bolj moralnega nego parlamentarno-političnega značaja. Danes ob smrti Stjepana Radića, ki ni bil nikdar proti vodstvu Srbov v državnih poslih, morajo biti ljudje, ki so odgovorni za vladno politiko, trezni in morajo brez egoizma mi-

sliti na narod in državo. Dovolj je samo pogledati, kaj piše o nas inozemstvo. Naša država bi bila ob sodelovanju s Stjepanom Radićem in drugimi konstruktivnimi elementi lahko že davno konsolidirana. Smrt Stjepana Radića mora iskreno obžalovati vsak pošten misleč politik in državljani in priznati, da se mora dati hrvatskemu narodu zadoščenje v smislu poslednje želje Stjepana Radića, t. j. svobodne volje. Ni mnogo, kar je zahteval Radić kot zadoščenje globoko užaljenemu hrvatskemu narodu, in to se mu lahko da in mora dati.“

Zagreb, 9. avgusta. Do danes zvečer so prešli rodina Stjepana Radića, vodstvo KDK in predsedstvo HSS nad 400 sožalnih brzojav, med temi mnogo iz Francije, Anglije, Madžarske, Italije, največ pa iz Češkoslovaške. Zanimivo je, da so češkoslovaški ministri kondolirali vsak zase.

Pribičević ob trupu svojega prijatelja

Svetožar Pribičević se je pripeljal snoči z Bleda v Zagreb na današnjo sejo KDK in je še le v Zagrebu zvedel za katastrofo. Pretresljivi prizori ob mrtvaški postelji.

— Zagreb, 9. avgusta. Snoči ob 10.50 se je pripeljal z Bleda Svetožar Pribičević na kolodvor Sava s poslanecem dr. Krnjevićem, ki se mu je že popoldne peljal nasproti, da bi ga obvestil o bolezni Stjepana Radića in o političnem položaju, v kolikor se je zadnje dni v odsotnosti Pribičevića v Zagrebu razvijal. Na kolodvoru so ga pričakovali novinarji, ki so mu prvi sporočili vest o smrti Stjepana Radića. Pribičević tej vesti ni hotel verjeti ter je ponovno vzkliknil: „To ni mogoče! Saj so še včeraj zdravniki izdali bulletin, da ni nobene direktne nevarnosti.“

Ko pa so ga pričeli o strašni resnici, je Pribičević kar onemel ter je samo ponavljal: „Bože, bože, kaj je to!“

Bil je tako razburjen, da ni mogel niti sam iti iz vagona, marveč so ga morali voditi. Prav tako je tudi v avtomobilu ves čas med vožnjo do svojega stanovanja, kjer se je hotel preobleči, neprestano krčil prste in tožil: „Bože, kaj bo!“

Na vprašanje njegovega spremstva v avtomobilu, kaj bi moglo biti, je odgovoril: Prosim vas, jaz ne vem, to ve sam Bog!“

Ko je prišel v hotel, se Pribičević še vedno ni mogel zbrati in je, ne da bi se ustavil, odredil, naj ga takoj prebije v Radićevo vilo na Pantovčaku. Ko je došel tja, so mu napravili prostor, da se je lahko približal smrtni postelji. Pribičevića še niso videli nikdar tako potrtga in obupanega kakor v trenutku, ko je padel na kolena pred mrtvim Radićem in se s sklenjenimi rokami nagnil preko njegovega trupa. Prizor je bil tako pretresljiv, da so vsi navzoči pričeli na glas plakati.

Tik pred prihodom Svetožarja Pribičevića je zdravnik dr. Bortić vzel

nekoliko krvi iz pokojnikovega trupa, da bi preiskali, ali je umrl Stjepan Radić vsled infekcije od rane, dobljene pri umoru v Narodni skupščini. Kiparja prof. Rudolf Valdec in prof. Davorin Hodko sta pripravila obraz za posnetje maske, ki sta jo napravila še tekot noči.

Pred vilo Stjepana Radića se je vso noč zbirala velika množica občinstva, ki je neprestano odhajalo in prihajalo. Po mestu sta ponoči dve večji skupini manifestantov s črnimi zastavami na čelu vzklikali: „Slava Stjepanu Radiću! Slava mučenikom! Slava voditelju hrvatskega naroda!“

Proglas KDK v severni Dalmaciji

Šibenik, 9. avgusta. Organizacija HSS in SDS sta izdali za severno Dalmacijo skupen proglas na narod, v katerem ga pozivata k slogi v borbi za cilje in načela, zaradi katerih je moral dati svoje dragoceno življenje veliki narodni voditelj Stjepan Radić. Ko se je v Zagrebu pomikal sprevoz iz Radićeve vile v hrvatski Seljački dom, so zvonili v Šibeniku vsi zvonovi. Vse trgovine in javni lokali pa so bili že opoldne v znak žalovanja zaprti.

Slovenski goriški kmetje se selijo v Argentino

Gorica, 9. avgusta. O. Po želji, zlasti po Vipavskem, hodijo agenti najrazličnejših paroplovnih družb od hiše do hiše in silijo ljudi k izseljevanju v Argentino. Razumljivo je, da se ljudje spričo letošnje grozne suše, ki bo uničila vse poloteva bojazan pred zimo in vseh nadlog, ki prihajajo druga za drugo nad našega kmeta. Spritno vsega tega silijo ljudje v Ameriko. Iz Vipavskega se namerava izseliti v Južno Ameriko nekaj tisoč oseb.

Žalna seja Narodne skupščine

Današnja seja Narodne skupščine je bila posvečena spominu Stjepana Radića. — Po smrti mu priznavajo tudi v Beogradu izredne zasluge in sposobnosti. — Neprečitana izjava zemljoradniškega kluba.

— Beograd, 9. avgusta. Seja Narodne skupščine, ki je bila napovedana za ob 9. dopoldne, se je radi seje ministrskega sveta pričela šele ob 11.30. Po prečitani zapisnika, ki je bil soglasno sprejet, je povzel besedo predsedujoči podpredsednik Bogoljub Kujundžić in imel naslednji govor, ki so ga poslanci poslušali stoje:

„Gospodje narodni poslanci! Narodno skupščino je zadel prevelika izguba, ker je neusmiljena smrt iztrgala iz političnega življenja enega naših največjih politikov. Ugleden član naše zbornice, naš poslanski tovariš, vodja in predsednik HSS in KDK g. Stjepan Radić je umrl sinoči ob 8.45.“

„Izguba g. Stjepana Radića je težak udarec za naš parlament. Pokojnik spada po pravici v vrste naših narodnih velikanih, ki nam jih je iztrgala smrt v zadnjem času. Izgubili smo veliko slovansko dušo, ideologa širokih pogledov. Izgubili smo človeka, ki se je vse svoje politično življenje idealno in apostolsko bavil z velikimi narodnimi vprašanji. Pokojni Stjepan Radić je bil zelo aktiven član narodnega predstavništva. Vzbujal je občudovanje nas vseh s svojim globokim in vsestranskim poznavanjem narodnih potreb, pridobival in očaroval nas je s svojo ljubeznijo napram seljaku in malemu človeku sploh, za čigar vprašanja je imel največje razumevanje.“

„Ves naš narod deli čustva pri izgubi svojega predstavnika ter sodelu-

je v žalosti, ki nas je zadel. Prosim Narodno skupščino, da v znak manifestacije naše globoke žalosti zakliče: Naj bo našemu tovarišu pokojnemu Stjepanu Radiću lahka zemlja, ki jo je tako iskreno ljubil! Naj mu bo večni spomin! Slava mu!“

Vsi poslanci so se pridružili vzkliku podpredsednika Narodne skupščine, ki je nato v znak žalosti sejo takoj zaključil ter napovedal prihodnjo za jutri ob 9. dopoldne.

Pred zaključkom seje Narodne skupščine je zahteval besedo še posl. Joca Jovanović, da bi podal izjavo v imenu zemljoradniškega kluba. Predsednik pa je to odklonil in sejo naglo zaključil.

Izjava zemljoradnikov, ki jo je nameraval prečitati Joca Jovanović, se glasi:

„Smrt Stjepana Radića, vodje hrvatskih seljakov, pomeni za državo in ves narod prebrkljivo izgubo. Pokojni St. Radić je vse svoje življenje posvetil predvsem dobri seljaku, čiji čustva je poznal, kakor malo kateri voditelj naroda. Umel je pronikniti v njegovo dušo, v njegove težnje in zlasti v njegovo trpljenje. Zato mu je seljak veroval neomajno in šel za njim. V tem času je njegova izguba ena največjih, kar jih je imel naš seljak in z njim tudi naš narod od meseca decembra 1918 do danes. V času, ko nam je bil najbolj potreben, nam ga je iztrgala smrt. Zato je naša žalost velika, globoka in iskrena. Naj mu bosta ohranjena večni spomin in slava!“

Popović in Jovanović bosta le izročena!

Imunitetni odbor je danes spremenil svoje včerašnje stališče in sklenil predlagati Narodni skupščini, naj izroči oba osumljena poslanka sodišču.

— Beograd, 9. avgusta. Kakor znano, se je včeraj imunitetni odbor izrekel proti izročitvi poslancev Tome Popovića in Jovanovića-Lune sodišču na zahtevo preiskovalnega sodnika. Svojo odklonitev je večina v imunitetnem odboru motivirala s trditvijo, da je preiskovalni sodnik zaslizal samo priče, ki so oba poslanka obremenjevale, ni pa zaslizal radikalnih in demokratskih prič, ki bi mogle izpovedati za njuno ugodno. Zaradi tega se je imunitetni odbor izrekel za enkrat proti izročitvi; češ, da dokazno postopanje ni bilo dosledno in pravilno izvedeno. Za izročitev so glasovali samo muslimani in zemljoradniki. Muslimani so po včerašnji seji imunitetnega odbora ostro protestirali pri Ljubi Davidoviću zaradi postopanja demokratov in je zato danes imunitetni odbor o zadevi še enkrat razpravljaj.

„Današnja seja imunitetnega odbora je bila nadaljevanje včerašnje seje. Na včerašnji seji je bila izražena od gotovih članov odbora želja, da bi se dobila potrebna obvestila od preiskovalnega sodnika o gotovih momentih preiskave. Na podlagi tozadevnega sklepa je predsednik imunitetnega odbora posl. Dukanac posetil preiskovalnega sodnika in dobil potrebna obvestila, s katerimi je omogočena rešitev

glavnega vprašanja. Imunitetni odbor je na današnji seji pristopil k rešitvi glavnega vprašanja. Postavil se je soglasno na stališče, da je treba poslance Toma Popovića in Draga Jovanovića izročiti sodišču, ne spuščajoč se v to, ali obstoja kaka njuna krivda ali ne, ali so dokazi za to krivdo ali ne.“

Radikali še vedno oklevajo

Beograd, 9. avgusta. P. Danes od 6. do 8. zvečer je bila seja radikalnega kluba, na kateri se je razpravljalo o izročitvi poslance Toma Popovića sodišču, za katero se je dopoldne imunitetni odbor Narodne skupščine izrekel soglasno. Seji ki se jo je udeležilo malo število poslancev, je predsedoval podpredsednik Steva Janković. Prvi je govoril sam Toma Popović, ki je izjavil, da ne beži pred sodiščem in da bo stopil pred sodnike ne glede na to, ali bo od Narodne skupščine izročen ali ne. Kot nar. poslanec pa bo branil do zadnjega utripa ustavo, ki izrecno pravi, da noben poslanec ne more biti nikdar izročen sodišču za besede, izrečene v Narodni skupščini. Smatra, da bo vsakdo, ki bo glasoval za njegovo izročitev sodišču, postal krivoprislužnik. V enakem smislu so govorili še nekateri drugi poslanci. Dočim so bili drugi mnenja da je treba zahtevati sodišča ugoditi. Do sklepa ni prišlo in se bo jutri razprava nadaljevala.

Letalci Male antante v Jugoslaviji

Včeraj so prispeli najprej v Beograd in nato v Zagreb udeleženci letošnje letalske tekme Male antante in Poljske

Beograd, 9. avgusta. P. Davi od 7. do 8. so pristali na beograjskem letališču s kratkim odmorom letalci, ki sodelujejo pri tekmi letalcev Male antante. Tekma se vrši na prosti Praga-Varšava-Bukarešta-Beograd-Zagreb-Praga. Po objavi beograjskega Aero-kluba je prvi priletel in odletel naš kapetan Hubel z izvidnikom kapetana Lozice. Drugi je bil zopet naš kapetan Rupčić. Tretji je bil Poljak, ki pa je bil od nadaljnega tekmovanja izključen.

Cetiri je prispel Čeh, peti zopet Poljak. Letalce je sprejelo večje število občinstva ter zastopniki vojnih in civilnih oblasti. Sprejem je bil prisrčen ter so med odmorom letalci živahno pripovedovali o svojih doživljajih.

Zagreb, 9. avgusta. r. Tekom današnjega dne so prispela na zagrebški aerodrom v Borongaju češkoslovaška, romunska, poljska in jugoslovenska letala. ki sodelujejo na letošnji tekmi Male antante. Borongajsko letališče je bilo v zastavah vseh sodelujočih maloantantnih držav in Poljske. Sprejemu letalcev so prisostvovali funkcionalni vojaškega letališča in številni konzuli.

Prvi je došel na borongajsko letališče podporočnik Novak (Čeh), ki je iz Prage odletel zadnji. Drugi je bil Rumun, tretji Poljak. Na četrto mesto se je plasiral major Radović. Dva naša letalca sta morala tik pred Zagrebom pristati zaradi pomanjkanja bencina, med njima tudi kapetan Gradišnik, ki je v našem letalstvu znan kot eden najspretnjših pilotov.

Povratak v Prago

Praga, 9. avgusta. g. Danes so se vrtnili v Prago letalci, ki so se udeležili poleta skozi države Male antante in slozi Poljsko. Na praškem letališču se je zbrala poljska zastopniška obsej velika množica, ki je z nespotošjo pričakovala prihod letalcev. Kot prvi je došel v Prago romunski letalec Stefanescu, za njim pa jugoslovenski major Radović. Češkoslovaški pilot Novak je moral danes opoldne zaradi pomanjkanja bencina pristati pri Niklasdorfu. Jugoslovenski letalec Gradišnik je bil ob 11 uri dopoldne prisljen med Beogradom in Zagrebom pristati ter resignirati na nadaljni polet. Tudi jugoslovenski pilot Hubel je moral na Češkem zaradi pomanjkanja bencina pristati. Pri tem se je letalo raz-

bilo. Pilotu sta ostala nepoškodovana. Končni rezultati še niso znani, ker se vrše jutri višinski polet. Po doseženih rezultatih ima največ izgleda češkoslovaški pilot Kleps.

Gradec, 9. avgusta. g. Danes opoldne je poljsko letalo „Lublin R V“, ki ga je vodil major Markovski, pri Čmureku moralo pristati zaradi defekta v motorju. Letalca sta ostala nepoškodovana.

Zvišanje ameriških vojaških izdatkov

Newyork, 9. avgusta. a. Proračunski načrt za prihodnje leto, ki je bil predložen predsedniku Coolidgeu, predvideva zvišanje izdatkov za obrambne svrhe za 160 milijonov dolarjev in za zgraditev zračnih sil 54 milijonov dolarjev.

Danski zdravnik oživel mrtveca

Kodanj, 9. avgusta. (lo.) Zdravnik Nordentoft je z injekcijo adrenalina v srce oživel mrtveca.

Tržaški slovenski visokošolci v verigah

Trst, 9. avgusta. o. Kakor vsak dan, so se tudi danes dekleta, večinoma sestre retirancev, zglasile v jettiščnici pri Jezuitih, da izročijo čuvarjem kosila in majhne približke za svoje brate in znance. Bilo je okrog polno, ko so prignali a kvesture v verige vklepana visokošolca Josipa Sturma in Bernarda Čača, ki sta molče pozdravila in odšla za čuvari. Bernard Čač je mlajši brat stavbnega uradnika Antona Čača, ki je bil pred dnevi obojen zaradi dogodka v Divači in ki je bil snoči v Lonjerju aretiran ter prepeljan na policijsko ravnanstvo, kjer so ga pridržali.

Gorica v zastavah

Gorica, 9. avgusta. o. Danes se je praznovalo 12 obletnica zasedbe Gorice po italijanski vojski. Casopisje je priobčilo daljše spominske članke. Mesto je v zastavah.

Inozemski glasovi

— Dunaj, 9. avgusta. Vsi avstrijski listi objavljajo vesti o smrti Stjepana Radića ter mu posvečajo obširne nekrologe, v katerih se bavijo s njegovim političnim delom in ga slikajo kot enega največjih državnikov Jugoslavije, čegar smrt je vsekako globoka vrzel v vrstah voditeljev jugoslovenskega naroda.

»Neue Wiener Tagblatt« razpravlja v zvezi s smrtjo Stjepana Radića o politični situaciji v Jugoslaviji in naglaša, da je Koroščeva vlada sedaj v izredno težkem položaju. Stjepan Radić in njegovi pristaji so svoje sasedanje poslanskega kluba v Zagrebu kronali s zahtevno po avtonomiji in sprejemanju notranje ureditve države v federalističnem smislu. V tem največjem zgodovinskem trenutku Jugoslavije je dohitela Stjepan Radića smrt in v tem trenutku ni mogoče reči, kako bo končala borba proti velikosrbski hegemoniji in kako bo rešeno to za Jugoslavijo življensko vprašanje.

»Neue Freie Presse« povdarja, da so bile zadnje izjave Stjepana Radića prežete duha pomirljivosti. Stjepan Radić ni bil samo spreten politik, marveč državnik v najvišjem smislu te besede. Njegova politična uporoka naj bi bila sveta vsem, in naj bi pripomogla k notranjemu pomirjenju in h končni konsolidaciji Jugoslavije. Bol hrvatskega naroda in žalost vse Jugoslavije Avstrija dobro razume in z njo sočustvuje.

»Arbeiter Zeitung« piše med drugim: Smrt voditelja hrvatskega naroda bo izzvala ne samo na Hrvatskem, marveč v vsej Jugoslovenski državi globoko žalovanje. Malo verjetno pa je, da bi prišlo radi tega do kakih nemirov ali uporov, če srbijski državnik ne bodo počeli prevelikih neumnosti. Smrt Stjepana Radića pomeni za Jugoslavijo sicer težak udarec, vendar pa nikakor ne ogroža njenega obstoja.

— Pariz, 9. avgusta. Pariški tisk objavlja povodom smrti Stjepana Radića obširne komentarje. »Echo de Paris« poroča obširno o vlogi, ki jo je igral Stjepan Radić v življenju jugoslovenskega naroda in v povdarja, da si ne sme pač nihče prikrivati, da ustvarja Radićeva smrt izredno resno situacijo. Atentat 20. junija, kojega žrtev je postal Stjepan Radić, je povzročil napetost, ki jo more Radićeva smrt le še stopnjevati.

»Journal« naglašja, da je s Stjepanom Radićem izgubil jugoslovenskega političnega torišča onl mož, ki edini je bil v stanju zbrati okoli sebe celokupni hrvatski narod. Stjepan Radić ne zapušča sebi vrednega naslednika. Svetožar Pribičević je Srb. Hrvatska opozicija je tako izgubila svojega pravega voditelja. Na jugoslovenski vladi je sedaj, kako se bo razvijala situacija. Vlada bi morala podvzeti primerne korake, da pomiri razdraženi narod in dati inicijativo za zopetno zblizanje. Toda mi resno dvomimo, naglašja list, če bo vlada dr. Korošca tega zmožna in sposobna.

— London, 9. avgusta. Vsi večji angleški listi objavljajo vest o smrti Stjepana Radića, prinašajo tople pisane nekrologe ter izražajo obžalovanje, da je moral Stjepan Radić dati življenje v borbi za enakopravnost in svobodo svojega naroda v lastni državi, za katero se je boril od svoje rane mladosti in za katero je toliko pretrpel.

Nobile poroča Mussoliniju

Rim, 9. avgusta. a. Po Mussolinijevem nagolu se je general Nobile danes javil v notranjem ministrstvu, kjer ga je sprejel predsednik vlade. Razgovor med Mussolinijem in Nobilem je trajal poludru uro ter je bil, kakor se izve, zelo prisrčen. Nobile je podal predsedniku izčrpno poročilo o polarni ekspediciji. Mussolini se je zlasti zanimal za usodo balonske skupine.

Oslo, 9. avgusta. (be.) Italijanska ladja »Città di Milano« je zopet prispela v Kingsbay in pričela z montiranjem letal, ki bodo iskala ostanki Nobileove ekspedicije in Amundsenja.

Plavalna olimpijada

Svetovni prvak Arne Borg poražen

Amsterdam, 9. avgusta. Včeraj v sredo se je vršila odločilna waterpolo-tekma med Nemčijo in Madžarsko. Zmagala je Nemčija s 5:2 (0:2, 2:2). Nemčija je torej olimpijski prvak v waterpolu. Madžarska je zasedla drugo mesto. Danes so se vršile waterpolo-tekme za naslednja mesta. Francija je zmagala nad Anglijo s 7:1, Zedinjene države pa nad Mahto s 10:0.

V umetnih skokih, ki so se tudi vršili v sredo, so bili rezultati naslednji: 1. Desjardins (Amerika) 185.04 točk, 2. Galizien (Amerika) 174.06, 3. Simaika (Egipt) 172.64, 4. Smith (Amerika) 168.90, 5. Riebschlager (Nemčija) 158.86, 6. Mundt (Nemčija) 152.74.

Senzacija današnjega dne in mogoče največja senzacija na olimpijadi sploh pa je bil današnji poraz Arne Borga. Premagal ga pa ni mogoče Charlton, temveč Argentinec Zorilla, ki je v prostem plavanju na 400 m postavil nov olimpijski rekord.

Današnji plavalni rezultati so: Prosto plavanje na 400 m: 1. Zorilla (Argentina) 5:01.4 (nov olimpijski rekord), 2. Charlton (Avstralija) 5:03.6, 3. Arne Borg (Svedska) 5:04.6. Hrbno plavanje na 100 m: 1. Kojac (Amerika) 1:08.2 (nov svetovni rekord), 2. Lanier (Amerika) 1:10, 3. Wyatt (Amerika) 1:12.

Prsno plavanje na 200 m dame: 1. Schrader (Nemčija) 3:12.6, 2. Baron (Holandska) 3:15.2, 3. Mibe (Nemčija) 3:17.6.

Danska strelca 4X100 m: 1. Amerika 4:47.6, 2. Anglija 5:02.8, 3. Južna Afrika 5:13.4.

Danes pogreb ponesrečencev

»F 14«

Pariz, 9. avgusta. o. Ponesrečeni mornarji podmornice F 14 so bili danes opoldne položeni v krate. Jutri ob 17. uri se bo vršil pogreb in mrtvašnice mornariške bolecne v Polju.

Nov kardinal?

Lvov, 9. avgusta. a. Tukajšnji ukrajinski listi javljajo, da so v krogih grško-katoliške duhovščine razširjene govorice, da bo grško-katoliški metropolit Szeptycki v Rimu prejel od papeža kardinalski klobuk in da se ne bo več vrnil na svoje mesto v Lvov.

Stjepan Radić – orjak duha in dela

Radić govori...

Union... Občinstvo je nestrpno. Prireditelji menda tudi. Videti je, da vsi prisojajo Radićevemu nastopu pomen, ki sega daleč preko neposrednega okvira. In radovedni smo kakopak tudi. Po tolikih polemikah, karikaturah in minucioznem registriranju vseh — recimo — humorističnih črt ti kar dobro de, da si ogleš moža kot človeka. Kot to, kar je. Vesel si, da smeš biti pravičen. In drsaš z nogami in ploskaš, da bi že prišel. In tedaj — — »Živio Stipa!« zakliče tik pod odrom navdušen pristaš.

Vse oči se kakor magnetizirane upro v preklicano zaveso. Toda Stipe ni izza nje. Skromen, skoro neznamenit, okrogel, rdečih lic, s kratkovidnimi, dobrodružnimi očmi prihaja v temni zimski suknji skoro neopažen po sredi dvorane. In ko vse še bulji v zastor, stoji zdajci na odru Stepan Radić, kakršen je: človek, ki je izšel iz množice in je zavzel mesto, ki mu pristoji...

Radić govori. Čisto po svoje. V širokem loku se bliža stvari; bojiš se skoro, da ne bi med uvodom pozabil naslova, ki si ga je izbral. In kar govori, ni prav za prav nič za občudovalce sijajne retorike. Preprosto je, domače, resnica, ki leži po tleh tako na gostu, da je skoro mišče ne vidi. Hvaležen si mu, da jo pove. Tempo mu je največ umerjen, malone len, organ srednji; na polovici stavka pade iz kraka v pianissimo, ki ga živa duša več ne razume. Samo mrmranje še slišiš, kako da nekaj tiho žubori... Publika je nejevolna. »Glasneje!« kličejo tu in tam. A Stipa se dolgo ne zmeči. Zdjenci pa — — v ostrem kotu zaočkene smer in vrže v dvorano eno svojih rezkih domislic. eno svojih žgočih zbadljivk, eno svojih neusmiljenih okrstitev s pravim imenom. Publika hrumi, ploska, se smeje, odobrava. In je spet vsa njegova.

Ko konča, je uspeh popoln. In daš pogrešati tega in onega in se ti zdi, da bi sam drugače »mričel« vse to, vendarle čutiš, da ti je šlo prav tako do živega kakor ostalim. S svojimi pianissimi in s tem, česar ni povedal, je izzval tvojo misel, da sama snuje in tke...

Ni vselej najboljši govornik tisti, kdor vse pove. Prav lahko si misliš, da je bil torej v tem del skrivnosti Radićevega silnega vpliva na hrvatske množice. In ko si ga poslušal, si ga vsega dojel. Spoznal si človeka, verujočega v ideale kulturnega sveta in zaljubljenega vanje z vso sanjavo in zamišljenostjo slovanske duše. Dasi — nekaj je bilo v njegovih intonacijah, kaj vem v čem — nekaj, česar nisem mogel opredeliti. Bilo je kakor nagonsko tipanje zamaknjenca iz notranjosti v vnarj svet; ali kakor prisluskovanje nečemu neslišnemu; morda podzavestna pažnja na smernico, ki je v ravni črti sekala vse presenetljive zavinke...

Ta smernica je vodila Stepana Radića preko vnanjih peripetij njegove politične kariere na končno postojanko, ki jo je blagoslovil s svojo čestito kryio. Bila je smernica goreče vere in poštenja, napredek, pravo človečansko svobodo in bratstvo vseh dobrih ljudi.

Nikoli več ga ne bomo slišali. Dobri Stipa, ki nas je spravljal s svojimi pianissimi v obup, nam je raztuženim zašepetal svojo poslednjo, najtišjo besedo. Kakšna je bila in kaj je pomenila?

Kakršnakoli je bila in karkoli je pomenila, to vemo, da je bila v njej hrvatska in evropska duša Stipe Radića: človečanska in mirotvorna — toda ne do vsake meje in ne za vsako ceno...

Naj bi tisti, ki so na obtožbe živega Radića odgovorili s svincom, razumeli vsaj globoki pomen njegove smrti!

Vladimir Levstik.

Od atentata do smrti

Pot trpljenja, radosti in žalosti od 20. junija do 8. t. m.

Pol ure potem, ko ga je dne 20. junija težko pogodila krogla iz Radićevega revolverja in je veliki vodja naroda izgubil zavest, je bil z avtomobilom prepeljan v beograjsko bolnico, kjer so zdravniki takoj preiskali rano in izvršili potrebno operacijo.

Ko se je Stepan Radić prebudil iz nezvesti in omotice, je takoj začel delovati njegov živahni duh in še z operacijske mize je bilo čuti iz njegovih ust vesele opazke, da so zdravniki ostremi nad tolikim junaštvom in odvažnostjo. Toda ranjenec se je kmalu zresnil in je z globoko žalostjo dal duška svoji veliki skrbi:

»Da bi le država ne trpela radi tega dogodka!«

Stepan Radić pri odhodu iz beograjske bolnice

Zopet so se morali zavzeti zdravniki, videč pred seboj ranjenca, ki je komaj ušel krvavemu pokolju in je njegov položaj še negotov, čigar prva skrb pa je posvečena nekemu višjemu idealu. Zdravniki — operaterji, ki so se požrtvovalno trudili nad njim, so bili vznemirjeni nad idealizmom pacienta, ki ne čuti svojih ran in svoje bolečine, ki ne obžaluje svoje prelite krvi, marveč posveča prvo svojo misel državi in domovini. Redek primer nesebičnosti v tako težkih okoliščinah!

Vsem, ki so se trudili okoli ranjenca, je sam s svojo hladnokrvno hrabrostjo dajal pogum in jim vlival v srca nado na srečen izid bolezni. Kot plemenit človek je Stepan Radić smatral tudi za svojo prvo dolžnost, da se zahvali zdravnikom, svojim rešiteljem, za njih trud in jim da javno priznanje za njih sposobnost, strokovno znanje in požrtvovalno prizadevanje. Pozabil ni niti streljane in je s toplimi besedami izrazil svoje zahvalno priznanje slovenskim usmiljenkam, ki so mu stregle.

Vsa javnost je bila uverjena, da je Stepan Radić zmogljivo prestal svojo nevarno rano in v tem prepričanju jo je potrjevala njegova neskršena dobra volja in specifično njegov vedri humor. Njegov krepki duh je zmagal nad materijo in zdravniki so mu dovolili, da odpotuje v Zagreb na daljše okrevanje.

Po dolgi osemnajstih dneh je vodja naroda nastopil svojo pot v Zagreb in je prispel med svoj narod. Nedelja, 8. julija! Beli Zagreb je triumfalno dočkal svojega miljenca. Deset tisoč seljakov v slikovitih narodnih nošah in z neštevilnimi godbami so ga pričakovali. Med njim seljakinje z otroki, ki so prinesle cvetja z vrhov iz vseh delov Hrvatske. Delovni hrvatski narod je svojemu borcu prinesel pozdrav s

hrvatskih polj in livad.

Vedrega lica, grudi polne svetega ponosa je sprejemalo vračajočega se mučenika glavno mesto in sto tisoč grl mu je gromovito klicalo dobrodošlico. Nikoli še niso Hrvatske pričakovali kakšnega svojega sina s tolikim navdušenjem, s toliko slavo in s takim triumfalnim čustvom radosti. Nikoli še ni Hrvatska nikomur izkazala toliko plameteče ljubezni, toliko globokega zupanja in takega odličnega počaščenja.

Osmi julij je bil dan zmagovalja, kakršnega ne pomni zgodovina Hrvatske. Toda ta zmagovalni pohod Stepana Radića je bila zadnja prilika, ko je narod z vznemirjenjem pozdravljal svojega vodjo in velikega sina v polni radosti in veselju.

Brzo ozdravljenje je bilo na žalost le navidežno, kajti morilni strel so zlomili odporno življensko silo Stepana Radića in končno po dolgi borbi s smrtno dosegli svoj črni namen. Prenehalo je biti srce, ki je trpelo in se radovalo

Radićeva soproga Mařenka

s svojim narodom, srce junaka, čigar življenje je bilo last naroda in posvečeno borbi za njegove pravice... Stotisoči, milijoni src, ki so na nedeljo, dne 8. julija, drhtela v radosti in črtni nadi na Radićevo okrevanje, bodo to nedeljo, 12. avgusta, krčevito ihteli ob njegovem grobu.

Čudna igra usode

Atentat v Narodni skupščini: 20. junija. Bila je sredo.

Umrli je Stepan Radić osmega osmega dvajsetosem. Bila je sredo.

A kdaj se je Radić triumfalno sprejet vrnil v Zagreb. Da, 8. julija. Bila je zlata, slavnostna nedelja.

In to nedeljo, 12. avgusta, bo Radić legal v grob.

Radić — naš tovariš

Vdova Marija Radićeva

Zgodovine gredo površno preko življenja sprog vseh velikih mož. In vendar prenaša soproga, dobra soproga, največji delež trpljenja, družinskih skrbi in življenske energije v borbi za obstanek, ideale in srečo. Gospa Marija, ki zdaj klone v tugi ob krsti svojega moža, je dolgih 30 let v neskaljeni zvestobi delila s Stepanom Radićem breme velikega, močnega, trdega življenja. Ko se je kot učiteljica (po rodu Čehinja) poročila s siromašnim politikom, novinarjem, ki je dotlej že prestal doberšen del persekucij, je pač slutila perspektivo svoje usode. Z ljubeznijo in odločnostjo mu je stopila ob stran in premagovala strašna nakičja, ki bi drugim lomila tilnik. Kdor je le enkrat prebil urico v Radićevi družini, ga je morala ganiti prekrasna harmonija, nežnost in srčna navezanost teh ljudi. Marija Radićeva je imela moža, ki je visoko cenil ženo in mater. Zato se je žrtvovala zanj, kakor se le more žrtvovati zvesta, pogumna, skrbna žena, in zato sočustvujejo z njo vsi, ki poznajo njeno tiho junaštvo.

Radić — naš tovariš

»Gospodo kolege!«

Tako je pokojni Radić vselej in povsod nagovarjal novinarje. Ne domisljavo, zbadljivo, marveč zares ljubeznivo, očetovsko. V visokem pojmovanju svobodne publicistike in vseh neprilicnosti novinarskega poklica je cenil slehernega novinarja, naj ga je prinesel k njemu katerikoli veter. In vsak novinar, ki je prišel z njim v dotiko, ni mogel odoleti presenetljivo sugestivnemu vplivu njegovih človeških vrlin. Ne, v družbi novinarjev — in kdaj je bil Radić brez nje! — v družbi svojih mladih kolegov ni bil Radić nikoli slabe volje. Stoprav v najožjem kontaktu z zastopniki vseh mogočih listov se je Radićev duh razživil najživahneje in kresal iskro blestečih domislic. Vse, kar je premogla njegova ustrežljivost, vse je nudil svojim večnim spremljevalcem in učencem, novinarjem. V vlakcu, avtomobilu, na velikih zborovanjih in ob vseh priložnostih so morali biti novinarji z njim v najožji družbi. Spoznaval jih je po govoru in klical po imenu, kakor v družini.

Radić sam je delal kot novinar neverjetno mnogo. Vsa leta je sam urejal svoj znameniti tednik »Slobodni dom«, pisal poročila in članke, ki so v svoji genialni preprostosti vzbujali občudovanje vsakogar, ki je viden grizti pero in natezati možgane. Tako, kakor je Radić znal najtežje politične in znanstvene probleme razodelati s preprostim, elementarnim izražanjem — to je bila šola za vso mlajšo generacijo novinarjev.

Izgubili smo tovariša, kakor ga ni drugega med nami. In ko bo zgodovina slavila še vse druge oblike Radićevega dela, vse markantnejše odraze

Bolni Radić na balkonu svoje vile v Zagrebu

Zadnja Radićeva fotografija pred smrtjo.

Stepan Radić in Slovenci

Pokojni srbski zdravnik Stojan Protić, ki mi je ponovno izročal razna ustmena sporočila za Stepana Radića, me je nekoč nenadoma vprašal: »Ali Radić že dolgo tako slabo vidi?« Ko sem mu povedal, da ima slab vid že od svojega rojstva, zaradi česar se je že njegov oče upiral poslati ga v zagrebške šole, se je Stojan Protić malo zamislil in naposled dejal: »Že večkrat sem o tem premišljal in danes sem prepričan, da ravno zaradi te njegove telesne napake ne moremo priti z njim do konca. On vidi in pozna samo svoje hrvatsko Zagorje; dalje ne vidi; grebe sam v sebi in meri vse le na svoj zagorski vate!«

Protiću sem tedaj rekel približno tole: Ravno zato, ker je Radić slaboviden, je duševno močan. On vsako stvar sam v sebi dobro pretehta in premisli. Zato je tudi najbolj objektivni, ker ga zunanje oblike življenja ne motijo. Gospod predsednik, sem mu dejal, med Slovenci ni nikogar, ki bi dobro poznal Srbijo in njene ljudi. Med Hrvati pa je on menda edini, ki se je že oddavna trudil spoznavati vaše prilike. Radić sicer res globoko korenini v svojem narodu, kot politik pa je med Hrvati in Slovenci edini internacionalistični človek.

Na ta pogovor se zopet spominjam danes, ko premišljam, kaj sedaj, po nenadni smrti tega velikega tolstojanskega človeka. Od svojih mladih dni pa do svoje smrti je polagal veliko pažnjo na to, kaj delajo in mislijo veliki kulturni narodi sveta o posameznih dogodkih, zlasti tudi o Hrvatih. Da danes Hrvate in njihovo kulturo zlasti zapadni evropski svet precej dobro pozna, je predvsem zasloga Stepana Radića, ki je umel si najti po svetu tudi številne osebne prijatelje med duševnimi velikani različnih narodov. Tudi med Srbi je imel dobre prijatelje.

Napačno je mišljenje, da je bil Stepan Radić samo nekaj velehrvat. Res je, zavedal se je, da je Hrvat, ter je hotel videti svojo hrvatsko domovino lepo urejeno, visoko kulturno, živečo v pravici in svobodi. Vedel je, da more svoje zamisli uveljavljati in uresničevati samo tako, ako zlije svojo osebnost in svoje srce popolnoma z narodom hrvatskim, ki je kmečki, zato pošten, delaven in moralno nepokvarjen. Tudi delavce je visoko cenil zaradi njihove socialne funkcije in vsled spoštovanja do dela vobče. Zato je tudi hrvatsko obrtno in industrijsko delavstvo skoraj v celoti organizirano v njegovi kmečki stranki. Delavstvu je naklonil tudi parlamentar-

ne zastopnike iz njegovih vrst, a da so bili sigurno izvoljeni, jih je kandidiral celo v popolnoma kmečkih okrajih. In kmetje se temu niso upirali, spoznavajoč, da je ta socialna zveza potrebna. Pazno je zasledoval vse dogodke v političnem življenju delavskega slova po svetu.

Stepan Radić je bil predvsem človek velike srčne kulture. Njegovo življensko naziranje je temeljilo na spoznanju, da je na svetu človek prvi, da brez človeka svet ne bi imel nobenega pomena in namena. Zato je tudi v politiki tolikokrat povdaril misel človečanstva, s katero je označeval važnost socialnih tvorb, socialnega čustvovanja in udeleževanja. To ga je gnalo med svet; ta globoka človečanska zavest je klesala iz njega internacionalista v politiki. Poznavanje drugih narodov, njihove zgodovine, kulture, literature, njihovih jezikov in običajev, je ustvarjalo njegovo znano širokogrudnost. Samo širna Rusija je rodila doslej takšne velike ljudi, takšne širokogrudne altruiste in duhove.

Za nas Slovence se je Stepan Radić veliko zanimal. Ni poznal samo naše politične zgodovine, naše gospodarske težnje in težave, ampak je znal v ugodni družbi gladko citirati Prešerna, Simona

Gregorčiča in druge naše pisce. Nikoli pa ni mislil na to, da bi postal tudi voditelj slovenskega naroda. Ponovno je dejal, da to ni mogoče, da bi bil to edinstven primer na svetu. »Niste mali narod Slovenci, po svoji kulturi ste veliki; ni treba, da se sramujete in se v svoji napačni skromnosti sami postavljate v kot!« O nas je prav tako veliko mislil kot o Hrvatih in Srbih, pri vsaki priliki nas je omenjal.

Ko je bil leta 1924. emigrant v Londonu, je stopil Stepan Radić v stike tudi z voditelji angleške delavske stranke, zlasti s Hendersonom, tedajnim ministrom, tem, ki ravno sedaj predseduje socialistični internacionali v Bruslju. Z njim se je dogovoril, kako naj bi se na znotraj uredila Jugoslavija in v kateri smeri in doklej bi ta načrt podpirala angleška vlada. Prepis tega dogovora mi je izročil na Dunaju, preden je odšel na ponovno vabilo Čičerina v Moskvo. Želel je, da bi Macdonald tudi od slovenske strani dobil informacijo o našem položaju. Takrat so bile politične prilike v Sloveniji takšne, da se ni moglo misliti na to, da bi katera večja naših političnih strank mogla iti z njim, dasi je dotični dogovor dobro in lepo mislil i o državi i o dinastiji, ki jo je priznal že tedaj in ne šele l. 1925. na usta po-

kojnega nečaka Pavla Radića. Na njegovo željo sem opisal razmere med Slovenci in njihovim tedanjem političnem razpoloženju v posebnem pismu tedanjemu britanskemu ministrskemu predsedniku Macdonaldu, ki sem ga poznal še iz internacionalne. Pismo mu je nesel po posredovanju nekega prijatelja pri nas znani profesor londonske univerze. Takrat zamišljena akcija je postala kmalo brezpredmetna, ker so pri volitvah v Angliji zmagali konservativci.

Ali naj gre tudi v Moskvo, o tem se je posvetoval z mnogimi. Nekateri so mu pot odsvetovali, češ, da ga bodo v Beogradu proglasili za komunista, kar se je pozneje tudi točno zgodilo. Toda imel je svoj velik argument, ki ga je tudi še pozneje porabljal. Dejal je: Brez Rusije zapadni Slovani ne pomenimo nič, z njo pa vse. Ona je naš ocean. Bodi Rusija sovjetska ali caristična, z njo moramo v vsakem primeru biti dobri. Naši doli v Beogradu so v Moskvi vse pokvarili. Zato je prav, da grem in popravim naše napake.

Ko se je vrnil, me je povabil v Zagreb. Tam je meni in prof. Lončarju tri ure opisoval današnje ruske razmere, a jaz bi ga najraje poslušal še tri ure. Tudi v Moskvi je govoril s Čičerinom o Slovincih. Čičerin je imel o Slovincih prav

njegovega duha, bo vendar med jugoslovenskim novinarstvom še dolgo, dolgo živel tradicija Radičevih ekscentričnih novinarskih sposobnosti in še bolj: njegove zlate kolegialnosti.

Ob krsti voditelja-mučenika

Beli Zagreb se je odel v globoko črno žalost. Živahni utrip mladega velenja se zastal in prebivalstvo se pripravljalo na žalno vsečanost, na zadnjo pot moža, ki se je pred mesecem dni kot zmagač vrnil v sredo med svoj narod. Nad triumfatorjem pa je že plavala temna senca in koščena roka je segala po narodovim ljubljencem, čigar življenska pot je bila do malega končana.

Umrli je mož. Čigar vrednost, duh in volja se bodo pravilno ocenili šele, ko ga ne bo več med nami in ko bo pred veličanstvom smrti odpalo od njegovega imena vse tisto, kar je bilo na njem vsakdanja, povprečna in navadna. Tudi v tem pogledu je pokojnik enak vsem velikanom, da se šele z njegovim odhodom začuti velika vrzel, ki jo je vredno izpolnjevati v vsakem pogledu.

Takšno je govoriti o velikem pokojniku kot o človeku in o politiku, kajti njegovo politično delovanje in nehanje je tako zelo prepleteno z osebnostjo njegove človeške pojave, da se nikakor ne da ločiti drugo od drugega. V tem pa tudi tiškrivnost njegove velike sugestivnosti na najširše narodne mase, ker je narodu vedno kazal politična vprašanja kot nekaj nedoktrinarnega, nekaj konkretnega, ki se tiče vsakega posameznika neposredno in v potmom posameznika šele skupnosti, domovine in države. On ni postavil postulatov države kot premiso in začel dokazovati nje potrebo. V srca je segel, ugovoril se plamete besede o eksistenciji in potrebi človeka in na te trdni podlagi, ki jo je znal formulirati močestno, da je bila dostopna tudi najpriimtivnejšim; je zidal svojo ideologijo skupnosti, domovine in države. Ta način pridobivanja ljudskih src ga je zbližal z narodom in o človeško pojmovanje potreb ljudskih, ki spadajo v kompleks političnih problemov, mu je pridobil stošče vernih pristavev, ki so v njem zrlj apostola in oznanjevalca prave blagovesti.

Stepan Radić je bil resnično sama, ki ruši brez obzira vse forme. Zanj v politiki ni akcionov, zanj so samo dejstva, ki jih dinamika živega življenja spriti postavlja in ustvarja z novimi položaji nove probleme. On ni zaslepljen fanatik in suženjem efemernih principov. Njegov veliki stil in širokogrudna koncepcija izhajata iz načina, kako se je po potrebi in zahtevi političnega položaja spravil in pomiril s svojimi prejšnjimi nasprotniki. V to ne potrebuje parlamentarije, posredovalcev in konvencionalnega ceremonijala. Sam se napoti naravnost k sprtnemu prijatelju in s preprosto besedo: »Dobro dan, Svetozare,« najde pot do srca starega druga. Njegova pojava sama prebije led, ki se je bil napravil med obema, in brez formalnih fraz je ustvarjena skupna fronta, ki se izkaže, da je kos vsakemu viharju.

Mož sovraži omejene forme, ker s svojo dalekovidnostjo izluči bistvo stvari v trenutku tam, kjer se drugi zaman trudijo opustiti se kalupov konvencije, ki jih vežejo in tišče. Ideje, ki se mu sprijo porajajo v razboritem in borbenem intelektu, ravnotako spriti zadušje vsak formalizem, ki preti vzeti njegovim mislim elementarno pogonsko moč.

Njegova velikanska učestnost meji na nemogoče dimenzije. Inozemski publicisti, ki so imeli priliko priti k njim v stike, jo označajo lapidarno s sledečo materializirano primero: Ako bi se dal pogotititi ves njegov silni statistični, svetovno-politični, zgodovinski, sociološki in drug znanstveni material, bi bil za obseg te učestnosti potreben nov globus. Jugoslavija je po sodbi inozemcev premajhno torišče, da bi do volilo sproščen razmah temu silnemu intelektu. Toda on ne skopari s svojo znanostjo in je ne zaklepa kakor ljubosumen profesor, ki se lagodno počuti na grmadi svoje učestnosti, marveč gori od želje, kako bi te svoje zaklade oddal svojim poslušalcem. Zato so njegova predavanja na videz nesredotočena in nudijo videz neurejenosti. On spriti poraja globoke misli, duhovite rečenice in smeje konkluzije, predno morejo poslušalci slediti poti njegovih asociacij. In to slednje večkrat ni njegova krivda.

V svoji borbi proti boljševizmu, komunizmu in napadno pojmovanemu socializmu prvih let po prevratu je Radić s svojim človečanstvom prvi postavil in jasno formuliral edino pravo antitezo internacionalni. Kot gromovnik je svojim poslušalcem s plastičnimi besedami podal strukturo družbe in izjavil preko rodne, obične, države in naroda edino možnost nadaljnje višje skupine: človečanstva. Mednarodnost pomeni popolno iztrebljenje manjših narodnih skupin, naloga moderne demokracije pa je zajamčiti vsaki svoboden razvoj in s tem pot do višje družbene oblike. Tako je oznanjal in zopet ni njegova krivda, da pametne besede niso našle vedno pravične ocene in resonance.

Iste nazore, kakor jih je imel Karl Marx o avstrijskih Slovanih l. 1848. Čičerin mu je rekel: »Ako so Slovenci reakcionarna, kontrarevolucijska masa. Rusija nam povoda, da bi se kakorkoli zavzemala za nje.« Misli je namreč na naše Primorje in si je dal od Radića pokazati našo narodno mejo na karti. In zopet je Radić zapel slovesno Slovenecem: Ne sme nikogar motiti, da jih vodi v politiki duhovnik. Dr. Korošec da je natančen dvojni belgijskega kardinala Mercierja. Slovenci so visoko kulturni narod, z urejenim gospodarstvom, brez analfabetov, s klasično literaturo. »Vem, nama je rekel, da dr. Korošec mene ne mara, da on niti Hrvatov nima rad. Toda moja dolžnost je bila, da sem v Moskvi hvalil Slovence, čeprav vem, da sem pretiral. Vaši interesi so naši interesi. Vaše dobro ime med svetom, je tudi dobro ime za nas Hrvate.«

Ko je bil v Ženevi delegat naše države, je tako govoril o Slovincih zopet francoskim in angleškim kolegom ter novinarjem. Meseca maja letos je dejal v Pragi delegatu angleške liberalne stranke, ki je izrekel željo šiti letoš v Jugoslavijo, naj pride najprvo v Ljubljano, potem v Zagreb in od tam šele v Beograd. »Slovenija — to je kultural«

Pokojni veliki voditelj hrvatskih narodnih mas je bil po svoji duševnosti tipičen predstavnik slovenskega plemena. Impulzivnost od trajnih meja in globoko čustvenost je s plametečim sovrastvom do krivice hitel izvajati za vsako ceno, kar je enkrat spoznal za pravo, šel radi tega svojega slovenskega značaja e občutil v sebi neko nasprotje med idejnim poletom in počasnim razvijem. Radić je niti razdvojenosti mu je bil ideal državnika in politika nekakša sinteza slovenske impulzivnosti in anglosaške reznosti in premišljenosti. Vedno in povsod je propovedoval cepljenje anglosaške duševnosti in zdravo idealistično navdahnjeno čustvenost slovenskega plemena.

Globoko ljubezen je čutil do francoskega naroda, do njegove velike srčne kulture i slovenski sorodnega entijazma galskega. Kot mož svetovne izobrazbe — obvladoval je do vrhunske šest jezikov — ni poznal privilegiranih in nepriviligiranih narodov: Vsa ljudstva, trpeča in delavna, so bila njegovemu srcu enako blizu. Saj je še o Italijanih, teh naših hudih nasprotnikih, izrekel sijajno rečenico: »Evrop. brez Italijanov bi bila kot žlahten vrt brez ptic pevk.«

Nedeljena ljubezen pa je veljala vsecelo našemu k čkemu ljudstvu. V ženevskem Ateneju je pred zbrano najodličnejšo publiko predaval o našem jugoslovenskem kmetu. »Vi ne pojmuje, kako da kmet ne more drveti v eni vrsti z vami naprednjaki,« je rekel, »me pomislite pa, da sedite vi v avtomobilu, on pa hodi peš in koncem koncev le on nosi vsa bremena. Kako naj teče in poskakuje? Vi obložite kmeta z vsemi mogočimi bremenami, za strmiti, kako da ne more iti v korak z vami! To se pravi: Vi devljete ribo na mizo, pa se čudite, da ne plava.« Vse svetovno časopisje je tedaj prineslo to blesteto primero in ni štedilo s pohvalo Radićevi sijajni francoski dikciji, vredno parjenj z orijentalso legantni avtomobili, preprosti kmečki kolesarji, gosposke konjske vprege.

Turoben dan v Zagrebu

Bela hrvatska prestolnica se je zavila v črno in žaluje ob mrtvem narodnem voditelju

Zagreb, 9. avgusta.

V najlepši poletni zarji rojeni dan je žarko sipal srebrne žarke nad griči, ki obdajajo belo prestolico hrvatskega naroda, drugo prestolico naše velike, a do danes žal še ne pomirjene in urejene države. Priroda je hotela s tem povdajenim kontrastom napram žalostnemu dogodku, ki je zadel ves naš narod v največjo tugo in žalost vsemu svetu naznaniti, da je sicer Radićev teko umrlo, da pa ostane njegov duh naš vodja do končne zmage večnih idej svobode, poštenja in pravice.

Čeprav smo prispeili v Zagreb v zgodnjih jutranjih urah, je bilo mesto že izredno živahno. Povsod so se zbirale gruč meščanov, ki so prebirale črno obrobilna žala izdanja zagrebških jutranjnikov ter s turobno radovednostjo požirale vsako novost in podrobnost o prerani smrti svojega voditelja, ki ni bil voditelj v navadnem pomenu, marveč pravi apostol in prerok. Na obrazih meščanov in mladine si čital, da je ugasnilo življenje možu, ki je s svojim toplim srcem ogrevil in idealiziral življenje stošče, milijonom. Že na vse zgodaj so bile raz hiš razobešene črne zastave. Teško, prav teško je bilo najti dom zagrebškega meščana, ki bi na ta način ne manifestiral splošne narodove boli.

Nič ni bilo po ulicah onega žurnega poslovnega vrvenja, onega naglega tekanja v urade, po poslih Gospodinj se se na trgu spuščale z okoliškimi kmetkami in prodalkami zelenjadi in sadja v razgovore o pokojnem Stepanu Radiću. Vsaka teh prepro stih duš iz zagrebške okolice je vedela kaj potožiti, vsaka se je spominjala s solzami v očeh pokojnega »predsednika« Od časov Matije Gubca hrvatski narod ni imel človeka, ki bi bil znal betnezo seljakovo življenje postaviti tako v središče socialnega in političnega prizadevanja, kakor Stepan Radić.

Po llici so se ves dan pomikali manjši sprevedci, ki so vsi prihajali od Radićeve vile na Pantovčaku. Ljudje so obstajali na pločnikih in marsikateremu se je orosilo oko, ko je moral verovati ono, kar se je še včeraj zdelo nemogoče. Na Jelačićevem trgu je večja skupina kmetic s težkimi lerbasi na glavah ob takem sprevedu naglas zaplakala. Čutil sem, da je to itenje poštenega in hvaležnega naroda, ki se zaveda da je izgubil svojo največjo nado in oporo.

K Radićevi vili na Pantovčaku

so ves dan hitele gruč zagrebških meščanov, avtobusni promet, ki je druge dneve vozil v velikih predskih je pomnožil vožnje do maksima. Mimo počasnih in do zadnjega napolnjenih avtobusov so drveli električni avtomobili, preprosti kmečki kolesarji, gosposke konjske vprege.

je vzkliknil navdušeno.

Mi Slovenci sami ne storimo ničesar, da bi nas svet spoznal. V tem pogledu smo ostali skoro še tam, kjer nas je našel zlom Avstro-Ogrske. Lahko rečem, da je bil Stepan Radić v inozemstvu naš najboljši advokat. Z njim smo izgubili velikega prijatelja.

Kako smo mu Slovenci ljubezen vračali, vemo vsi. Spominjam se, kako so nekateri slovenski poslanci, neznaalice v primeru s tem velikim možem, govorili o njem ljudstvu na shodih. Opisovali so ga kot velikega pijanca, ki v svoji trajni pijanosti ne ve kaj dela in hoče. Ta bajka je še danes tako razširjena med slovenskim ljudstvom, da nas je lahko sram. Poznal sem Stepana Radića od l. 1914. dalje, veliko sem z njim občeval, tudi v rodbini, bil mi je pobratim, toda nikoli ga nisem videl ometenega od pijače, dasi ni bil abstinent. Lahko pa rečem, da vsak povprečni Slovenec popije več alkohola, kot ga je Stepan Radić, ki je bil v družbi zares rad vesel, šegav, dovipen. Zraven pa tudi dober opazovalec ljudi.

V svojem zakonu je bil Stepan srečen. Neznansko je ljubil svojo rodbino, a ženo, svojo Marijo, je naravnost oboževal. Ona pa je tudi skrbela zanj kot

porečnostjo. Priznanje je bilo tembolj častno, ker je na istem zborovanju Radić nad vse sijajno pobil ugovore nekega italijanskega sociologa in vseučiliškega profesorja, ki je doživel občuten poraz od jugoslovenskega seljanskega voditelja baš na polju, kjer je bil avtoriteta in priznan strokovnjak.

Rekli smo že, da je bila Radića sama resničnost in da mu je bila forma še manj od posode, ker ideje — je dejal opetovano — ne moreš stlačiti v posodo in kalup. Radić tega ni prisegel s fanatično vero niti na razne državopravne principe, vedoč da so veljavni le v toliko, v kolikor se v danih prilikah dajo izvesti v konkretnem življenju. Njegovo stališče napram veram je opredeljeno z istim odklanjanjem vsakega okoredlega formalizma. Vero je čislal kot narodnega čustvovanja, v katerem je sam imel najgloblje korenine, kot del človeške psihe, odločno pa je grajal tiste poklicne propagatorje vere, ki samo trgujejo s temi idejnimi vrednotami. Pri takih prilikah ni štedil s krepkimi izrazi, zajetimi iz narodne govornice. Vselej se je obupno oglašil tisti, ki jih je zadel.

S Stepanom Radićem je izginila z našega političnega obzorja svetla osebnost z nespornim obeležjem velikega genija. Njegova pojava je produkt dolge nosečnosti našega naroda iz tistih črnih dob, ko so drugi odločevali o nas, brez nas in proti nam. Blizal pa se je propad starega tisočletnega nasilja in v razvitu je vstal iz naroda bojovnik in voditelj; za njim je krenil narod na pot do ideala naših davnih pokolenj. Vodja je umrl kot žrtev svojega evangelija, toda zapustil je za seboj globoko začrtno pot, da je ni več mogoče zgrešiti. Stepan Radić je s svoje mučeniške smrti posvetil to pot, na nas je, da krepko zastavimo na začrtani brazdi in dovršimo začeto delo v večno slavo njegovega spomina.

gantni avtomobili, preprosti kmečki kolesarji, gosposke konjske vprege.

Radićeva vila se nahajala prav na vrhu Pantovčaka. Je to bolj skromna stavba, ki jo je svoječasni arhitekt zgradil v praktične svrhe. Po celem griču so okoli vile razsejani razkošni domovi zagrebške finančne elite. Na vse strani je veder pogled, zlasti »plavaljo blagodejno onkraj Pantovčaka po celani vinogradi. V ozadju se majole temu gozdovi Slemena. Pri ograji Radićeve vile se stala odvojena staza, ki je dovoljevala vstop samo novinarjem, sorodnikom, poslancem KDK in deputacijam. Ves dopoldan s popoldan so prihajali pojedini, javni davci, prijatelji pokojnega, voditelji javnega življenja, visoki uradniki, zastopniki umetniških krogov, kulturnih društev itd. itd., ki so tlačili do obupa razžaloščeno gospo Marijo. Po večah so se kopilišci venci najraznovrstnejših korporacij, sveže cvetje, rdeči nageljni, krvavordeče vrtnice.

Sin Vlado si je otrgal solze v očeh in nemo sprejemal izraze sočutja.

Noč smrti

Ko je snoči ob 8.55 Radić odšel v večnost, so pokrili njegovo truplo v prtičnici sobici na levi strani vhoda z belo rjuho. Le obraz mu je ostal odkrit. Prvi sorodniki in najintimnejši prijatelji, ki so že snoči obiskali Stepana Radića so mogli na mrtvem Radiću občudovati isti milobni, srčno dobri nasmešek, s katerim je za živega stopal pred svet ter kot miroljubni apostol oznanja svoj seljaški in slovanski evangelij.

Kmalu po 10. uri je bil snoči pozvan v Radićevo vilo znani zagrebški kipar prof. Valdec, da sname pokojnikovo masko, za rojne rodove Valdec se je bil še le eno uro prej povrnil iz inozemstva. Prof. Valdec ni je zatrpel, da se mu je posnetek odlično posrečil in da bo ohranil tudi najfinišne potankosti in poteze pokojnega Radića.

Obdukcijska trupla

Že ob 6. jutraj je prispela v Radićevo »lo sodno-policijska komisija, ki je najprej izvršila predpisane formalnosti nato pa razelela Radićovo truplo. Obdukcijska je prispela naslednje ugotovitve:

Radić je imel popolnoma zdrava pljuča. Sicer ni bilo niti znakov kakih organskih pogreškov ali obolelosti. Le ob srcu je bilo konstatirani prekomerno nabiranje masti, ki je oteževala normalno delovanje srca. Rana, ki jo je Radić zadal nesrečni Puzi, je bila popolnoma zaceljena. Ravnotako tudi vrezji operacije, ki jo je izvršil po atentatu prof. Kostić.

mati za sina. V življenju ga je spremljala na vseh važnejših potih, na študijska potovanja v emigracijo, v zapore, na shode, vsepovsod. Bili so časi, ko sta v mladih letih v Parizu celo stradala; ko je svoječasno v Zemunu bila eksistenca vse družine odvisna samo od zaslužka njegovega peresa. Toda pridnost in pogum žene sta premagala vse težave. Skupno sta si gradila dom, a njuna harmonija je bila temelj sreče rodbine in velikega narodnega dela.

Za denar pa ni imel smisla, zato je bil vedno tudi brez njega. Ako ga je slučajno imel, ga mu je lahko vsakdo izvil iz njega. Nekoč, menda l. 1921. so mu dali v njegovi knjižarni večjo vsoto, da je odnese v tiskarno v pokritje računa za list »Dom«. Sel je sam preko ceste, tu pa ga je nekdo ustavil in ga zaprosil za pomoč češ, da je v zadregi. Stepan mu je dal ves denar in pozneje ni vedel, kdo da je bil tisti človek.

Živel je za druge, predvsem za svoj narod — in je dal zanj tudi svoje na delu in zasnovah tako bogato življenje.

Albin Prepeluh.

Prof. Jurek je po obdukcijski podatke izročil novinarjem ter izrekel svoje mnenje, da smrt sicer ni nastopila kot direktna posledica ran, vendar je atentat in vse kar je ž njim zvezano, vzrok, da je Radiću opešalo srce in da je snoči podlegel.

Po izvršeni obdukcijski, ki je trajala do 10. so zdravniki začeli pripravljati balzamiranje. Pri tej priliki so tehtali Radićeve možgane, ki so tehtali 1420 gr, torej mnogo več od povprečnih normalnih možganov, kar so zdravniki smatrali kot dokaz Radićeve izredne inteligence. Balzamiranje Radićevega telesa je trajalo do treh popoldne.

Ugibanja o političnih posledicah

Skupine meščanov, ki so se zbirale pred Radićevo vilo, kakor tudi na vseh krajih mesta so že začele razmišljati o političnih posledicah Radićeve smrti. Zanimivo je, da se kot neposredni povod poslabšanja Radićevega zdravlja, ki je nastopilo pred nekako 14 dnevi, navaja razgovor, ki ga je imel Radić z Beogradom in tekom katerega mu je bila naznanjena vest o imenovanju dr. Koroščeve vlade. Radić je ves čas rekonvalescence govoril nenavadno tiho. Tisti večer pa, ko je dozval za Koroščevo vlado, ga je ta vest tako razburila in razvnela, da so še v sošednih vilah slišali njegove ostre proteste in njegovo zgražanje nad tako rešitvijo krize. Od tedaj so se začele javljati srčne hibe, ki so končno dovedle do katastrofe.

Po vseh kavarnah in gostilnah Zagrebani diskurirajo o Radićevem nasledniku in ugibajo, katera oseba iz sedanjega kluba HSS bi bila za to mislijo najpriljavnejša imenovanje se dr. Maček, Pasarić, dr. Kostić, vendar soglašajo vsi, da bo nemogoče najti Radiću naslednika, ki bi ga lahko vsaj deloma nadomestil.

Zagreb se je že ob 10. jutraj odel v praznično žalno obleko. Vse trgovine so bile v znak žalosti zaprte, obratovanje po industrijskih podjetjih ustavljeno.

Splošno razpoloženje v Zagrebu je mirno, disciplinirano, vendar tudi odločno. Vse čuti, da je z Radićem hrvatski narod pridobil na enotnosti in se navzel vere v neizbežno in zmagoslavno bodočnost, kakor nikoli prej v preteklosti. Ne more se trditi, da bi se ljudje ne zavedali nevarnosti, ki še vedno niso odstranjene. Posebno ogorčeno in ronično so ljudje komentirali tekem dneva »ispevalajoče sožalnice raznih srbijanskih klubov in strank. Radić je bil še le po smrti vreden sočutja in prijazne sodbe, dočim se na ta način skušalo hrvatski narod in vso KDK oropati velikega voditelja.

Zagreb se pripravila na velike pogrebne in žalne svečanosti. Radićeva smrt bo milijonom našega naroda vili najsvetjšo zaoblubo vztajanja do končne zmage idej enakosti, svobode in bratstva, ki vihralo na praporih KDK.

Žalovanje v Ljubljani

Ljubljana, 9. avgusta.

Smrt, misterij smrti, ki vsakega zemljana pobrati s svetom in večnostjo, je dahnila v vse naše duše hladen poljub. Umrli je Stepan Radić, človek, velik človek! Zares. Človečanstvo Stepana Radića, vsa njegova široka slovenska duša, njegova ljubezen do rodne grude in človeka, ki raste in poje na njej, njegove borbe in vse njegovo trpljenje v zadnjih tednih — to je pred nami poveličalo ime in delo Stepana Radića. V Ljubljani smo ga Slovenci. Ves otrov njegovih nasprotnikov ni mogel več zastruniti simpatiji, ki so vzrastle v srcu poštenega slovenskega človeka. In bela, napredna Ljubljana, ki ga je pred mesec triumfalno sprejela v svojo sredo, je oddle najtopleje čustvovala s tem genijalnim možem, preprostim kakor kruh vsakdanji, a bistrim in žlahtnim kakor diamant.

Kakor da se je obotavljala na svoji turobni poti, je vest o Radićevi smrti prispela v Ljubljano šele ob 22. ponoči. O žalostna je bila ta noč, tiha, mlačna, brez zvezd. Le tintam po glavnih ulicah, v svitu zelenih obločic, so se po stale gruče pasantov in lagodno valjave po mirnem ozračju so plavale melodije dveh treh kavarniških godb Ali, kakor vžigalka, ki se črna in tleča bliža eksplozivju, tako je nenadna vest pretresla srce vseh še čuječih Ljubljančanov. Utihišle so vse godbe, izpraznili so se lokali, pred »Jutrovo« redakcijo so se zbirale in zopet molče odhajale skupine. Saj je bilo naše afiširano poročilo tako kratko: — umrl, ob tej uri, tej minuti... Bilo je še tekom noči mnogo telefoničnega povpraševanja.

Jutraj na ulici ni bilo več presenečenja. Vsakdo je vedel. Naklada »Jutrova« je bila po vseh trafikah razgrajena, z dežele so prispela nova naročila, rotacijski stroj je v drugič stopil v okret.

Bela Ljubljana se je zopet odel v črno. Skoro ni hiše brez simbola žalosti. Globoko je sočustvovanje Ljubljančanov z Radićevim družino in vsem hrvatskim narodom. To svedočijo vsi skrbilni pogoverti in številni izrazi sožalja, ki jih je tekom dne brojjav prenesel v Zagreb.

— Kako bo? Kam gre pot? ... Ni odgovora na to vprašanje. Mračne slutnje bodočnosti zaliva v dušah grenka tuga zaradi vsega, kar se je zgodilo.

Sožalne brzotjavke organizacije SDS za ljubljansko oblast.

Povodom smrti Stepana Radića je odposlalo predsedstvo organizacije SDS za ljubljansko oblast sožalne brzotjavke

Pokojnikovi rodbini: Oblastna organizacija SDS za ljubljansko oblast izreka povodom tragične smrti nepozabnega jugoslovenskega narodnega velikana spoštovani rodbini svoje najgloblje sožalje.

Predsedstvu HSS: Povodom teške izgube predsednika KDK in HSS ter velikega vodje

hrvatskega hrvatskega naroda, blagovolite sprejeti najgloblje sožalje oblastne organizacije SDS za ljubljansko oblast.

Predsedstvu KDK: Oblastna organizacija SDS v Ljubljani izreka predsedstvu KDK o priliki nemogočnega izgube prvega predsednika narodnega velikana Stepana Radića najgloblje sožalje.

Radić in karikaturisti

Ferunt summos vulgares montes... Segava beseda in duhoviti dovtip sta bila Radiću vsakdanja spremljevalca, v boju pa vedno uspešno orožje. Izgovorjena, pisana in tiskana zafrkacija, pa tudi risana in slikana karikatura.

Sele v zadnjih letih njegovega življenja smo dobili prave kaljive liste a karikaturam, ker je edino Radićeva velika osebnost vzbudila toliko zanimanja umetnikov in jim je njegova duhovitost dala tak impulz, da so se v naši umetnosti za njega in proti njemu izpolnile salve umetniškega humorja. Risanih pušč smo se šele v dobi njegovega razmaha tako privadili, da ne moremo biti več brez njih veseliga sikanja.

Slovenci smo sicer imeli Levstikovega »Pavliha« s Kličem Kljub malemu številu Kličevih mojstrskih risb je »Pavliha« velik, a le — poizkus. »Brenčelj«, »Burs«, in drugi delajo bolj z besedo kakor s grafikom. Sele »Osa« je zbrala okrog sebe umetnike, pa ji je čas pregodaj izdri želo. Radića si pa brez »Koprive« več misliti ne moremo in še težje »Koprive« brez Radića. Posledica so njegovega delovanja, refleks, njegove duhovite dovtipnosti, ogledalo njegove popularnosti, da, dvomimo, da bi mu mogel postaviti največji kipar spomenik, ki bi bil tako izrazit, zgovoren in nazoren, kakor so ga mu ustvarili karikaturisti, predvsem hrvatski, pa tudi srbški in slovenski, najbrže pa sploh in kulturnega naroda, ki bi Radića ne poznal in karikature, ker ga je poznal ves svet. Po je popularnosti!

Radić je pa tudi poznal in cenil pomen karikature in se je zato ni nikdar bal ali jo celo preganjal. Veliki mož je vedel, da na najvišji vrh lete iz neba strele. To je razumel kakor Pašić in razume Pribičević. Ti trije naši najpopularnejši in največkrat karikirani možje so pač visoki vrhovi.

Kakor prerokbe so Radićeve karikature, nekeke čudne sence, ki jih mečejo veliki dogodki pred seboj. Prelistajte »Koprive« in srbške liste, kjer karikature naznanjajo zadnja leta vse, kar se je pozneje z Radićevim in Pribičevićevim sodelovanjem tudi v resnici dogodilo. Povsod je zraven Radić, ta dobrodušni in premeteni hrvatski seljak v opankah, s čutaro in tamburo ter s dežnikom pod pazduho, simbolom svoje previdnosti. Nekronano kralja svojega naroda so kronali karikaturisti a simbolično tijaro. In to trojno krono mu bo bodočnost pozlatala.

Okrog te krone, njegovih zlatih idealov, se zbirajo pristaji njegovih naukov iz vse države in poslušajo jih po vsem slovenskem svetu. Demokracija, mir, človečanstvo, neprimagljiva moč slovenskega kmeta — na drugi strani pa karikatura, kako Radićev črnogorski pristaja pravi: Nas i radićevaca ima sto milijuna! Senca pred dogodki...

Rekli smo, da so karikature tudi ogledalo dobe. Listajmo! Na ogromni večini karikatur srečujemo Radića in Pribičevića. Vse so vrtil okrog njiju, kakor okrog trdne osi. Drugi tipi se pojavljajo in izginjajo — le Radić in Pribičević sta stalna motiva.

Okrog Radića so rastle karikature, kakor svigajo, najbolj na gosto pušice okrog glave vojskovodje, ker je bil najbržejši in vedno v prvi vrsti.

Prava narodnostna ideja

»Danes se splošno uvideva, da je bilo do sedaj v načelu narodnosti več sovravštva in strasti do vsega tujega, nego ljubezni in skrbi do svojega. In kar je najslabše, narodnostna ideja je še vedno tako nejasna, ker se ne spaja z ustaljenim državnim teritorijem in z zgodovinsko državno oblastjo, da pravo ne zna razlikovati med tujim in svojim in da se v njenem imenu vrši najsamotnejša, čisto srednjeveška plemenska borba in državljanska vojna. To velja posebno za nas Slovane, zlasti pa za južne Slovence.« — Stepan Radić, l. 1905.

Za Slovane ni klerikalizem

Stepan Radić: Savremena Evropa

(l. 1905).

Znanstveno je dognano in priznano, da Slovani, dokler so bili še pogani, niso imeli poklenih svečenikov in da svečeniki, kjer se omenjajo, kakor pri polabskih Slovanih, niso tvorili posebne kaste. To pomeni, da pri Slovanih ni bilo niti sledu dogmatске vere, ampak da je bila njihova vera zbirka moralnih načel ter več ali manj poetičnih predstav o ustvaritvi sveta in o odnosih med dušo in telesom, z eno besedo: življenska moralna in pesniška metafizika.

Nadalje je ugotovljeno, da so se Slovani pokrstili razmeroma hitro in v veliki večini brez najmanjšega odpora, posebno tam, kjer so jim oznanjali evangelij v njihovem jeziku brez zloglasnega germanškega nasilja. Iz tega sledi samoposebi, da je bilo za Slovane krščanstvo samo popolen sestaven nauk o vsem onem, kar je nejasno in neurejeno živelo v njihovi duši in kar je po besedi božji postalo svetla resnica. Samo tako se more razlagati, da med Slovani ni bilo mučenikov in da je slovensko ljudstvo in tudi slovenska inteligenca ohranila »stare verske običaje, pesmi in obrede in da jih ni nikdar smatralo za protikršćanske in grošne.

V kozmopolitični organizaciji Cerkve se Slovani niso nikdar pokorili politiki svet obvladajočega Rima in niso nikdar privolili, da bi v mrtvem jeziku častili živega Boga ter v praznih zvokih izpovedovali vero.

Vera je torej pri vseh Slovanih bila in ostala predvsem merilo moralnega življenja in sredstvo za spoznavanje stvari in reševanje vprašanj, ki se ne morejo doumeti s samim razumom. Razen tega je trajno občevarje z mohamedanskim svetom in posebno z židi doprineslo, da se krščanstvo pri Slovanih, posebno napram drugovercem, javlja kot vera v enega, ednega Boga, dobrega očeta in pravičnega sodnika vsem ljudem, tu se n. pr. ne more misliti, da bi bil spor o tem, koliko narav je bilo v Kristu ali od katerega izhaja Sveti duh, našel globok odziv med slovenskim ljudstvom.

Tako je očitno, da

Zalovanje na Sušaku

Sušak, 9. avgusta.

Vest o smrti Stepana Radića se je na Sušaku že sročila razširila. Poslovni odbor KDK je imel danes zjutraj žalno sejo, s katero je pozval prebivalstvo, naj izkaže po-kojniku zadnjo čast. Vsa okolica in sam Sušak je v črni zastavi. Vse trgovine so bile ves dan zaprte, gostilne pa se nocoj zaprejo že ob 8. uri. Razen zastav, ki vlihrajo s vseh poslopj, so črne zastavice skoro v vseh oknih, opažati jih je tudi na avtomobilih, mnogo gospodov pa se vidi na ulicah s črnimi kravatami. Povsod se kaže splošno narodno žalovanje. Sušaki župan je sklical za jutri ob 11. žalno sejo mestnega sveta. Vse od leta 1918 naprej še nobena vest ni tako globoko presunila prebivalstva, kakor poročilo o smrti Stepana Radića.

«Naša Sluga» glasio KDK, je izšla v luč urah v posebnih izdajah, v popoldanski redni številki pa prinaša življenjski potek Radića in na prvi strani sočialno s naslovom: «Umro je idol naroda». Velikega pokojnika primerja z največjimi narodnimi voditelji, z Matijo Obcem, z Zrinjskim, s Frankopanom, Jelačcem, Kvaternikom in Strossmayerjem. Sočialna končuje: «Nikada ne bomo zaboravili ali nemoj i ti nas zaboraviti. Moli se Bogu za nas. Umro je Stepan Radić, da živi ravnopravnost, pravda i sloboda!»

Ironija neizprosne zgodovine

O prišli smrti Stepana Radića je na včerajšnji žalni seji Narodne skupščine v Beogradu predsedujoči podpredsednik Kujundžić (v tej funkciji naravno v soglasju z mišljenjem vladnih strank, radikalov, demokratov in seveda slovenskih klerikalcev ter vlade same), izjavil

Premeščanje naših geometrov v Makedonijo

Velika nevarnost za naše kmečko gospodarstvo, zlasti za redno poslovanje hranilnic in posojilnic. — Nikdar še naših uradnikov niso tako premeščali v Makedonijo, kakor sedaj pod klerikaino vlado

Pravna sigurnost glede zemljiške posesti, ki jo uživa slovenski kmet že skoro sto let, je v prvi vrsti posledica katastra, ki ga je stara Avstrija z vso skrbnostjo vpeljala tudi v naših deželah. V Jugoslaviji pa je še danes mnogo krajev brez katastra. Predvsem je to Srbija, kjer vladajo baš radi pomanjkanja katastra naravnost strahotne kreditne razmere in je tamošnji kmetovalec na milost in nemilost izročen oteruhom in vaškim bankirjem, ki brezsrčno odirajo kmeta na žive in mrtve.

Pri nas je drugače; mi imamo normalne kreditne razmere. Kataster ustvarja jasne premoženjske razmere in zato so tudi kreditni pogoji jasni in normalni. Avstrija je na izdelavo in oskrbo katastra polagala največjo pažnjo. Geometri so neprestano merili in popravljali kataster. Samo za Kranjsko je pred vojno bilo v to svrhu nastavljenih 34 geometrov.

Žal pa so se po vojni v tem oziru razmere znatno poslabšale, najhujši udarec pa prihaja v zadnjem času. V ilustraciji naj služi ugotovitev, da je bilo v katastrski službi za celo Slovenijo letošnji pomlad v celnem 37 geometrov! 37 geometrov za celo Slovenijo napram 34 geometrom samo za Kranjsko pred vojno!

Pa tudi od teh 37 geometrov za celo Slovenijo jih danes dela na terenu le še 14. Enajst jih je moralo tekom pomladi in poletja, večinoma na brzopletni poziv, odriniti v Južno Srbijo. Pozivi so prihajali kar čez noč, rok odstopovanja se je glasil na par dni in prizadelet so na ta način prišli s svojimi rodbinami v najhujšo stisko. Preselitev iz Slovenije v Debar n. pr. ni mačična solza. Generalna direkcija katastra večinoma ni odgovarjala na prošnje in vloge prizadetih. Redki odgovori pa so bili kratki in lakonični: «Če ne morete, podajte ostavko.» Gospodi v Beogradu je vseeno, čeprav pada polovica geometrov ostavko na državno službo!

Kaj čuda, če je na ta način bilo v zad-

v svojem žalnem nagovoru med drugim o St. Radiću:

«Pokojnik spada po pravici v vrste naših narodnih velikánov. Izgubili smo veliko slovansko dušo, ideologa širokih pogledov. Izgubili smo človeka, ki se je vse svoje politično življenje idealno in apostolsko bavil z velikimi narodnimi vprašanji. Vzbuja je občudovanje nas vseh s svojim globokim in vsestranskim poznavanjem narodnih potreb... itd. itd.

Tako mislijo in sodijo odlični narodni in vladni zastopniki v naši današnji visokogledni Narodni skupščini, zadrugi z omejeno zavezo.

Pa nista minula še dva meseca, ko so vrli pristaši teh istih strank, ki danes iz globoko vzbočenih prs pojejo slavo «velikanu», «ideologu širokih pogledov», «idealnemu apostolu», možu, ki «vzbujal občudovanje nas vseh», predložili v prav isti Narodni skupščini predlog, da se prometi ta mož za «norca». Ta predlog je soppodpisal tudi član gornje zadruge z omejeno zavezo, g. Pušeniak, poslanec SLS in goreči zagovornik današnjega vladnega mozaika.

Kraljev zastopnik pri pogrebu

Beograd, 9. avgusta p. Kakor se doznava bo na pogreb pok. Stepana Radića poslal kralj svojega posebnega zastopnika, ki bo položil na njegovo krsto srebrni venec.

Sožalje Beograda

Beograd, 9. avgusta p. Uprava beogradske občine je poslala vdovi Stepana Radića naslednjo brzojavko:

Prosim vas, spoštovana gospa, da v imenu meščanstva Beograda, katerih čustev sem tolažnik, sprejmete naše globoko sožalje v veliki bolesti zaradi izgube narodnega vodje in vzornega soprega Stepana Radića. Predsednik občine mesta Beograda dr. Kosta Kumandurić.

njem času res več geometrov prisiljenih podati ostavko na državno službo, ker bi taka nenadna premostitev v Makedonijo pomenila uničenje njihove rodbine. Pri tem pa imamo v Sloveniji premalo geometrov in nam je redno katastersko delo na celi črti potrebno.

Posledica omenjenega izstopa geometrov iz državne službe je bila, da je generalna direkcija katastra v Beogradu kakor za kazen pozvala v Makedonijo tri nove slovenske geometre in sicer tri najboljše kvalificirane. V Sloveniji pri najboljši volji niso mogli najti zahtevanih treh geometrov in so poslali samo dva. Na ta način je n. pr. okrajna katastrska uprava v Celju ostala brez uradnika. Geometer Prelčevšek je bil brzopletno poklican v Beograd, načelnik pa se nahaja na orožnih vajah.

Celjska okrajna katastrska uprava šteje 240 katastrskih občin. Vse to ogromno ozemlje je sedaj brez urednega katastrskega oblastva. V premenih katastrskih zadevah sodišča ne bodo mogla uradovati, ravno tako bo zastalo delo notarjev, delitve parcel so nemogoče, najemanje kreditov na nove parcele tudi.

Zdi se, da so se v Beogradu postavili na stališče, da je treba kulturne in gospodarske naprave v naši državi, zlasti v pokrajinah, kjer se nahajajo na visoki stopnji razvoja, najprej nivelizirati, pokvariti in jih uničevati, dokler ne padejo na nivo v ostalih, še nerazvitih delih naše države. Smatramo, da bi morala pametna državna uprava skrbeti obratno za to, da se že obstoječe naprave ohranijo na dosedanj višini in da ne razpadajo, v manj razvitih pokrajinah pa naj bi se postopalo polagoma, brez škode za druge pokrajine. To bi bil normalni razvoj. Ali v Beogradu so se pod klerikalnim režimom in ob nasvetih Koroševih svetovalcev očitno postavili na nasprotno stališče. Najprej uničimo in nivelizirajmo... Eno pa drži: Pod klerikalnim režimom so prenehale premostitve v Makedonijo!

Razvoj bankarstva v Srbiji

Udruženje bank v Beogradu je objavilo detaljne podatke o razvoju denarnih zavodov v Beogradu in Srbiji. Koncem preteklega leta je bilo v Beogradu 67 bank (koncem l. 1926. 65), v notranjosti Srbije za 250 (242). Stanje beogradske denarne zavodov, brez podružnic izven beogradske bank, koncem preteklega leta je bilo naslednje (vse v milijonih Din): Aktivna: blagajna 98 (koncem l. 1926. 109), menice 765 (740), tekoči računi in lombard 1058 (945), podjetja in blago 63 (65), nepremičnine 290 (283), efekti 268 (214); pasiva: glavnica 507 (521), rezerve 175 (142), vloge 727 (531), tekoči računi in reeskont 950 (1058), dobiček 49 (50).

Kakor je iz gornjega razvidno, se menični in kreditni posli niso v izdatnejši meri dvignili, ostale postavke pa so ostale v glavnem nespremenjene. Med pasivami je omeniti znatno povečanje vlog za 196 milijonov Din ali 37 % na 727 milijonov Din. Vendar je s tem stanje vlog komaj prekorilo lastna sredstva bank, dočim so vloge pri zagrebških bankah širile večje kakor lastna sredstva, pri ljubljanskih bankah pa petkrat večje.

Enak razvoj beležijo tudi banke v notranjosti Srbije, ki so večinoma le majhni zavodi. Glavnica teh bank, 250 po številu (koncem l. 1926. 242), je znašala le 410 milijonov Din (390), rezerve pa 112 milijonov Din (89), tako da odpade povprečno na eno tako banko nekaj nad 2 milijona Din lastnih sredstev. Pri bankah v notranjosti Srbije so se vloge koncem preteklega leta dvignile za 156 milijonov Din ali 25 % na 768 milijonov Din.

Večina beogradske in ostalih bank v Srbiji zaključuje navzile pomanjkanju koncentracije poslov v velikih in močnih zavodih preteklo poslovno leto z znatnim dobičkom. Osem beogradske bank je izplačalo 20 % dividende in več, 15 zavodov pa 10 — 20 %. Tudi od ostalih bank v Srbiji je 148 zavodov izplačalo preko 10 % dividende. Čisti dobiček vseh bank v Beogradu in Srbiji se je dvignil od 88 na 94 milijonov Din. Vse banke v Beogradu in v ostali Srbiji so imele koncem preteklega leta 1495 milijonov Din vlog (koncem l. 1926. 1143 milijonov Din), dočim imajo samo zagrebške banke preko 3 milijarde Din vlog, banke v Sloveniji pa 633 milijonov, pri čemer niso upoštevane vloge pri kreditnih združenjih in hranilnicah, ki znašajo v Sloveniji okrog 1200 milijonov Din. Regulativnih hranilnic Srbija sploh ne pozna, dočim je kreditno združništvo brez večjega pomena. Kreditne zadruge nadomeščajo tam male provinčne banke. Pomanjkanje koncentracije v bankarstvu in kreditnega združništva ter slabo razmerje med vlogami in lastnimi sredstvi pa so glavni vzrok, da je v Srbiji obrestna mera izredno visoka.

Na kraju naj še navedemo nekaj primerjalnih podatkov o beogradske, zagrebške in ljubljanske bankah koncem preteklega leta (vse v milijonih Din, v oklepajih podatki za l. 1926.):

	Beograd	Zagreb	Ljubljana
število bank	67 (65)	24 (26)	7 (7)
glavnica	507 (521)	887 (562)	86 (89)
rezerve	175 (142)	161 (200)	24 (22)
vloge	727 (531)	2788 (3067)	578 (500)
dobiček	48 (49)	56 (66)	11 (12)

Pri podatkih, ki se nanašajo na zagrebške banke, nista za l. 1927. upoštevani dve veliki banki, ki se nista objavili bilance, in sicer Hrvatska sveopšta kreditna banka in Hrvatska eskomptna banka, ki se je, kakor znano, fuzionirala s Hrvatsko zmaljško hipotekarno banko. Vloge pri teh dveh zavodih znašajo preko 600 milijonov Din, tako da znašajo vloge vseh zagrebških bank okrog 3400 milijonov Din, lastna sredstva pa okrog 700 milijonov Din. Tudi od ljubljanskih bank ni za preteklo leto upoštevana Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic.

— Za pobijanje nedovoljenega trgovanja potnikov in krošnjarenja. Veliki župan mariborske oblasti je na vlogo Zbornice za TOI v Ljubljani izdal okrožnico vsem sreskim poglavarjem (izvzemši v Kavovcu in Prelogu) ter mestnim magistratom v Celju in Mariboru, v kateri opozarja med drugim na naslednje: Iskanje naročil pri trgovcih in osebah, ki uporabljajo ponujeno blago v svojem obratu. Samostojni trgovci (obrniki) in pri njih uslužbeni potniki smeje v splošnem iskati naročila samo pri trgovcih, tovarnarjih, obrtnikih in osebah, ki uporabljajo ponujeno blago v svojih obratih; pri tem pa ne smejo nositi s seboj blaga za prodajo (razen pri posebnem sejmov), ampak samo vzorce. Blago za prodajo smejo nositi s seboj le izdelovalci in veletrgovci ur. zlatnine, srebrnine in draguljev ter njihovi potniki, toda le če je sedež obrata v tuzemstvu in če prodajo samo upravljanim preprodajalcem. Iskanje naročil pri zasebnih strankah je v občini sedeža trditev, kakor tudi izven občine sedeža za kolonialno, špecerijsko in materialno blago prepovedano. Iskanje naročil za drugo blago je v kraju sedeža obrata dovoljeno, toda trgovci, obrtniki in njihovi potniki smejo nositi s seboj samo vzorce. Izven kraja sedeža obrata je dovoljeno iskanje naročil pri zasebnih strankah (razen za kolonialno, špecerijsko in materialno blago) samo v posebnih primerih na izrecen pismen, na določeno blago se glase in na določene trgovce naslovljen poziv, da se zgleda pri njih zaradi naročila določenega blaga. Sklepanje poslov na podlagi splošnega vabila od gotovega kroga odjemalcev in na podlagi pozivnice, ki glasi samo v splošnem kakor tudi na podlagi pripravljene s seboj prinesene pozivnice, ni dovoljeno. V splošnem pa je dovoljeno iskati naročila pri zasebnih strankah brez predhodnega poziva tudi zunaj kraja sedeža obrata za stroje in dele, stavbni material, tehnične predmete za kurilne, razsvetljavalne in vodovodne naprave, lesene ruloje in žaluzije, živalne in pisalne stroje, bicikle, motorna vozila, luksuzno fino perilo (z vezninami in podobno) in tiskana dela. Prav tako je dovoljeno ponujati od kraja do kraja pridelke kmetijskega (n. pr. mleko, jajca, sadje, zelenjava, maslo, perutnino), gojdarstva in kisljo vodo, vendar sme politično oblastvo iz sanitarnih ozirov prodajanje za gotov čas prepovedati. Inozemskim trgovcem in njih pooblaščenem (potnikom) je ponujanje blaga zasebnim strankam, ki blaga ne uporabljajo v svojem obratu, brezposojno prepovedano, in sicer tudi za take predmete, na katere je domačin trditi kakor v njihovim potnikom nabiranje naročil po specialnih zakonskih predpisih dovoljeno.

Gospodarstvo

Glede krošnjarenja navaja okrožnica, da je v mejah predpisov dovoljeno krošnjarenje samo našim državljanom. Dovoljenja mora vidirati sreski poglavarji sresa, v katerem hoče kdo krošnjari. Pri izdaji novih in vidiranj že izdanih dovolil je paziti, da so imenoma navedeni vsi sresi in kraji, kjer je krošnjarenje prepovedano. Dovoljenja izdaja v Sloveniji obrtno oblastvo prve stopnje, v žig območju je prosilcevo stalno bivališče. Blago, s katerim se krošnjari, mora biti tuzemskega izvora ter mora biti vsak krošnjar v posesti izkazov o nabavi blaga. Zdržitelj krošnjarstva s sejmarnstvom je prepovedana.

— Uporaba klavzule o največjih ugodnostih v prometu s Kanado. Kakor poročajo iz Beograda, se na podlagi sporazuma in trgovske pogodbe z Veliko Britanijo in Irsko od 9. t. m. postopa z blagom iz Kanade, ki se uvaža v našo državo, po klavzuli o največjih ugodnostih.

— Sporazum med Landerbanko in upniškim odborom Slovenske banke? Kakor poročajo zagrebški «Morgenblatt», je bil baje dosežen sporazum med dunajsko Landerbanko in upniškim odborom Slovenske banke, po katerem bo Landerbanka izročila za držane delnice Trboveljske premogokopne družbe in stavila konkurzni masi na razpolago gotovo vsoto. Izvedba tega sporazuma se bo nekoliko zavlekla, ker so nekateri merodajni funkcionarji na dopustu. Odenarinskih 86gv:

— Carinski dohodki v prvih štirih mesecih tek. proračun. leta. V času od 1. aprila do 31. julija so znašali carinski dohodki 518,5 milijona Din ter so se napram dohodkom v istem razdobju preteklega proračunskega leta dvignili za 20,7 milijona Din. V posameznih mesecih so znašali carinski dohodki: v juliju 133,5 milijona Din (+ 16 milijonov Din napram juliju 1927), v juniju 117,3 (+ 5,3), v maju 183,7 (+ 7,3) in v aprilu 132 (— 7,9).

— Priprave za šesti kongres gospodarskih zbornic in korporacij, ki se bo vršil 8. in 9. septembra v Beogradu, so že v polnem teku. Najvažnejša naloga tega kongresa to, da sestavi cenilev izvoza za razdobje od 1. septembra 1923 do 31. avgusta 1929. Tozadevni referati so razdeljeni na razne zbornice in korporacije. Poleg cenitve našega izvoza se bo na kongresu razpravljalo tudi o gospodarskem svetu, o socialnem zakonodajstvu, o zaščiti in pospeševanju domače produkcije ter o oblastnih samoupravah, njihovem budžetiranju in financiranju (o brezden vprašanju hosta referat Centrala industrijskih korporacij in Zveza industrijcev v Ljubljani). Kongres skličeje, kakor vsako leto, beogradske zbornice, Udruženje izvoznikov in Centrala industrijskih korporacij.

— Protestna zborovanja obrtnikov proti uredbi o odpiranju in zapiranju obratovalnic. Zemaljski savez obrtnih udruženj v Beogradu je pozval vse obrtne organizacije v državi, da obdrže prihodnjo nedeljo protestna zborovanja proti uredbi o odpiranju in zapiranju obratovalnic, ki je v kratkem času, odkar je bila uveljavljena, pokazala najslabše rezultate in resno ogroža obstoj in preprek obrtništvu v naši državi.

— Cepilni tečaj (okuliranje). Ljubljanska Kmetijska podružnica priredi v torek 14. t. m. od 8. do 5. popoldne v drevesnici Kmetijske družbe na Poljanski cesti št. 59 cepilni tečaj (okuliranje). Prosimone one člane, ki se za cepljenje zanimajo, da se zbere ob 3. popoldne v družbeni drevesnici. Tečaj bo vodil strokovni tajnik Kmetijske družbe g. Kafol. V primeru slabega vremena se bo vršil tečaj ob istem času in na istem prostoru v petek 17. t. m. — O d b o r.

— Propagandne znamke je v zelo lični opremi izdala uprava Ljubljani, vselejseja za svojo letošnjo prireditve «Ljubljana v jeseni», od 1. do 10. septembra. Trdke se naprošajo, da pri tej propagandi sodelujejo in zahtevajo zaklopne znamke brezplačno z navadno dopisnico od Velesejma v Ljubljani.

— Vinska razstava na jesenskem velesejmu. Na številna vprašanja sporočamo javnosti, da se tudi na letošnji pokrajinski razstavi vrši razstava izbranih butelskih vin. Za poznavalce vina lepa prilika, da pokušijo res dobro, žlahtno vinsko kapljico.

— Mlekarska industrija bo tudi letos na jubilejni kmetijski razstavi «Ljubljana v jeseni» (od 1. do 10. septembra) nastopila s svojimi izdelki, sirom, maslom in drugimi mlečnimi izdelki. Mlekarska razstava tvori oddelek zase in bo urejena tudi popolna mlekarina. Razstavljeno blago, sir in maslo, bo tudi ocenjeno in premirano po kvaliteti z zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. Poleg prodaje na debelo se bo prodajalo tudi v malih količinah, da se obiskovalcem razstave nudi prilika poskusiti mlečne izdelke naših mlekarov in sirarn.

— Rekordno nizko stanje brezposelnih v Češkoslovaški. Koncem junija je znašalo število brezposelnih v Češkoslovaški 32.700 oseb in je s tem doseženo najnižje stanje, odkar se vodi tozadevna statistika, to je od leta 1921. Največ brezposelnih je bilo v Češkoslovaški v januarju 1923, ko je doseglo število 321.000 oseb.

— Mednarodni velesejem v Bratislavi se vrši od 28. avgusta do 2. septembra t. l. Legitimacije za obisk s pravico do znatne voznine se dobe v uradu Hujljanskega velesejma po Din 30.

— Poljska trgovinska bilanca in poravnje carin. Iz pravkar objavljene poljske trgovinske bilance za prvo polletje tek. leta je razvidno, da se je pasivnost povečala od 191,7 milijona zlatov v l. polletju 1927 na 662,4 milijona zlatov v l. polletju 1928. Znatno povečanje pasivnosti je pripisati močnemu naraščanju uvoza (od 1410,3 na 1765,2 milijona zlatov), dočim je izvoz le pa malenkost nazadaval (od 1218,6 na 1202,8 milijona zlatov). Izredno zanimiva pa je nadaljnja ugotovitev, da povijanje (odnosno valorizacija) carin, ki je bilo izvedeno, da se zmanjša pasivnost, ni povzročilo zmanjšanje uvoza. Nasprotno je bil uvoz v maju in juniju večji kakor v januarju in februarju, ko so bile v veljavi še nižje carine. Povečanje uvoza je v splošnem posledica investicijske konjunktne in dejstva, da se je pred letom uvozilo precej žita iz inozemstva.

— Zanimivo gibanje stanja vlog v Newyoriku in Nemčiji. V zadnjem času se opaža, da je naraščanje vlog pri newyorških bankah precej popustilo, kar je v zvezi z napetostjo, ki se je pojavila na ameriškem denarnem trgu. Vloge pri 24 največjih newyorških bankah so se od konca junija 1927 do konca junija 1928 dvignile le za 296 milijonov dolarjev na 8309 milijonov dolarjev, dočim je zna-

šal prirastek v l. 1926./27. več kakor trikrat toliko, namreč 884 milijonov dolarjev (11 bank zaznamuje celo nazadovanje vlog). — V Nemčiji so v juliju dosegle hranilne vloge 6 milijard mark napram 5,1 milijarde v januarju t. l., 3,4 milijarde v januarju 1927 in 1,8 milijarde v januarju 1926. Prirastek na vlogah je precej konstanten ter znaša 1 milijardo mark (13,6 milijarde Din) na 6 do 7 mesecev, dočim je pred vojno znašal na leto okrog ene milijarde. Skupno so vloge v Nemčiji, ki so po inflaciji praktično padle na brezpomembno vsoto, tekem 3 1/2 let dosegle eno četrtino predvojnih vlog.

— Dobave. Strojni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 400 parov cokelji, do 18. t. m. glede dobave 10.000 kg kalcinirane sode in razne pločevine, do 18. t. m. glede dobave razne žice in lesenih ročajev. Prometno - komercialni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobave 25 komadov signalnih svetilk. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 1500 komadov trioglatih pil, 150 m³ jamskega lesa in 4 vagonov portlandskega cementa. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 23. t. m. pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu glede dobave 2000 komadov košar za sanitetni material; 25. t. m. pa glede dobave 540 komadov šotorov. Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borze

9. avgusta.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet znaten, zlasti v devizah na Prago, Curih, Trst, Dunaj in Berlin. Potrebo v devizah na London, Newyork in Trst je krila privatna ponudba, ostalo potrebo pa Narodna banka. Tečaj deviz se niso bistveno spremenili.

Zagrebška borza danes zaradi smrti predsednika KDK Stepana Radića ni poslovala. Na beogradske borze se je vojna škoda trgovala po včerajšnjih tečajih.

Devize in valuta.

Ljubljana. Amsterdam 0 — 22,85, Berlin 13,56 — 13,59 (13,575), Bruselj 0 — 7,918, Budimpešta 0 — 9,246, Curih 1094,1 — 1097,1 (1095,6), London 276 — 276,8 (276,4), Newyork 56,88 — 57,08 (56,88), Pariz 221,55 — 223,55 (222,55), Praga 168,3 — 169,1 (168,7), Trst 296,6 — 298,6 (297,6), Dunaj 8,0163 — 8,0463 (8,0313).

Beograd. London 276 — 276,8, Pariz 221,5 do 223,5, Newyork 56,88 — 57,03, Curih 1094,1 — 1097,1, Milan 296,25 — 298,25, Praga 168,3 — 169,1, Dunaj 8,0163 — 8,0463, Budimpešta 9,9036 — 9,9396, Bruselj 7,913 do 7,933, Amsterdam 22,82 — 22,88.

Dunaj. Beograd 12,4375 — 12,47375, Berlin 168,67 — 169,17, London 34,3625 — 34,4625, Milan 37,015 — 37,115, Newyork 70,75 do 71,005, Pariz 27,645 — 27,745, Praga 20,965 do 21,045, Curih 136,15 — 136,65, dinarij 12,37 — 12,43.

Curih. Beograd 9,1275, Berlin 123,55, Newyork 519,475, London 25,22125, Pariz 20,30, Milan 27,17, Praga 15,5925, Budimpešta 90,56, Bukarešta 3,16, Sofija 3,75, Varšava 58,20, Dunaj 73,30.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59,06, v Berlinu 7,367.

Efeti.

Ljubljana. Celjska 158 — 0, Ljubljanska kredita 128 — 0, Kreditni zavod 170 — 175, Vevče 105 — 0, Ruše 265 — 285, Stavnica 56 — 0, Šešir 105 — 0.

Beograd. Vojna škoda 420 — 421,5, za avgust 425 — 427,5, investicijsko 86,5 — 87,5, Narodna banka 6700 — 6780.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (9. t. m.) Les: Tendence nespremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni hrastovih drv, 700 vagon naklad, postaja po 15. Deželni pridelki: Tendence nespremenjena. Zaključkov ni bilo. Nudi se pšenica (slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni): baška, promptna, 79/80 kor, po 290 — 295, za avgust na 297,5 — 300, za september po 302,5 — 305; turšica: baška, slov. postaja, navadna tarifa, plač. 30 dni po 350 — 352,5; oves: baški in slavonski, za avgust po 265 — 270; moka: «0g», 100 Ljubljana, plač. pri prejemu blaga, stara po 520 — 525, nova po 455 do 465.

Novosadska blagovna borza (9. t. m.) Tendence mlačna. Cene pšenice in moki so nekoliko popustile. Promet: 56 vagonov pšenice, 13 vagonov ječmena, 1 vagon ovsa, 14 vagonov moki in 3 vagona otrobov. Pšenica: baška, 79/80 kor 240 — 242,5; gornjebaška 242,5 — 245; baška potlijska 245 do 247,5; sremska 235 — 237,5; banaška 232,5 — 236. Oves: baški, sremski in banaški, novi 217,5 — 222,5. Ječmen: baški, sremski in banaški, za živino, 64 kor 225 — 230; baški, pomladni, 68/69 kor 250 do 295. Turšica: baška, sremska in banaška 297,5 — 302,5. Moka: baška «0g», in «0g» 370 — 380; «2» 350 — 360; «3» 330 do 340; «5» 295 — 305; «7», 255 — 265. Otrobi: baški in sremski 177,5 — 180. Dunajska borza za kmetijske produkte (8. t. m.) Pod vilsom poročil iz inozemstva je bila tendence na dunajski borzi mirnejša. Promet se je gibal v ozkih mejah. Za pšenico je zanimanje slabo ter so cene nekoliko nazadovale. Jugoslovenska pšenica Tisa se nudi po 40,50 šilinga. Uradno notirajo vključno prometni davek in carina: pšenica: domača 39 — 40, madžarska Tisa 41,50 — 42,5, jugoslovenska 40 — 40,5; rž: marchfeldska 38,75 — 39; turšica: 37,25 do 37,75; oves: domači 37,25 — 37,75.

NAJCENEJŠA "ZABAVA"

so lepe povesti.

Naročite: TOLSTOJ: Rodbinska sreča. Roman. — Broš. Din 26 — vez Din 34 — KERSNIK J.: Testament. Povest. — Broš. Din 18 — vez Din 26 — KNJIGARNA TISKOVNI ZADRUŽE v Ljubljani in Mariboru

Kulturni pregled

Sovjet za pesništvo v Rusiji — odklonjen. Znan ruski pisatelj in dramatik Aleksej Tolstoj je predlagal ruski literarni družbi v Moskvi, naj bi se oenoval sovjet za pesništvo. Sodobna kritika, je dejal predlagatelj, ne ustreza več svojemu namenu. Vsaka knjiga bi se morala v rokopisu predložiti strokovni komisiji iz vodilnih pesnikov in šele če bi jo ti odobrili, naj bi se natiskala.

Naši kraji in ljudje

Dekan Anton Koblar

Kranj, 9. avgusta.

Meščanstvo Kranja je davi pretresla vest o smrti dveh odličnih mož. Iz jutranjih listov smo izvedeli, da je ponoči preminul predsednik KDK g. Stepan Radič, obenem se je raznesla vest, da je ob 1. uri jutraj mirno v Bogu zatisnil oči naš mestni župnik in dekan g. Anton Koblar. Na prebivalstvo brez izjeme sta napravili novici o smrti obeh pokojnikov najgloblji dojem. V znak žalovanja so zapopolale po vsem mestu črne zastave, tako številne, kakor doslej pač še nikoli.

Našega dekana Koblarja se je »Jutro« spomnilo s lepim opisom njegovega plodnega in čestitega življenja dne 22. julija povodom njegove 70letnice in imenovanja za častnega občana kranjskega in preteklo nedeljo povodom njegovega zlatega mašniškega jubileja. Nihče pač ni pričakoval, da bo prikljubeni naš dekan po teh dveh častnih dogodkih tako naglo odšel v večnost. In vendar! Bolehal je pokojnik na železniškem raku. Ko se je pred 14 dnevi udeležil posvetovanja železniškega odbora v Kamniku, mu je na povratku v Kranj postalo slabo. Moral je v posteljo in naslednji dan so ga prepeljali v ljubljanski sanatorij Leoniče. Toda operacija je bila nemogoča. Pokorno vdan v svojo usodo se je dekan Koblar vrnil v Kranj. Vidno je pešal, navzlic najvestnejši negi vseh tukajšnjih zdravnikov. Sinoči je prišel čas ločitve. Nastopila je agonija in ob 1. po polnoči je naš dekan Koblar izdihnil svojo plemenito dušo.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v soboto dopoldne ob 9. izpred mestnega župnišča na mestno pokopališče. Ni dvoma, da bo gorenjska metropola s široko okolico vred najdostojnejše izkazala čast možu, ki ga je cenila kot vzornega svečenika, ple-

menitega človekoljuba in znamenitega javnega delavca.

Pred 55 leti je zagledal v Bleiweisovih Novicah prvi Koblarjev spis — prevod iz rušine Makušev razprave »Slovenca«. Sledile so Črtice iz ruske zgodovine po Nestoru v »Vrtcu«. Kot škofijski tajnik in arhivar je izdal Dolničarjevo Zgodovino stolne cerkve v lat. jeziku — ponatis iz Diözesenblatt, kateremu je bil urednik in slovenitelj. V tem listu je izšel I. zvezek njegove Zgodovine fara ljubljanske škofije. Zgodovinski stroki se je posvetil kot kurat prisilne delavnice v Ljubljani, ko je bil hkrati tajnik Muzejskega društva, v katerem je uveljavil slovensko izdajo društvene glasila Izvestij in društvo poslovenil. Z mladeniško vneto je deloval kot knjižničar in arhivar v muzeju; sledovi njegovega neumornega dela so še sedaj vidni. S temeljitimi spisi, za katere je zbiral gradivo doma in v tujini — parkrat je potoval v daljni Videm in črpal iz ondanih arhivov slovensko zgodovino — je polnil Izvestja muzejskega društva, katerim je bil urednik 18 let. Ob 300letnici turškega poraza je izdal knjižico »Zmaga pri Sisku«. Sodeloval je pri Pletersnikovem slovarju. Urejeval je »Slovenski list« in pred svetovno vojno politični in gospodarski list »Gorenjec«, iz katerega je izluščil »Iz obračevalne knjižnice« — njen peti zvezek je poln Koblarjevih zgodovinskih član- kov.

V rokopisu se nahaja, kolikor je znano, zgodovina Mengša in žal nedokončana zgodovina Kranja. V narodni obrambi je zavzemal odlično mesto kot odbornik in zagajnik Družbe sv. C. in M., katero je neustrašno branil na prvem katoliškem shodu leta 1922.

Kako se godi „Jutrovčkom“ na morju?

Po dolgem času smo vendarle prejeli prvo poročilo o deci, ki je šla z »Jutrovčkom« na morje. To poročilo je sicer skromno, vendar pa bo zanimalo vse, ki so poslali svojo dečo v Martinšičico. Za nedeljo nam je obljubljeno daljše poročilo, ki ga bomo po možnosti opremili s slikami. Pismo, ki smo ga včeraj prejeli, se glasi: »Na potu smo spregledali ostale štiri »Jutrovčke«. Seveda v najhujšem dežju. Deca je vso noč trdno prespala na klopih. Jutraj okoli 7.30 smo prišli na Sušak in tu sta nas čakala dva hlapca s težkim vozom za prilago. Del dece se je odpravil z avtobusom v Martinšičico, kar je bilo takih, da niso zmogli treh dinarjev, je la- godno šlo peš. Upravnik »taborišča« nas je pričakoval pri glavnem vhodu. Takoj nam je odkazal prostore, prostrano dvorano s 50 posteljami. Del postelj smo zase- dili mi, ostale pa Beograščani. Prve dni smo bili bolj malo zadovoljni z dvorano, posteljami in tukajšnjim življenjem, toda sedaj smo se vsi že tako privadili, da nam bo prav hudo ločiti se od tu.

Življenje je prav taboriščno, polno zabave. Odkrito rečeno, zabave se nam nudi še veliko več, kakor je navedeno v pro- spektu. Deca ima poleg rednega kopanja tudi vsak dan po zajtrku telovadbo. V prostem času pa se mladina največ zabava ob obali. Zlasti dečki radi love ribe, drugi zopet se sučejo na kegljišču, a dek- lica im menda najbolj všeč gugalnica, dočim nekatere prav zanima klavir in udarjaljo nani neutrudno skozi ves dan. S posledkom od 13. do 15. Ta čas je do- ločen za spanje. Tako se mladina nikakor ne dolgočasi. Vsi so prav zadovoljni. Hra- na je prav dobra in okusno pripravljena. Kuhajo nam usmiljenke iz Maribora. Vsa- ke jedi lahko dobiš kolikor hočeš. Otroci so vsi zdravi, krepki in že precej ožgani. Za bolnike imamo sicer na razpolago am- bulanto, pa se je le redko poslužujemo. V petek, 10. t. m., priredimo daljši izlet s parnikom. Čitalnica je naročena na »Ju- trovč«; seveda ga težko dobimo in če ga dobimo, je že tako raztrgano, da ga je težko čitati. Pa vendar, nanj smo najbolj radovedni.«

Moralna obsodba guštanjskih klerikalcev

Maribor, 8. avgusta.

Včeraj je končala pred mariborskim ka- zenskim sodiščem zanimiva pravda iz Gu- štanja, ki je začela že lani v maju. Takrat sta vložila voditelja guštanjskih klerikal- cev, trgovca Lečnika, proti novozvoljene- mu socialističnemu županu Luki Juhu pri- tožbo na sreskega poglavarja, na podlagi česar je sreski poglavar uvedel poizvedbe po orožnikih proti županu Juhu, ne da bi slednjega zaslišal in mu povedal česa ga dolžita brata Lečnika. Šele po ovinkih se je županu Juhu posrečilo zvedeti, da sta ga brata Lečnika obdolžila plenitve gu- štanjskih trgovcev po prevratu, kar pa je bilo popolnoma izmišljeno.

Župan Juh je vložil tožbo zaradi žaljenja časti, kateri sta se klerikalna voditelja najprej izmikala s tem, da niti sreski po- glavar, niti veliki župan nista hotela pred- ložiti zadevne ovdabe. Samo sodniku so poslali ovadbo s pripombo, da si prizade- ti župan Juh nikakor ne sme iz vloge čr- pati podatkov za tožbo. Moral pa je po- tem povedati vsebino vloge prevažni so- dnik Habermuth, katerega je župan Juh predlagal za prič. Šele sedaj sta brata Lečnika nastopila dokaz resnice. Bilo je zaslišanih nebroj pri- č, skoro ves Guštanj, ki je kaj vedel v razburjenih poprevratnih guštanjskih vlogih. Toda okrajno sodišče v Prevaljah je prišlo do prepričanja, da se županu Juhu ne more ničesar nečastnega očitati, ker se ni moglo dokazati, da bi on sodeloval pri plenitvi, ampak je več pri- čel celo potrdilo, da je kot vodja delavcev le- te svaril pred plenitvijo.

Brata Lečnika pa sta se proti obsodbi pritožila na okrajno sodišče in poudarila,

zopet nove priče, ki naj bi potrdile, da je župan Juh res plenil. Klerikalci v Guštanju so že bili sigurni zmage in so že priprav- ljali proslavo v čast novemu klerikalnemu županu, ki naj bi izpodrinil g. Juha. Toda tudi okrajnemu sodišču naročeno zasliša- nje novih prič ni moglo umazati časti žu- pana Juha. Brata Lečnika sta sedaj prišla še z novimi pričami, ki sta jih naenkrat našla na Dunaju. Vršila se je že druga raz- prava pri okrajnem sodišču, ki pa novih prič ni več dopustilo, ker je pač uvidelo brezplodno zavlačevanje s strani klerikal- cev.

Vzkladni senat je moral ugotoviti, da se županu Juhu ni moglo dokazati sodelova- nje pri plenitvi in tako ostane čast župa- na Juha nedotaknjena. Vendar pa je vzklac- ni senat Ferda in Frana Lečnika opustil iz razloga, da baje itak nista očitala žu- panu Juhu aktivne plenitve (samo dokazo- vala sta jo. Op. por.), samo njegovo na- vzčnost pri plenitvi, kar pa da ni kazni- vo. Od prvega sodišča naložene kazni 500 Din torej brata Lečnika ne bosta plačala, pač pa ostanejo moralno obsojeni guštanj- ski klerikalci in z njimi vred oni, ki so jih v tem procesu podpirali proti poštene- mu delavcu.

Cirkus

Ljubljana, 9. avgusta.

Na travniku nad velesajmskim prostora- me je vse živo. Po cesti dirajo lokomo- tive, lasti cirkusa; dolge vagonce potiskajo sloni velikani; pred nekimi belimi pobarva- nim vagonom stopata dva razposajana fan- ta, držita za oje in kričita: »Sladole, sla- doled!«. Na cesti je polno ljudi, smejejo se in prerivajo, občudujejo slone in opazu- jejo vrvenje cirkuskih delavcev, ki postavl- jajo ograjo, sestavljajo verigo voz in na- penjajo ogromno plahoto. Takle vrvež mi je všeč. Pristopim, pobaram in izvem vse.

Rodbina Kludskyh je plemenitega poljskega pokolenja; njih praded je bil gene- ral iz Lužice pri Krakovem in je v vojni leta 1848. odšel v Češkoslovaško ter se naselil v Sušici pri Plzni. Prvi lastnik cir- kusa, Karel Kludsky, je umrl lani na tur- neji v Romuniji in podjetje sedaj vodi njegov sinov Rudolf in Karel. Zanimivo je dejstvo, da je ded prišel svojo karijero z volkom in par opicami. Oče sedanjih la- stnikov je ustanovil cirkus, ki ga je ved- no bolj izpopolnjeval, pa so mu med vojno na Reki skoro vse zaplenile, poginile so mu tudi živali, katerim ni mogel dati do- voljne hrane. Ostal mu je zvest le velikan slon Bebi, ki živi še danes, ter nekaj konj in medvedov. Kludsky pa ni obupal, po vojni je zopet začel s svojimi živalmi ter si polagoma opomogel z veliko turnejo po Evropi.

Sedanja lastnika Rudolf in Karol sta oba drešerja, Rudolf se peča z zvermi ropar- icami, a brat s sloni, kamelami in konji. Angliška drešura, katere največji na- sprotnik je znan avtor Hagenbeck, ki piše tako lepo o živalih v svoji knjigi »Von Tieren udn Menschen«, je tudi bratoma Kludsky neznana; saj ne poznata surove sile ter krotita in urita svoje živali samo z ljubeznijo. Oba sta največja ljubitelja svojih zverj, brez katerih si ne moreta predstavljati življenja; če bi ne ljubila ži- vali, bi bila že zdavnaj opustila podjetje, ki obsega pač milijonsko premoženje.

Dresiranje živali traja po par let. Zve- ri dobiva cirkus direktno iz Indije in Afri- ke ter stane vsak transport do 4 milijone Kč, le sem in tja dobavi kako pošiljko velika trdka Chapman iz Londona.

Gotovo malokdo ve, koliko stanejo ta- kele živalice, ki jih človek ogleduje. Slon stane okoli 160.000 Din, lev do 80.000 Din, dočim je tiger dražji in stane okoli 100.000 Din, zebra pa je 70.000 Din; beli medvedi so po 50.000 Din.

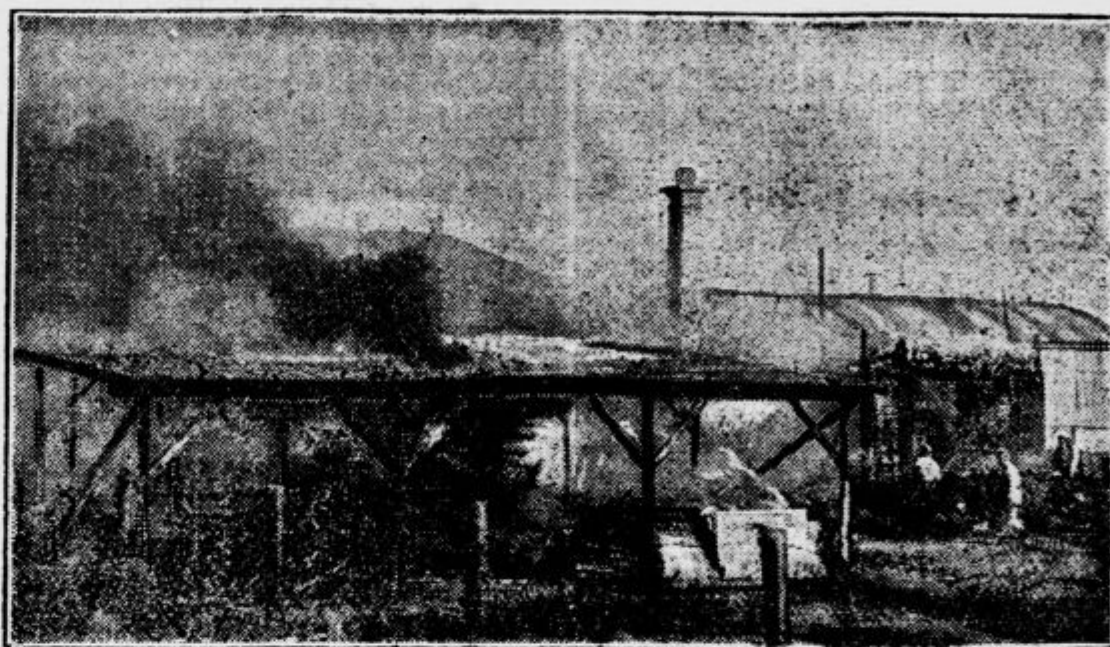
Nilski konj, ki ga ima cirkus, je velik

okoli 100 delavcev vedno najame v Kraju, kjer se nastani cirkus, artistov na je okoli 150 in sestojijo iz mešanice vsega sveta. Med njimi so Japonci, Kitajci, Indijci, Za- morci. Seveda ne manjka tudi Evropevc, zastopani so zelo številno Čehi, Francozi, Angleži, Nemci in drugi.

Uprava podjetja izplača dnevno na stro- škah približno 80.000 Din in ima čisto de- ficit.

Kludsky je prepotoval zadnji čas vso Evropo in je došel v Ljubljano iz Zagreba. Oddod odide v Italijo, kjer misli obiskati vsa večja mesta, nakar namerava odpotovati v Afriko, iz katere se po treh letih zopet vrne.

Številno zverjad je ogromno. Pravi ve- liki potujoči zoo. V cirkusu je 22 slonov, 70 levov, 70 tigrov in 25 indijskih bivolov, 10 ceber, 200 konj različne rase, 20 me- vedov, 15 kamel, okoli 100 opic, kakih 30

Prizorišče velikega požara v ljubljanski poštni garaži

Obup mladega maturanta

Tragična usoda revnega slovenskega študenta

Ptujska gora, 7. avgusta.

Bliskovito se je v nedeljo, dne 5. avgu- sta raznesla po vsem trgu in okolici pre- tresljiva vest, da je šel mlad, nadebuden, vedno živahen in zabaven ter splošno pri- ljubljen Friedlaender študent — maturant Franček prostovoljno v smrt.

Še pred dvema leti je z dobrim uspehom dovršil gimnazio v Ptuj, kjer se mu je pač godilo tako, kakor se godi vsem na- šim revnejšim kmetskim sinovom, ki jim domača hiša ne more nuditi tega, kar za- hteva razvoj mladega telesa. Kljub temu je Franček lepo napredoval in ko je polo- žil zrelostni izpit, se je tega uspeha veselil prav posebno njegov skrbni oče; saj je težko šolal svojega ljubljence.

Že kot študent se je nadarjeni Franček udejstvoval pri raznih dijaških organizaci- jah, posebno pri Sokolstvu, ter je zrastle v lepega stasitega mladčnika. A kam po ma- turi? To je zopet on vprašanje, ki mori marsikaterega našega revnejšega kmet- skega fanta, ki je dovršil srednjo šolo. Ker Franček na očetovo podporo ni mogel več računati, od drugod pa ni imel virov za nadaljni študij, se je odločil »hočeš, no- češ, moraš« za on poklic, ki zahteva nal- manjši gnetni sredstev — za teologijo.

Toda že po treh dnevih bivanja v teologiji je mladi Sokol Franček uvidel, da mu tu ne bo šla pšenica v klas. Zato se je vrnil domov, kjer se je lotil kmetskega dela ter se tako oddolžil svojemu očetu, dokler ne najde primerne službe.

Na žalost pa mu usoda ni bila naklonje- na. Povsod, kamor se je obrnil v zadevi nadaljevanja študija ali podelitve službe, je naletel na nepremagljive težkoče, do- kler ni slednjič — obupal. Zadnje čase je

letenov, antikop, lam, srn, gazel in nekaj volkov. Dalje ima cirkus 2 krokodila, ter 5 kač, izmed katerih se velkanska kača klopotača, 6 m dolga, krmi samo vsak tretji mesec, a tedaj požre kar po par pra- šičkov nad 20 kg težkih. Poleg teh živali poseduje cirkuska menažerija okoli 50 pi- čev različne vrste, sicer pelikane, papige, noje in razno drugo perjad.

Cirkus ima 120 lastnih voz, 12 lokomo- tiv in 4 motorje za dobavljanje električ- ne luči, s katerimi bi lahko razsvetljeval vso Ljubljano. Morda vas zanima še veli- čina šotorove plahote? Je 100 m dolga, 56 metrov široka ter sedi lahko pod njo 6000 oseb. Podjetje ima tudi lastne hleve, ki so dolgi 400 m. Ves prostor, na katerem se nahaja cirkus, je ograjen s 1000 m dolgo ograjo. Cirkus ima lasten bufet in kuhinje za oboje. Zanimivo je tudi, da skrbi po- detje za zdravje vseh svojih uslužbencev, ter ima uslužbena dva zdravnika, ima la- stni rešilni avtomobil in lastno lekarno. Podjetje ima tudi 3 luksuzne in 3 tovrne avtomobile. Za selitev iz mesta v mesto mora vselej najeti 3 posebne vlakce.

Gustav Striša

Preobilica dela

provzroči pogosto glavobol. Odstra- nite ga z znanimi

Aspirin tabletami

Tudi pri zobobolu, trganju v ušesih, influenci, revmatizmu, nevralgijah in vročini utec Aspirin-tablete za- nesljivo bolečine.

Zahtevajte vedno originalni omot »Bayer« z modro-belo-rudečo varst- veno znamko.

Kar se nabavljajnih zadrug samih tiče, bi pripomnili še sledeče: Te zadruge so bile potrebne in umestne takoj po prevratu, ko so bili uradniki na milost in nemilost izro- čeni povojni nesolidnosti trgovine. V 10. le- tih po prevratu so postale pa trgovske pri- like zopet urejene, cene solidne, ker je zdrava in pošena konkurenca izpodrezala tla vsem nesolidnim verižnikom. Nabav- ljalne zadruge so torej danes nepotrebne, vrh tega pa delajo že s takim dobičkom, da si zidajo in kupujejo svoje hiše, da si- jaino plačujejo svoje odbornike itd., ne raz- dele pa vsega čistega dobička med člane, kakor bi to morale storiti po Statutu.

Državni nameščenci niti niso vsi člani nabavljajnih zadrug, a morajo brez izjeme plačevati skozi 36 mesecev prispevke za- nje, imajo torej samo dolžnosti, pravic pa nobenih.

Kako je finančni minister hotel naložiti državnim uradnikom nov davek

K noted pod gornjim naslovom v »Jutru« št. 166 z dne 18. julija t. l., nas naproša Na- bavljajna zadruga državnih nameščenj v Ljubljani, da priobčimo njeno mišljenje. Za- druga nam piše:

Uredba finančnega ministra, ki jo ome- nja notica v »Jutru«, predpisuje odtegljaje po 10 Din, oziroma 5 Din od službenih pre- jemkov državnih uslužbencev. Ti odtegljaji niso za državno uradništvo nova bremena za sanacijo nabavljajnih zadrug, ampak na prin- cipu samonemoči sloneče obvezne dajatve državnih uslužbencev za osnovni in obratni kapital njihovih lastnih stanovanjskih in kreditnih zadrug. Ako smatra glavna kon- trola te odtegljaje za nov davek, se popol- noma strinjamo z njo, ako res protestira. Pripomnimo pa, da smatramo mi kot davek v pravem pomenu besede vse kaj drugega, med drugim n. pr. tudi od treh mesecev v neskončnost podaljšane odtegljaje za popla- vljenje. Nabavljajnim zadrugam pa ni od od- tegljajev za stanovanjske in kreditne zadru- ge določen niti en dinar, veliko prej do- morale te v prid prvim kaj od svojega ka- pitala odstopiti. Podpisani, in kolikor nam je znano, nobena nabavljajna zadruga drž. uslužbencev tudi ne potrebuje sanacije, ker razmeram in času primerno vse dobro uspe- vajo, zato tudi ne potrebujejo nobenih novih odtegljajev za sanacijo.

Zamenjati pa se ne sme gornjih odteglja-jev, ki jih ima sicer po predkazilu oblastev zbirati in upravljati Savez nabavljajnih za- drug in jih uporabljati samo za stanovanj- ske in kreditne zadruge državnih uslužben- cev z drugo, z isto uredbo predpisano obvez- nostjo državnih uslužbencev, da se mora vsak vpisati v Nabavljajno zadrugo in vpla- čati delež 100 Din. Ta obveznost nima z gor- njimi odtegljaji nič skupnega. K tej zadnji obveznosti pa pripomnimo, da podpisana zadruga, stremetja samo za demokratizirani- nati, ne odobrava nobene diktatorne obvez- nosti članstva, da pa vidi veliko nemora- lo v vrstah državnih uslužbencev v tem, da se večina neke organizacije niti v svojih sta- novskih, niti v gospodarskih organizacijah in da prepusti vse delo za splošne koristi državnih uslužbencev neznamiti manjšini, medtem ko z veseljem uživa tudi ona sado- ve in uspehe manjšine. Da je to bič, s ka- terim se tepo državni uslužbeni sami, je jasno. Zato vsi stanovsko zaveditelj državni uslužbeni, posebno zadružniki, pozdravlja- jo vsako akcijo in vsakogar, ki pomaga to- lo izbrebiti iz vrst državnih uslužbencev.

V kolikor se nanaša notica na Savez sam, se ne čutimo poklicanimi, da ga branimo, s zadovoljnostjo pa lahko ugotovimo, da stoji prej ko slej trdno, da blago, ki ga preje- mamo od njega, ni dražje, kakor v privatni trgovini in da je Savez za vse nabavljajne zadruge, torej tudi za uradništvo, velikih materialnih in moralnih koristi. Ako bi Sa- veza ne imeli, bi ga morali ustanoviti.

Višek kirurgije!

Virtuoz z umetno roko!

Orlakove roke

Drama po glasovitem romanu

M. Renard

V gl vlogi CONRAD VEIDT

Železniška nesreča. Uspela ope- racija z umetno roko.

Uspelo! Zanimivo!

Predstave ob 4, pol 6 in 1/2, 10.

Najnižje cene! KINO IDEAL

Urejuje najbolje prebavo!

Čisti želodec in čreva brzo in ugodno! 1 omot po vseh lekarnah Din 4.—

Domače vesti

Kmečki praznik na Krškem polju zaradi smrti Stepana Radića preložen

Zaradi smrti predsednika KDK Stepana Radića je kmečki praznik, napovedan za 15. t. m. na Krškem polju, preložen na prihodnji mesec. Odložena sta tudi shoda v St. Janžu in Račjem. Kdaj se bo vršil kmečki praznik, se bo pravočasno javilo.

Izpremembe v državni službi. Inženjer-zi pripravnik Josip Bricej je kmenovan za inženjerja pri gradbeni direkciji v Ljubljani, rečni mojster Ludovik Jureš pri hidro-tehničnem oddelku v Mariboru pa je po službeni potrebi premeščen k hidrotehničnemu oddelku v Ptuj.

Zakon o osnovnih šolah. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se minister prosvete pooblašča, da predloži Narodni skupščini na odobrenje načrt zakona o osnovnih šolah v naši kraljevini.

Sprejem dijakov v učiteljska. Minister prosvete je ministrskemu svetu predložil na odobrenje predlog o sprejemu novih dijakov in dijakinj v učiteljska. Povprečno bo sprejetih letos v mansa učiteljska po 35, v večja pa po 70 dijakov, oziroma dijakinj.

Šolske vesti. Stalnost je priznana naslednjim učiteljem: Mariji Robič v Šulinčih, Elzi Vračko v Andrejcih, Mariji Dolšak v Bučah, Vidi Kuhar v Križevcih, Tereziji Glasner v Znojlah, Pavlu Perpar v Vel. Gabru, Vladku Voglarju v Konjicah, Mariji Zinauer v Sv. Lenartu v Slov. gor., Mariji Manko Gerbec v Humu, Filipu Babiču v Kra-marovcih, Gizeli Gregorič v Strugi, Kristini Petek v Prosenjakovcih. — Mercedes Glubočnik, učiteljica v Trbovljah, se dodeli velikemu županu, prosvetnemu oddelku v Ljubljani; Franja Kovač, učiteljica v Sv. Lenartu pri Veliki nedelji je premeščena na Sladko goro, Franjo Humar, učitelj v Bučah je premeščen za učitelja in zač. šol. uprave v Dobje; Ljudmila Glinšek, učiteljica pri Sv. Križu pri Rog. Slatini, je premeščena v Rogaske Slatine; Marija Tav-zes, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah, je premeščena v Lipo v Prekmurju; Ferdinand Podržaj, učitelj v Rožnem dolu, je premeščen v Dragatuš. — Eskurent-na šola v Javorniku-Rovte se spremeni v trirazrednico. Na naslednjih osnovnih šolah se s prihodnjim šolskim letom odprejo vzporednice: v St. Vidu pri Stični, v Smartnem v Trbovljah-Vodah na dekliški osnovni šoli; v Hrastniku, v Loki pri Zidanem mostu, v Litiji, v Hrastniku, v Dragatušu, v Iga vasi, v Črnomlju, pri Kapeli. Ostavko na državno službo je podala Marija Sevn-ik, učiteljica v Streklevcu.

Cavtat odslej Radičeva. Občinski odbor v znanem kopaliskem mestecu Cavtatu pri Dubrovniku je sklenil, da se Cavtat prekrsti in se odslej imenuje Radičeva. Vse tamkajšnje prebivalstvo je ta sklep pozdravilo z navdušenjem.

Iz Uradnega lista. Uradni list Ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 74. številki naredbo o kraljih, v katerih je krošnjačenje prepovedano ali omejeno, kakor tudi o kraljnah, katerih prebivalci uživajo glede krošnjačenja posebne ugodnosti; nadalje uredbi o ustanovitvi in ustroju komisije za ureditev uprave ter odločbo glede registriranja garancijskih pisem.

Spomenik kralju Petru v Nevesinju. Koncem tekočega meseca bo v Nevesinju na slavnosten način odkrit spomenik kralju Petru Osvoboditelju in hercegovinskim vstašem. Dve veliki bronasti figuri je izdelal znani kipar Sreten Stojanović in so ju iz Beograda že prepeljali v Nevesinje. Na proslavo je povabljen tudi kralj. Okoli spomenika se bo uredil ličen park.

Odkritje spominke plošče Andrejškovega Jožeta. Podmlilšaku, V. Krašnji je bil pred kratkim sestavljen pripravljalni odbor za odkritje spominke plošče svojemu rojaku domaćinu Andrejškovega Jožeta Podmlilšaku. Pisatelj Podmlilšak je bil rojen l. 1845. na strmem gričku nad Krašnjo, ki se imenuje »Konj«. Tam stoji še danes prenovljena Jožetova rojstna hiša. L. 1867. je moral oditi kot sedmošolec za tri leta k vojakom. Služil je kot topničar, ko se je zopet vrnil od vojakov, je dobil službo pri trgovcu Peslaku v Celovcu. L. 1871. je postal praktikant pri deželnem odboru kranjskem, l. 1872 pa je dobil službo pri pošti v Trstu. Izpdkopal si je zdravje pri vojakih, zato je umrl že l. 1874 na Sveti večer v Ljubljani. Pisati je začel že kot četrtošolec. Njegova plodovitost je bila naravnost čudovita, saj je kar stresal spise, ki so izhajali v »Glasniku«, v knjigah »Družbe sv. Mohorja«, v »Zori«, največ pa v »Besedniku«. Njegove povesti so snovno zanimive, zato jih je ljudstvo rado prebralo.

Oficijski tečaj za topografsko službo. Po odredbi ministra vojske in mornarice se sprejme 10 mlajših artiljerijskih oficirjev v vojnogeografski inštitut na tečaj, ki bo tral pet mesecev in v svrhu priprave za topografsko službo. Tečaj se bo pričel 1. decembra.

Nov odvetnik. Kakor objavlja Odvetniška zbornica je g. dr. Stanislav Žitko bil l. t. m. vpisan v imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani.

Za kraljev pehar. Dne 6. septembra letos bo pridelala komanda zrakoplovstva v Petrovaradinu tekme za pehar N. Vel. kralja. Priredile se bodo tri tekme in sicer: tekma vojnih dvosedalčnikov v smeri Novi Sad-Zaječar-Niš-Skopje-Sarajevo-Zagreb-Osijek-Novi Sad s spuščanjem na aerodromih v Skopju, Zagrebu in Novem Sadu ter z oddajo pismenega poročila v Zaječaru, Nišu, Osijeku. (dolžina pota znaša 1377 km) lovska tekma v smeri Novi Sad-Beograd-Kraljevo-Osijek-Subotica-Novi Sad s spuščanjem v vseh teh krajih (dolžina pota 600 km); tekma na šolskih aeroplanih v smeri Novi Sad-Beograd-Niš-Kraljevo-Po-

zarevac-Novi Sad s spuščanjem v vseh teh krajih (dolžina 620 km).

Smrtna kosa. V Ljubljani je včeraj po daljšem bolehanju umrl mestni stavbenik g. Josip Kōnig. Pogreb se bo vršil jutri ob 17. iz Marmontove ulice 16. k Sv. Križu. — V ljubljanski deželni bolnici je včeraj preminul pekovski mojster g. Jakob Grill. Pogreb bo jutri ob pol 15. — Na Resljevi cesti 22. je včeraj umrla gospa Marija Mikota v čestiti starosti 91 let. Pogreb bo jutri ob 18. — Nadalje je včeraj umrla v Ljubljani, v Nunki ulici 8., zasebnica gospa Amalija Buchta. Pogreb se bo vršil jutri ob 16. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

45 letnica maturantov ljubljanskega učiteljskega. Že sredi junija je bila objavljena ne povsem točna notica o tovariših, ki obhajajo letos 45 letnico mature, ne da bi bila izražena želja po sestanku teh tovarišev. Zato podpisani vabim vse tovariše, da se snidemo v ponedeljek 3. septembra t. l. ob pol 12. v Ljubljani v restavraciji Miklič poleg glavnega kolodvora. Pričakujem, da nihče ne bo izostal, vendar prosim, da mi vsakdo po dopisnici priklavi svojo udeležbo vsaj do 30. avgusta, da poskrbim glede skupnega kosila. Josip Turk, šolski nadzornik v p.

Otvoritev telefona Leskovec pri Krškem. Dne 1. t. m. je bila pri pošti Leskovec pri Krškem otvorjena telefonska služba.

Inozemski zdravniki bodo prišli v našo državo proučevati malarijo. Iz Londona, Pariza in Hamburga bo prišlo 10 zdravnikov v Skopje, kjer se bodo zadrževali mesec dni in proučevali malarijo. Zdravniki so predhodno absolvirali dvomesečni teoretični tečaj o malariji v Londonu, Parizu in Hamburgu.

Hazardne igre v Vrnjnih prepovedane. Minister za narodno zdravje se mudi že nekaj dni v kopalšču Vrnjcih, kjer je sklical konferenco, na kateri je pojasnil program svojega delovanja za ureditev Vrnjačke banje. Sklenilo se je tudi, da se mora odredba o prepovedi hazardnih iger naložiti uveljaviti. Pri tej priliki je policijski komisar konferenco obvestil, da je v Vrnjnih šele te dni izvršil samomor trgovski potnik Schön, ki je v hazardni igri izgubil 70.000 Din.

Zemlja podsula delavce. Pri gradbi nove železniške proge pri bakarskem pristanu se je predvčerašnjim sprožil velik plaz zemlje ter zasul štiri delavce. Devetnajstletnega Milana Prpiča so odkopali mrtvega, ostali trije pa so bili več ali manj poškodovani. Plaz se je sprožil kakor domnevajo, ker je bila zemlja zaradi zadnjega naliva zelo razmočena.

Prijatelj ga je okradel. Mesarski pomočnik Holjski v Zagrebu je tamkajšnji policiji prijavil, da je ponoči vlomil v njegovo stanovanje Josip Fideršek, pristojen v občino Sv. Trojica pri Ptuj, in mu odnesel 300 dinarjev, potem pa pobegnil v Belovar. Zandarmerija je aretirala Fiderška, ki je dejanje priznal ter izjavil, da je nameraval svojega prijatelja obiskati; ker ga pa ni našel doma, je vlomil v stanovanje in ga okradel. Izročil je bil sodišču.

Požar zaradi strele. V pujski okolici je ob priliki zadnje nevihte udarila strela v hišo posestnika Soršaka, kjer so bili domači zbrani pri večerji. Strela, ki je prebila streho, je udarila v zemljo v bližini mlade deklice, ki pa je ostala nepoškodovana. Streha je v trenutku bila v plamenu, vendar se je domačim posrečilo, da po požar s pomočjo sosedov kmalu udušijo.

Sin ubil očeta. V Doljem Miholcu se je odigrala te dni grozna rodbinska tragedija v domu seljaka Andreja Stjepanovića. Preprij med Andrejem in njegovim sinom se je pričel pri žetvi na polju. Oče, ki je bil pijan, je skočil proti sinu, da ga udari; sin pa je očeta prehitel in ga s kolom udaril s tako silo po glavi, da mu je razbil lobanjo. Oče je šele nedavno prišel iz kaznilnice v Mitrovici.

Na letovanju

Vam je potrebna lahko prebavljiva hrana. Najbolji vir moči za deco in odrasle, za zdrave in bolne so 2-3 žličice

OVOMALTINE.

Za solnčenje najboljša „Solana creme“ v tubah. Dobi se v drogeriji A. Kanc sinova, Židovska ul.

STENICOL

najboljše sredstvo proti steniciam dobite v drogeriji: KANC, Ljubljana, Židovska ulica.

Nenavadno razbojništvo. V selu Matkovcu pri Kruševcu so te dni razbojniki vdrl v hišo vdove Borke Spasčeve ter zahtevali od nje denar. Ker denarja ni imela, so se razbojniki zadovoljili z enim zlatnikom, z zlato verižico, 50 kg moke in 250 kg pšenice.

Nesreča na progi pri Novem Vrbsu. V torek jutraj se je peljal delavec sladkorne tovarnice v Novem Vrbsu Franjo Škoda s kolesom od svojega doma na delo v tovarnico. Ko se je vozil čez železniški prehod je v tistem trenutku privozila lokomotiva, ki je zgrabila Škodo, ga vrgla pod sebe in smrtno ranila. Ranjenca so prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Policija je uveljavila preiskavo, da ugotovi vzrok nesreče.

Samomor milijonarja v Kraljevu. Miloš Tomić je že več let bolehal na tuberkulozi. Kljub temu je neumorno delal, ker je živel v stalni veri, da je njegovo premoženje premalo. Nedavno je Miloš Tomić težje obol el in se je hotel podati na neki inozemski sanatorij, toda to misel je opustil zaradi nesporazuma z ženo. Šel je samo v neko bližnje kopaljšče, kjer se mu pa bolezen ni

zboljšala, nego še poslabšala tako da je moral neprestano ležati v postelji. Ker so mu baje domači slabo stregli, a deloma tudi zaradi tega, ker ga je bolezen zelo mučila, je v ponedeljek zjutraj izvršil samomor in sicer se je obesil na okno. Ko so ga domači videli obešenega, so takoj poslali po zdravnika, ki pa je mogel, ko je dospel, ugotoviti samo smrt. Tomić je bil star 42 let in je zapustil ženo s štirimi sinovi, katerih najstarejši ima še le 10 let.

V nedeljo 12. t. m. vsi na Bled na sokolsko tombolo, ki se bo vršila ob 3. uri popoldne v Zdraviliškem domu. 1422

Sokol v Doljem Logatcu naproša vsa bratska sokolska društva, ki še niso vrnila vprašalne pole za delni župni zlet v Dol. Logatcu, da jih nemudoma izpolnijo vpo-sljejo.

V počaščenje spomina svoje nepozabne tete M. Radovanove daruje ga. Fani Stritarjeva namesto venca 100 Din za pogorelce Gornjega Jezera. 1421

Elektna loterija gasilnega društva Smartno ob Savi se preloži na 2. septembra. — Odbor. 1420

Dveurne predstave!
Oba dela v enem sporedu!
Francoski dvor v XIII. stol.
Za časa kralja Ludovika X.
in zloglasne kraljice Mar-garete v grandioznem ve-lefilmu

Buridan

(Doživljaji slavnega študen-ta pariške Sorbone.)

Vitezi, intrige in vpliv zlo-činske kamarile na dvoru. Lokavost orgije ter strast-na grešna ljubezen, čarov-nice in njih neštevilne žrtve.
Predstave ob 4., 8., 10.
Telefonirajte takoj po vstop-nice na štev. 2124.
ELITNI KINO MATICA.

Iz Ljubljane

— Kaj je z mestnim avtobusom? Poročajo nam: Med tem ko imata Maribor in Celje že uvedeno lastno avtobusno vožnjo, smo Ljubljančani navezani še vedno samo na tramvaj pa na tri privatna podjetja z avtobusi. aZkaj prav za prav občina čaka?

— Društvo »Soča« naznanja svojim članom žalostno vest, da je danes preminul društvu zvesti tovariš g. Jakob Grill, lastnik pekarnje v Ljubljani. Pogreb se bo vršil v soboto 11. t. m. ob 3. popoldne iz kapelice javne bolnice k Sv. Križu. »Sočani« in prijatelji, naprošeni ste, da se pogreba našega rojaka in tovariša udeležite polnoštevilo. — Predsedstvo.

— Drobna policijska kronika. Od srede na četrtek so bili policiji prijavljeni naslednji dogodki: 1 tatvina poljskih pridelkov 1 tatvina gotovine, 1 izgred na cesti, 1 prestopkaljenja nočnega miru, 3 prestopki prekoračenja policijskega reda, 1 nezgoda, 1 prestopke obrtnega reda, 9 prestopkov avtomobilskih predpisov, 16 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 ogenj. Areatacija je bila izvršena 1, in sicer zaradi tatvine.

— Tatvina pri kopanju. Dijkajni Valentin Kocovič iz Sp. Šiške je neznan uzmovil ukradel predvčerašnjim na Savi v bližini mostu na Ježici lepo aktovko, v kateri je imela železniška legitimacija, dve reviji ter nekaj raznih drugih malenkosti v vrednosti okrog 160 Din.

— Zapestnica z diamantom najdena. Povprašati: Poljanska cesta 36.

— Okradena mlekarica. Ko je pripeljala predvčerašnjim zjutraj posestnica Marija Cedivnikova iz Tacna na vozičku v Ljubljano mleko, se je za hip ustavila pred Kopačevovo svetarico na Celovški cesti ter odšla v hišo. Priliko pa je takoj porabil predrzen tat ter ukradel z vozička listino, v kateri je imela Cedivnikova 800 Din gotovine.

Iz Maribora

— Preloženi shodi KDK. Zaradi pogreba umrlega predsednika HSS in KDK g. Stepana Radića, ki bo v nedeljo 12. t. m. in katerega se morajo udeležiti vsi poslanci KDK, smo morali odložiti naslednje shode KDK, ki so bili v pripravi: v Studencih v soboto zvečer, v St. Janžu na Dravskem polju v nedeljo dopoldne in v Račah v nedeljo popoldne.

— Sokol Ljutomer preloži proslavo svoje 25 letnice zaradi splošnega žalovanja za pokojnim voditeljem hrvaškega naroda g. Stepanom Radićem. Proslava se bo vršila 14. in 15. t. m. z istim dnevnim redom.

— Prireditve na glavni skupščini UJU. V nedeljo bo priredil Učiteljski pevski zbor velik koncert v Unionski dvorani zvečer ob pol osmih. Opozorjamo na ta zgodnji začetek, da se po koncertu tovariši iz vse države še lahko prijateljsko sestanejo bodisi v Unionski, pri Gambirnu na vrtu ali v Grajski kleti. — Jadranska straža bo predvajala 11., 12. in 13. t. m. ob šestih, pol osmih in devetih v Grajskem kinu krasen film »Potovanje po Jugoslaviji, ki ga je izdelalo mariborsko filmsko podjetje. Cene znižane. — Glasbeno društvo »Drava« bo priredilo 11. t. m. zvečer ob 8. zabaven večer v počast gostom. Vstopnine ni.

— Razstava risb in ročnih del deške in dekliške meščanske šole v Mariboru v Can-karjevi ulici je zopet otvorjena tri dni. namreč od sobote 11. do vključno ponedeljka 13. t. m. zaradi kongresa UJU. Kdor je julija zamudil ogledati si jo na zdaj uporabi priliko. Ne bo mu žal!

— Stanovanjska hiša mariborske oblasti. Mariborski občinski odbor je že pred več meseci sklenil zgradbo stanovanjske hiše

Lepa Hercegovinka

cení lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

za nameščenje svojih uradov. Ta prepo-trebna namera je dobila sedaj konkretno obliko in je bil na torkovi seli že odobren proračun in sprejeti vsi načrti za novo stanovanjsko hišo, ki bo zgrajena na oglu Gregorčičeve in Strossmayerjeve ulice.

— V prospek živinoreje bo občinski odbor oddajal bike plemenjake po znižanih cenah. Oddajale se bodo le one pasme, ki so določene kot najboljše za posamezne kraje. Bike plemenjake dobe v prvi vrsti občinski uradi, potem pa bikorejne zadruge. Tiskovine za prošnje se dobe pri sreskih poglavarjih in okrajnih zastopih. Goveja premiranja se bodo letos prirejala po sodnih okrajih.

— Nalezljive bolezni. V minulem tednu je bil po izkazu mestnega fizikata v Mariboru le en primer nalezljivih bolezni, in sicer tifusa.

— Tatovi, ki so se predvčerašnjim ponoči pojavili niže Maribora v Hotinji vasi, so zaklali in odnesli svinje posestniku Fr. Škrablju Zločinci so morali svinje čudovito spretno zaklati, da ni nihče ničesar slišal. Pri hiši so imeli namreč isto noč mlatiče, ki so spali blizu hleva. Drugo jutro po tatvini je orožništvo in prebivalstvo poslalo po policijsko pomoč v Maribor in je policijski pes res našel proti Skokam sled, ki pa jo je v gozdu izgubil. Zločinci so še pri dveh drugih hišah poskušali svojo srečo; odprli so hleve, toda svinje so jim ušle.

— Nesreča pri delu. Včeraj zjutraj se je pri zgradbi kolonije ob Betnavski cesti 21 letni delavec Franc Peterlič vsekval v desno roko. Ponesrečencu je mudil rešilni oddelek prvo pomoč.

Iz Kranja

— Vprašanje Zdravstvenega doma v Kranju. Kakor kažejo vsi znaki, je povsem gotovo, da bo dobilo mesto Kranj najkrajše tekom prihodnjega leta potrebno in-stitucijo »Zdravstveni dom«. Preglavitve dela sedaj vprašanje gradbenega prostora za stavbo. V poštev prihaja več gradbenih zemljišč, o katerih bo v prihodnjih dneh oddoločila anketa, ki jo bo sklical mestni zdravstveni odsek skupno s sreskim poglavarjem in Državnim higijenskim zavodom v Ljubljani, ki bo večji del to gradnje finansiral. Zdravstveni dom bo obsegal tudi javno toplo kopal. V tej zvezi se pojavlja tudi vprašanje javne bolnice, ki je Kranju kot središču Gorenjake, tako nujno potrebna. Predvčerašnjim se je mudila v Kranju komisija ljubljanskega državnega higijenskega zavoda, kateri sta se pridružila sreski poglavar J. Znidarčič in mestni župan G. C. Pirce.

— Zanimanje za Stol raste vedno bolj. Prešernova kočna na vrhu Stola, ki jo oskrbuje gostilničar Anderle iz Lesc, beleži dosedaj nad 1300 vpisanih posetnikov v času od junija dalje. Med turisti prevladujejo Korošci, dočim od naše strani ni onega zanimanja, ki bi bilo na mestu. Kakor nam

sporočajo, so obnovili markacije na nemški in slovenski poti od spodnje Valvazorjeve kočice. Sedaj je v cvetju planinska flora, zlasti planinke!

— Posel učiteljskega v Kranju. Pretekli terek je posetila Kranj večja grupa slušateljev zagrebške višje pedagoške šole. Ogledali so si zanimivosti našega mesta, pose-tili grobova pesnikov prvakov Prešerna in Jenka, popoldne pa so napravili izlet na Smarjetno goro.

— 25letnica mature na ljubljanskem ženskem učiteljskem. Maturantinke ljubljanske ženskega drž. učiteljskega, ki so maturirale l. 1903, vabim v svrhu proslave 25let-nice mature na skupni prijateljski sestanku, ki bo 20. avgusta v kavarni Zvezda ob 14. v Ljubljani. Prijave sprejema J. Bizjak, učitelj, Kranj, event. Aug. Bezljaj-Jakulin, učitelj, Kranj.

— Postopanje za proglasitev mrtvega je uvedlo ljubljansko deželno sodišče za go-spodom Konradom Finkom, posestnikom v Koprskem predmestju št. 73. Udeležil se je bojev na ruski fronti l. 1915. in od tedaj niso dobili svojci nobenega glasu o njem.

— Z nožem nad mojstrovno ženo. Predvčerašnjim se je dogodil pri tukajšnjem čevljarstvu mojstru Č. prizor, ki ilustrira obsojanja vredno pojmovanje vajenca o poslužnosti do svojih predpostavljanih. Neki 16letni vajenec se je sporekel s tovarišem pri delu. V preprij je posegla mojstrovna žena, da bi fanta oštel. Fanta je to užalilo, da je zagrabil za čevljarjski nož in z njim zamahnil po roki mojstrove žene ter ji zadel precejšnjo rano. Fant je po dejanju po-begnil.

Iz Zagorja

— Stavka steklarjev. V četrtek je preteklo 6 tednov, odkar traja stavka steklarjev, ki se najbrže še ne bo kmalu zaključila. Družinski očetje z večjim številom otrok so hudo prizadeti in v velikih skrbih, kako naj prežive družine brez zaslužka. Oblastva se ne ganejo, a podjetje hoče steklarje prisiliti z gladom, da bi kapitulirali. Steklarji, čeprav trpe pomanjkanje, vztrajajo pri svojih upravičenih zahtevah. Mislimo, da je dolžnost oblasti, da se zanimajo za stavko ter da skušajo dovesti vsaj do pogajanj.

— Zapisrsega županov in svetovalcev. V četrtek dopoldne se je izvršila v občinski dvorani v Zagorju zapisrsega županov in svetovalcev zagorske in kotrediške občine.

— Boj za fanta. Po rudniški železnici se je v nedeljo zvečer sprejelal zaljubljen par in srečal pri Ocepkovi hiši dekle, ki je tudi pričakovala svojega, in sicer prav istega fanta. Neprijetno srečanje je osupnilo vse tri, ali le za kratko časa. Dekletu sta spoznala, da sta prevarani, a namesto da bi obratunali s fantom, sta si skočili iz ljubosumnosti v vase. Ko je fant opazil, da se pretaka za njega srca kri, jo je hitro od-kuril. Epilog zgodbe bo bržkone pred so-diščem.

— Pretepe. Fantje iz Zelene trave, ki so v nedeljo prisostvovali dopoldanski žalni proslavi ob priliki odkritja spomenika pad-

lim Zagorjanom, so govorniki najbrže slabo razumeli in so takoj hoteli pokazati, da bojevitost kranjskih Janezov še ni minila. Zato so se na potu proti domu udarili, pa ne z bridkimi sablami, nego samo z noži. Ko je prišel sovražnik v osebni orožnik, so se junaki razkropili na vse strani.

Prepir. V Topičah so bili skupaj v gostilni rudarji iz Trbovelj in Zagorja, ki so se zaradi neke slabo tolmačene besede začeli prepirati. Posebno hud je bil rudar Joško iz Trbovelj, ki je zapustil gostilno in kljub lepi prošnji znanec ter svoje žene, naj se pomiri, še vedno razsajal. Za njim je prišel tovariš, a katerim sta imela prepri, in ga nahučilo: «Ti prekleto Orjunc, ne boš dal miru!» Joška so te besede tako pogrele, da je skočil proti njemu. Mreženemu naključju je pripisati, da je bilo navzočih nekaj oseb, ki so preprečile večji pretep. Vendar je ena oseb, ki so mirile, prišla za plačilo urz z nožem.

Z Jesenic

— Vprašanje javnega kopališča in drugih naprav na Jesenicah. Kopalna sezona je na višku, stotine kopalcev se hodijo hladiti v Savo, Jesenico ali Ukovo. V nedeljah in praznikih pa vžijo Jeseničane natrpani vlaki na Bled, ker na Jesenicah nimamo primernega kopališča. Izredno mrzla in deroča Sava ni za vsakega kopalca, temveč le za utrjene in zdrave ljudi. Mnogo toplejši je potok Jesenica, ki pa je predaleč za vse one, ki drve za dnevnim zaslužkom. Potok Ukova pa navadno v največji vročini popolnoma usahne, tako, da Jeseničani nimamo primerne vode, kamor bi se hodili hladiti ob vročih dnevih. V tovarni KID sicer obstoja bazen za delovodje in delavce, ki pa za ostalo prebivalstvo ni dostopen. Načrt stavbe in gostilničarske zadruge Stan in Dom da se zgradi javno, moderno in obširno kopališče, žal še ni realiziran in izvedbe še ni pričakovati v doglednem času. Na vsak način pa se bo morala pozanimati za to zadevo jeseniška občina, ki bo morala ukreniti vse potrebno, da dobimo čimprej primerno kopališče za zimski in letni čas. V našem kraju je pač izredno potrebno, saj morda nikjer v Sloveniji ni toliko prahu in dima zbog velike industrije in lokomotiv, ki se stalno pomikajo po jeseniškem kolodvoru. Druga nič manj važna zadeva je nabava škroplilnega voza od strani občine. Skozi Jesenice drvi dnevno nebroj avtomobilov, motociklov in raznih drugih vozil, katere dvigajo neznošen prah, da si človek ne upa na cesto. In tudi stranke, ki stanujejo ob glavni cesti, ne smejo odpirati oken, ker je sicer stanovanje na mah vse zaprašenost. Pa tudi z zdravstvenega stališča je silno škodljivo. Na Jesenicah in v okolici je odstotek tuberkuloznih zelo visok. Kako naj se ti reveži zdravijo. Saj ne morejo nikamor izpod strehe, povsod naletijo na prah in dim! Nabava škroplilnega voza, ki bo dnevno vsaj dvakrat malo omočil glavne ceste, je torej zelo nujna potreba.

— Sprejem otrok slovenskih rudarjev v Westfalskega. V turek zvečer je dospelo s posebnim vlakom, ki pa je imel šurno zamudo, okrog 275 otrok slovenskih rudarjev v Westfalskega. Na kolodvoru jih je čakala tisočglava množica domačega prebivalstva, ki je došlo goste, ki je privzvil vlak na postajo, navdušeno pozdravljala. Godba KID je pridno igrala. Tukajšnji gostilničarji so pogostili došlo mladino z obilno večerjo, ostalo prebivalstvo pa jim je donosalo vsakovrstne darove in jih tudi sprejelo čez noč pod streho. V sredo zjutraj so se otroci v spremstvu duhovnikov in učiteljev odpeljali naprej v Ljubljano in dalje po Sloveniji na štedenske počitnice.

Iz Trbovelj

— Nesnaga v potoku. Ze zadnjih smo navedli, kaj vse se odlaaga v našem potoku in kar bi je naravnost v obraz vsem higijenskim predpisom. Še eno opozorilo! V našem potoku najdeš poleg druge nesnage še cele kose drobovine. Je to najboljši način gojenja in razmnoževanja podgan, ki jih pri nas itak ne primanjkuje. Naš trg se skuša v vsakem pogledu modernizirati, pa se bo moral modernizirati tudi v tem. Klavnice naj imajo za vsakojake odpadke poseben prostor, kjer jih odstranijo tako, da ne ustvarjajo nevarnosti za prebivalstvo.

— Golob pismošča v Hrastniku. Ko je včeraj zjutraj krmila gospa Malovrhova svoje golobe, se je med njimi pojavil lepi golob. Po daljšem ogledovanju gospe goloba, je opazila gospa na nogi tuja aluminijast obroček z napisom: «Belge 23» in še neko visoko številko. Zadevo je takoj javila orožništvu, ki je goloba poslalo s kurirjem v Ljubljano.

— Sokolskega zleta na Sušaku se je udeležilo nad 100 Trboveljčanov in Hrastničanov: Železniška uprava je šla izletnikom na roke in jim je dala dva direktna voza tja in nazaj. Nekateri Sokoli so se vrnili, drugi ostanejo še nekaj dni na obali sinje Adrije. — Večina Trboveljčanov je obiskala tudi našo deco, ki se nahaja na letovanju v Omišlju, pod vodstvom staroste br. Sušnika. Deca je bila vsa vzradoščena, ko je zagledala domače trboveljske obraze.

— Cigan. Poleti se oglašajo tudi v Hrastniku večkrat cigani. Vsakomur so neprijetni ti nadležni gosti. Kajti cigan ne prinese nič k hiši, pač pa raje kaj odnese. Zelo umestna je zadnja odredba glede cigánov, da jih mora orožništvo aretirati in odpeljati v njihovo pristojno občino, ne glede na eventualna dovoljenja za potovanje, ki jih imajo od raznih oblasti.

Naši onstran granic

Gospodarski položaj na Koroškem

Naše kmetijsko ljudstvo leze z nevarno naglico v nove dolgeve. S to ugotovitvijo je prišel na obnem zboru «Političnega in gospodarskega društva» poslanec gosp. Stare svoj govor o gospodarskem položaju na Koroškem. Ako pogledamo v letna poročila posojilnic, vidimo, kako se naši kmetje od leta 1924. dalje nanovo zadolžujejo, zadnji čas v velikem številu in za velike vsote. Ta posojila pa se ne porabijo morda za popravilo poslopij ali izboljšanje gospodarstva, marveč za kritje tekočih izdatkov: za davke, posle in celo za krušno žito.

Kmetje pričakujejo od ustanovitve kmetijske zbornice boljše zastopstva kmetičkih koristi kakor po sedanjem deželnem kulturnem svetu. Ako se v kratkem sprejme zakon o kmetijski zbornici, bodo sledile še letos volitve, ki bodo za Slovence silno važne.

Predvsem treba, da si Slovenci utrdijo svojo gospodarsko organizacijo, ki bo po

ustanovitvi kmetijske zbornice vedno večjega pomena. Velik del gospodarske samostojnosti izvira iz posojilnic, ki se morajo dobro razvijati in povsodi, kjer so tu predpogoji, naj se jim pridružio še nove zadruge. Posebno skrb treba posvečati živinoreji, katero naj pospešujejo živinorejske planinske zadruge. Koliko trgovcev živi od Slovencev! V zahvalo jim škodujejo v narodnem oziru. Gospodarska zadruga v Sinči vasi bi morala razširiti svoj delokrog. Naš prihranjeni denar mora v naše domače delne zavode!

V deželnem kulturnem svetu so govorili nedavno o zadolževanju kmetov. Msgr. Podgorc je naglašal, da postaja pomanjkanje kredita vedno bolj pereče. V posojilnicah se vidi, kako ljudje ne morejo več vračati posojil. V slučaju, da se koga toži, si ljudje ne morejo drugače pomagati, kakor da se dolg vknjiži. Imamo zakon proti oduštvu, pa se ne izvaja. 20% obresti so oduštvu. Ako bi se posrečilo priti do obresti 6%, bi bilo breme dolgov znatno olajšano. Izbrali so komisijo, ki bo premetovala kmečke dolgeve in bo potem stavila svoje predloge.

— Ustreljeni čuvaj Cerkvenik je stanoval v Skočjanu v mali hišici s svojo mamo in dvema bratoma 12 in 20 let. Usodnega dne se je ustavil, ko se je vračal domov, v Gombačevi gostilni, kjer sta sedela dva mlada človeka. Kakor pripoveduje «Pico» — je Cerkvenik vprašal, kdo sta ona tuja. Gombač ju ni poznal. Bila sta v gostilni dolgo časa. Bilo je zvečer. Ko sta odhajala, sta večkrat pazno pogledala Cerkvenika. Korakala sta v smer Cerkvenikove hiše in pri Delesovih sta prosila vode. Ko sta jo dobila, ju je hči vprašala, odkod sta in kdo sta. Eden je odgovoril, da je Slovenec, tovariš njegov pa se uči slovensko. Tako namreč pripoveduje «Pico». Nato sta šla proti Cerkvenikovi hiši, iz katere je kmalu nato odšel mlajši brat Cerkveniku naproti. Bila je tema, ko je prišel Cerkvenik z bratom. Iz bližnje Delesove hiše sta skočila napadalec proti Cerkveniku. Počil je strel in Cerkvenik je padel na tla. Napadalec se je približal Cerkveniku in počila sta še dva strela. Cerkvenik je baje še zakričal: «Pomagajte!» potem je izdihnil. Ljudje so prihiteli iz vseh bližnjih hiš, napadalec pa sta izginila. Ljudje pripovedujejo, da sta prišla dva mlada človeka s strani Skočij v Skočjan in da sta hodila po vasi Ali sta streljala s puškami ali revolverji. Tega tržaški list ne pove. Vrš se široka preiskava. Cerkvenik je služil vojske iz letnika 1902. V fašji se je vpisal med prvimi. Pripadal je v malici 8. centuriji kohorte «Monte Rex» 59. legije.

— V Trstu je umrl znani mestni zdravnik dr. Anton Jellersitz. Odredil je, da smejo za pogrebom samo njegovi domači ljudje. Nedavno je umrl predsednik sodišča Chersich, ki so ga smeli spremiti na zadnji poti tudi le njegovi domači. To so stari Tržačani slovenskega pokolenja, ki na ta način pokažejo svoje zgražanje nad novimi fašističnimi časi.

— Letošnja škoda po suši na Goriškem se ceni na 78.895.040 lir. To je 50 % vsega letnega pridelka v pokrajini. Pri koruzi je

škoda 11.120.800, pri krompirju 11.225.000, pri senu 25.681.840, pri vrtnih sadežih 98.000 v vinogradih 16.000.000, v sadovnjakih 1 milijon 400.000, na ostalih sadežih 2.500.000 lir. Gospodarski svet se bo potrudil, da bi dosegel olajšanje letošnjih davkov.

Sport

Tenis - turnir za prvenstvo države

Od 22. do 26. avgusta t. l. se vrši na tenis prostoriš Haška v Maksimiru mednarodni teniški turnir za prvenstvo države in za pokala kralja Aleksandra in kraljice Marije. Turnir prireja medkulski odbor za internacionalne turnirje, ki je član Jugoslovenskega tenisa saveza.

Program je naslednji:

1. Gospodje poedinci za prvenstvo države in za pokal Nj. Vel. kraljice. (Pri tej točki lahko sodelujejo samo prvotrazredni igralci, ki jih bo izbral odbor.)
2. Gospe poedince za prvenstvo države in za pokal Nj. Vel. kraljice.
3. Gospodje poedinci za prvenstvo Hrvatske in Slavonije (pri tej točki lahko sodelujejo samo državljani SHS).
4. Gospodje v dveh za prvenstvo države.
5. Dame v dveh za prvenstvo države.
6. Gospodje in dame v dveh za prvenstvo države.
7. Tolažilno tekmovalje. (Pri tej točki lahko sodelujejo samo oni, ki so v tekmovalnih 1. in 3. izpadli v prvem ali drugem kolu.)

Prijave se sprejemajo do nedelje 19. avgusta ob 18. uri na naslov dr. Stevan Hađži, Zagreb, Markov trg št. 2. Prijave bodo veljavne, ako poedinec sodeluje vsaj pri dveh tekmovaljih in ako bo prijavina plačana do konca roka prijave. Tekmovalja se bodo pričela v sredo 22. avgusta ob 15. uri. Igra se na tri sete, samo igre pod 1., 3. in 4. se igrajo v predzadnjem in zadnjem kolu na pet setov. Žoge Dunlop.

— Odhod Ilirije na turnejo. Nocoj odpotuje družina Ilirije na turnejo po Srbiji, kjer odigra osem tekem. Družina potuje brez Bernikove, ki je močno blesirana, zaradi česar bo njeno stališče zlasti v Beogradu, kjer nastopi proti reprezentanci BHPA, jako težko, vendar pa upamo, da bo kljub temu častno zastopala svoje barve ter ponovno dokazala, da naši slovenski klubi ne zaostajajo za drugimi v državi. Družina gre na pot s sledečimi igralci: Brodar, Tratnik, Schiffer I. in II., Jermol, Privšek, Doberlet, Kezele, Mirti, Rupel, Godler I. in II. Za gostovanje Ilirije vlada v Srbiji veliko zanimanje, ker je to prvo gostovanje slovenskega kluba v notranjosti Srbije.

— SK Ilirija (ženska sekcija). Vse za turnejo določene igralke morajo biti danes točno ob 19.30 na kolodvoru, pripravljene za odhod. Dopoldne ob pol 10. uri se imajo zglasiti v posebni sobi kavarne Evropa sledeče igralke: Schiffer I. in II., Tratnik, Privšek, Jermol, Godler I. in II. Važno,

zato točno in sigurno. Trening za igralke, ki ostanejo v Ljubljani, nespremenjen. Po sečanje treninga zlasti za mlajše igralke strogo obvezen. — Načelnik.

— SK Ilirija (plavalna sekcija). Za vse plavalce in druge članke strogo obvezen sestanek se vrši v petek, dne 10. avgusta ob 20. v klubski sobi kavarne Evropa. Vsem se bodo izročile poslednje informacije in direktive za prvenstveno tekmo. Pridite vsi v lastnem in klubovnem interesu.

— ASK Primorje (nog. sekcija). Danes ob 17. ure dalje trening, obvezen za vse igralce. — Načelnik.

— SK Slavija. Sestanek juniorjev se vrši 10. t. m. ob 18.30. Pozivajo se vsi juniorji, da se točno in polnoštevilno udeležijo sestanka, zlasti moštvo, ki je igralo v nedeljo. Seja poslovnega odbora se vrši 10. t. m. ob 18.30 pri «Podobniku».

— SK Trbovlje igra v nedeljo 12. t. m. ob 14.30 prijateljsko nogometno tekmo s SK Triglav iz Ljubljane. Tekma se vrši na igrišču SK Trbovlje.

— Juniorske tekme za pokal SK Ilirije. (Službena objava medkulbskega odbora.) Verificirajo se pokalne tekme, odigrane dne 4. in 5. t. m.: Mladika : Svoboda 4 : 1, Slavija : Savica 5 : 0, Reka : Jadran 3 : 1, Ilirija : Mars 5 : 0, Rapid : Svoboda 1 : 0, Zeleničar : Maribor 3 : 2. Protest SK Zeleničarja se z ozirom na izid tekme Zeleničar : Maribor kot brezpredmeten stav z dnevnega reda, protest SK Marsa proti priznanju rezultata Ilirija : Mars 5 : 0 pa se zavrne, ker je neutemeljen. — Za naslednje kolo v Ljubljani se iztebejo: v soboto 11. t. m. ob 18.30. Slavija : Mladika, v nedeljo 12. t. m. ob 18.30. Ilirija : Reka. Vsak klub je dolžan postaviti za svojo tekmo po dva starijša reditelja in stranskega sodnika; nastop službe pol ure pred pričetkom tekme. Rediteljsko službo vodi v soboto g. Mahkovec, v nedeljo g. Galič. — Moštva se opozorjajo, da je treba nastopiti točno ob napovedanem času. Dalje se klubi ponovno opozorjajo, da se mora vsak igralec pred tekmo izkazati s krstnim listom ali zadnjim šolskim spričevalom glede starosti; kapetan moštva mora pred pričetkom tekme obenem z izkazom moštva oddati sodniku oz. služb. odborniku starostne dokumente za celo svoje moštvo. Moštvo, ki se ne bo ravnalo po tem, bo diskvalificirano. — Tajnik.

— SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes (v petek) točno ob 18. trening na dva gola za I. moštvo. — Načelnik.

Pismo iz Amsterdama

Amsterdam, 6. avgusta 1928.

Naša sokoltska vrsta je došla v dobrem razpoloženju in vsa zdrava v Amsterdam. Nastanjeni so naši fantje v nekem hotelu, kjer pa ravnatoke primanjkuje prostora, kakor povsod v mestu, ki je kar preplavaleno s posetniki olimpijadel. S stanovalništvom niso kdo ve kako zadovoljni. Hrana je razmeroma draga in je našim fantje niso vajeni, obetajo pa, da se bodo te dni že nekoliko pretolčki «slozili» brez večje nezdote. Tudi vreme jim ni všeč, ker se sonce kajkar za stavo vedno skriva in se noče pokazati našim lunaškim borcem, ki so bili vse čas med treningom vajeni njegovih blagodatnih žarkov. V takem vremenu so prisotvovali nekaterim tekmarjem iz lahke atletike, plavanja, dalje tekni v vaterpolu, kjer so značilni Madžari nad Argentinci 14 : 0. Program tekem je potrjen večnim izmenam, tako da izdaja olimpijski komite vsaki dan bulletine, da se vedo tekmovalci in tudi občinstvo ravnati.

Danes so prispele tudi naši sodniki br. Vidmar, Smertnik in Sumi v Amsterdam, kamor so odpotovali 1. avgusta z Ljubljane z avtom. Izrečban je bil na seji sodniškega zbora naslednji vrstni red narodov: Holanci, Pinci, Luksemburg, Francija, Švica, Italija, Anglija, Jugoslavija, Madžari, Čehoslovanci in Amerika. Skupno tedaj 11 narodov. Razvrščeni so bili i sodniki, ki so došli po vrstnem redu tako, da pridejo n. pr. na prvo orodje (konj) sodniki narodov št. 1, 2, 3, za predpisano in sodniki narodov 4, 5 in 6 za poljubno vajo itd. Jugoslovanski sodniki so: br. Smertnik pri redni vaji na krogih, br. Vidmar pri redni vaji na bradljah, konja vzdolž pa br. Sumi. Čehi pa imajo: konja, poljubne vaje br. Müller, bradljah, redno vajo br. Bilek in proste vaje br. Havel. Od vsake narodnosti sodijo po trije sodniki, ki imajo po enega namestnika.

K tekovalni tekmi žensstva so prišli naslednji narodi: Holanci, Italija, Madžarska, Anglija, Francija. Zboru vseh sodnikov je predsedoval Švicar. Iz predsedstva je prišel predlog, da se razlika v ločkah 2 in več pik porazgovori in skuša doseči sporazum, kar je bilo sprejeto. Točke vsake vrste se oddajo takoj števci, ki jih po seštetju takoj objavijo na tabli in z megalonom. Izvajanje prostih vaj je dovoljeno ob spremljavi glasovirja. Imamo vtis, da so vse vrste zelo dobro pripravljene. Jugoslovanski tekmovalci so se s češkoslovaškimi brati zelo priročno pozdravili. — N. S.

Šah

Šahovska olimpijada v Haagu

Individualni turnir je zadnje dni stopil napram turnirju teamov nekoliko v ozadje. Zakaj v prvem je favorit dr. Euwe dosegel že toliko točk, da ga nihče ne more več prehiteti, edini Przepiorka ga teoretično še lahko dohiti. Mnogo bolj zanimiv pa je postal turnir moštev, pri katerem je bil češkoslovaški team, ki je dotlej vodil, potisnjen na drugo mesto za Madžare, ki so sedaj več točk pred ostalimi konkurenti. Čehi so še vedno na drugem mestu, tik za petami so jim Poljaki. Danci, ki so lani v Londonu zasedli drugo mesto, so razočarali. Tudi Amerika je jela popuščati, Nemci se drže slabo.

V šestih rundah individualnega turnirja je Trebyal porazil Araislo. Tyroler Chérona, Mattison Whitakerja, Rosselli Steinerja, Euwe Čepurnova in Golmayo Hennebergerja. — V sedmem kolu je Trebyal izgubil proti Čepurnovu, Mattison je porazil Hennebergerja, Steiner Tyrolerja, Euwe - Nilsson remis. — Osmo kolo: Euwe zmaga nad Rosselijem, Przepiorka nad Steinerjem, Becker nad Tyrolerjem, Čepurnov nad Araislo, Trebyal - Nilson, Chéron - Golmayo, Carls - Mattison remis. — Deveto kolo: Whitaker je porazil Čepurnova, Carls Hennebergerja, Przepiorka Beckerja, Nilsson Araislo, Mattison Chérona, Steiner Golmayo, Euwe Tyrolerja, Trebyal Rossellija. — Deseto kolo: Euwe izgubi napram Przepiorki, Trebyal napram Tyrolerju; Mattison zmaga nad Steinerjem, Golmayo nad Beckerjem, Rosselli nad Araislo, Carls nad Whitakerjem. Partiji Čepurnov - Nilsson in Chéron - Henneberger sta se končali remis. — V enajsti rundi je Przepiorka porazil Trebyala, Steiner Hennebergerja, Chéron Carlsa, Araislo Tyrolerja, Rosselli Čepurnova, Euwe - Golmayo in Nilsson Whitaker remis. — Dvanajsto kolo: Euwe

Tako lovi muhe
AEROXON
z zaponcem
najboljši muholovec na svetu.
Cena 1 dinar.

zmaga nad Mattisonom, Steiner nad Carlom, Trebyal - Golmayo, Nilsson - Rosselli remis. — Trinajsto kolo: Euwe zmaga nad Hennebergerjem, Steiner nad Chéronom, Tyroler nad Nilssonom, partiji Carls - Becker in Golmayo - Araislo sta se končali remis. — V štirinajsti rundi je Euwe zmagal nad Carlom, Whitaker nad Steinerjem, Becker nad Chéronom, Trebyal nad Hennebergerjem in Rosselli nad Tyrolerjem. Przepiorka - Nilsson, Araislo - Mattison, Čepurnov - Golmayo remis.

Visee partije: Mattison zmaga nad Trebyalom, Przepiorka nad Čepurnovim in Araislo, Whitaker nad Chéronom in Rosselijem, Becker nad Hennebergerjem, Čepurnov-Tyroler in Mattison - Becker remis.

Stanje po 14. rundi: Euwe 11½, Przepiorka 10½, Trebyal, Mattison 9, Golmayo, Whitaker 8½, Carls 8, Nilsson, Becker 6½, Chéron 6, Čepurnov 5½, Steiner, Tyroler, Rosselli 5, Araislo 4½, Henneberger 3. — Stanje turnirja teamov: Madžarska 39 (1), Amerika 33, Češkoslovaška 32½, Avstrija, Švica 31½, Poljska 30½ (2), Danska 30½, Francija, Švedska 28½, Argentina 28 (1), Holandska 28, Belgija 27, Nemčija 26½, Letonska 25½, Romunija 23½, Italija 21½ (1), Španija 11½ (1).

Priprave za svečano otvoritev jame Vrlovke

V Kamanju pri Ozlju se nahaja ena najlepših in največjih jam v zagrebški okolici, jama Vrlovka. Jama ima dva velika vhoda (kopnega in vodnega), premore mnoge raznolične kamnine, ima več dvoran in manjših jamic ter štiri lezerca, obrambni zid iz 15. stoletja in razne druge znamenitosti. Dolžina znaša 330 m. Zaradi neprehodnosti in nepristopnosti ta znamenita jama javnosti doslej ni bila poznana. Zanjso se je poborilo hrvatsko planinsko društvo «Runolist», ki je dalo jamo preurediti. Dela so trajala celih 8 mesecev in bo odslej pristopna slehernemu običavcu podzemskih lepot. Društvo je na svoje stroške zmanjšalo pečine v vsej lami, zgradilo kamnito stezo, postavilo mostiče, poravnalo tla, izkopalo kanale in bo s tem nudilo najširši slojem možnost, da temeljito proučijo in spoznajo vse podzemne prirodne krasote jame Vrlovke.

Povodom zaključitve dela, ki so ga vršili razen članov navedenega društva tudi strokovni delavci, bo priredilo HPD «Runolist» svečano otvoritev jame. Slavje se bo vršilo to nedeljo in bo gotovo privabilo mnogo interesentov od blizu in daleč. V 15. stoletju so se skrivali in umirali v tej jami naši pradedje pred navalom Turkov. Ker ima torej jama tudi zgodovinsko vrednost, bodo sodelovali pri otvoritvi razen planinskih društev tudi Bratje Hrvatskega Zmaja. Tvrda «Petroplin» k. d. v Zagrebu bo stavila društvu «Runolist» na razpolago večje število petroplinskih svetilk (po 300 sveč jakosti), zato je vabljena vsa naša javnost, da se v čim večjem številu pridruži slaviu Prometno ministrstvo je zaproseno za ugodnost polovične vožnje. Od postaje Kamanje do jame je samo 20 minut nenaporne hoje. Informacije daje in prijave večjih skupin sprejema HPD «Runolist» v Zagrebu, Marovska 6.

Dva opasna prekmurska vlomilca

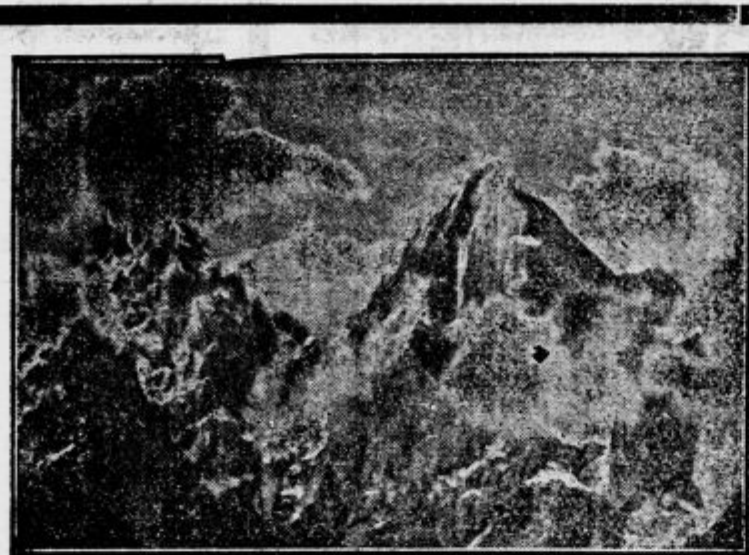
Murska Sobota, 7. avgusta.

Po Prekmurju se že več mesecev klatita dva nevarna vlomilca, ki ogrožata tujo lastnino in je posebno eden izmed njih nevaren tudi tujiemu življenju. Potepina sta 31-letni Jože Vahtar, po poklicu brivec z Murske Sobotne in 38-letni Jože Zadravec, bivši čevljar, rojen v Trnšču, nazadnje stanujoč v Lipli.

Vratar in Zadravec, oba sta izredno opasna tina, ki se ne strašita nobene nevarnosti. Vratar je pred kratkim izvršil na več oseb v Murski Soboti celo roparski napad ter je nekega moža nevarno rnil. Tekom silevoja življenja je bil že večkrat kaznovan ter je odsedel skupno že nad 3 leta ječe. Dosti boljli tudi ni Zadravec, ki je po eni strani še celo bolj zvit kakor njegov grabčivji tovariš.

Pred dnevi sta vlomila v šrambo gostilničarja Ivan Ginterja v Belčincih, kjer je bilo ukradenih kakih osem steklenic šampanjca, dve steklenici različnega konjaka, dalje več različnih jestvin ter nekaj obleke. Dan po tem vlamu so našli orožniki v bližnjem skednju poleg vasi skritih sedem praznih šampanjskih steklenic, ter več raznih drugih predmetov, vlomilskega orodja, prazno denarnico, nož itd.

Par dni za tem sta obiskala svedrova hišo ključavničarskega mojstra Ivana Seršena v Belčincih. Pokradla sta veliko različnega orodja in jestvin. Že dve noči nato sta vdrla v trgovino Petra Oserca v Belčincih, kjer sta odnesla nad 100 m raznega blaga, nad 40 m raznega drugega blaga, 21 m sukna za obleke in celo zalogo perila, lakerja, sladkorja, 12 komadov žagice za žaganje železa, ki jih potrebujeja pri vlomih skozi zamrežena okna, dalje lepo porčilo mesnine, sira in kruha. Na sličan način, skozi okno, sta vdrla naslednjo noč v hišo Franca Krapovca v Ižakovcih, kjer pa sta bila prepešana in za napravila le na oknih okrog 100 Din škode. Drzna pohajkovača se znata orožnikom zelo spretno izmikati ter se rada družita tudi s cigani.

Spik 2.472 m

S Spika

- Zdravol
- Odkod pa Vi prijatelj?
- S Spika.
- Pa koliko ste potrebovali?
- 5 ur.
- Pa ni mogoče! Jaz potrebujem 6-6½, četudi sem treniran in bil že 3 krat na njem.

Tudi jaz sem preje potreboval toliko časa, ali odkar jemam redno Ovomaltine potrebujem samo 5 ur, a počutim se kot bi plezal samo 3 ure.

OVOMALTINE

Je najboljši izvor telesne energije!

Izrežite in pošljite nam:

P. n.

Dr. A. WANDER d. d. Zagreb

Prosim Vas, pošljite mi franco brezplačen vzorec „OVOMALTINE“.

Ime in preddime: _____

Stanovanje: _____

Kraj: _____

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 9. avgusta 1928.

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra in brzina v metrih	Oblatnost 0-10	Padavine
opazovanje				%			V a v mm do 1 ure
Ljubljana ..		630	19	7	mirno	0	
Maribor ...		630	21		SW 2	0	
Beograd ...	8.	626	25	43	mirno	0	
Skoplje ...		643	23	39	mirno	0	
Dubrovnik ..		753	25	44	mirno	0	
Split		632	23	61	S 1	0	
Zagreb	7.						
Sarajevo ...							

Solnce vzhaja ob 4.53, zahaja ob 19.17, luna vzhaja ob 23.13, zahaja ob 13.59. Najvišja temperatura danes v Ljubljani 28,0 C, najnižja 15,0 C.

Dunajska vremenska napoved za petek: Normalni lahni vetrovi; nebo večinoma jasno; temperatura od 23 do 29 stopinj. Morje skoraj popolnoma mirno.

Sokolstvo

25 let Sokolskega društva v Ljutomeru

Zakaj smo ustanovili »Murskega Sokola«?

»Vsi rodoljubi ljubomerski kakor tudi vsi narodni in zavedni kmetje so se tožili, kako zadnja leta peša naša narodnost, kako hira naša narodna stvar in kako naš sprotnik bolj in bolj grabi s svojimi gra-bežljivimi rokami po našem svetu, kako predrzno nastopa napram našim zahtevam in našemu jeziku? Vlada, posebno kabinet Körberjev, vsem Slovencem očitno sovra-žen, v našem trgu vse uradništvo z eno edi-no izjemo popolnoma nemško, stoje na če-lu vsega političnega nam Slovencem popo-lnoma sovražnega gibanja; obogateni trgov-ci in obrtniki tudi v nasprotnem taboru; zloglasni društvi »Südmark« in »Schulver-ein« s svojimi nemoralnimi sredstvi pod-prata tukajšnje nemškutarstvo, šulferajns-ka šola lovi slovensko dečo — na naši stra-

telovadnice in osebnih spori. Vendar je društvo to dobo prebolelo.

V tem času je prevzel mesto načelnika br. Franc Stajnik. Na kake ovire je za-devalo mlado društvo, kaže izlet v Ormož dne 10. IX. 1905, ki ga je vlada najprej sploh prepovedala in ga končno dovolila le na osebno intervencijo br. dr. Mirosla-va Ploja in dr. Karola Grosemanna. Toda Sokoli niso smeli korakati po Ormožu v vrsti, ampak le v posameznih skupinah. Na dravskem mostu je vladni zastopnik za-branil ljubomerskim Sokolom prehod na hrvaško stran, varaždinskimi pa v Ormož. Končno je popustil, toda Hrvati so morali v Ormož brez čepic.

L. 1906. so pričeli napadati s klerikalne strani, osobito na br. starosta, ki je zaradi tega odstopil; leto dni ga je nadomestil br. Anton Misja star. V tem času je društvo pričelo tudi s pogostejšim prirejanjem gledaliških iger, ki si vzgajajo svoje stalno občinstvo. L. 1908. (15. VIII.) je ob petlet-nici razvilo svoj prapor, ki mu je kumova-

SOKOLSKI DOM V LJUTOMERU

ni pa popolna nesloga, osebni prepri; vodi-teljski krogi gledajo bolj na svoje interese kakor na skupno blaginjo vsega naroda; inteligentni krogi večinoma mlačni ali pre-več »diplomatski«; kmeti prepričani same-mu sebi in svojim dobrim nemškutarskim »dobrotnikom« — taka je bila situacija, ko smo sprožili misel, rešiti našo mladino, ne pustiti, da pade v kremplje našega naspro-tnika, vcepiti ji v kri in srce sveže in kre-pke sokolske ideje, ojačiti jo telesno in du-ševno, vzgojiti v svojih vrstah narodnja-ke, značaj! — Da bi se nam delo naše posrečilo, daj nam bog srečo junakoh!

Te besede je zapisal ustanovitelj Sokol-skega društva v Ljutomeru, dr. Dragotin Chloupek, l. 1903. v društveno spominsko knjigo. In z njimi je točno orisal takratne žalostne razmere v Ljutomeru in njegovi okolici ter smoter, ki ga je zasledoval z ustanovitvijo »Murskega Sokola«. Njegova ideja je našla vernih privrženec, pa tudi mnogo nasprotnikov, še preden jo je mogel uresničiti. O prvem priča podpora, ki jo je naklonil takratni okrajni zastop v Ljuto-meru v znesku 200 K, in uspeh nabiralne akcije v trgu in okolici, o drugem pa že v početku l. 1903. ostri napadi in grožnje na-ših narodnih nasprotnikov v nemškem časopisu. Ustanovni zbor »Murskega Sokola« se je vršil 15. avgusta 1923; navzočih je bilo 58 izvršujočih članov in 10 zastop-nikov društev; Varaždin, Celje, Ljubljana in Idrija ter slov. akademskih društev. Prvi odbor se je sestavljal takole: starosta dr. Chloupek, podstarosta Lud. Babnik, nač. Anton Misja ml., blag. Anton Misja star., taj. Franc Schneider, odborniki: Fran Ser-ver, Joško Rajh, Jože Murs, Jože Jelen; nam.: Matija Lebar Janko Dijk, Anton Božič. Popoldne sta se vršila pri Kukov-cu ljudska veselica in shod, ki se je razvil v nekaj ljudski tabor. Navzočih je bilo nad 3000 ljudi. Predsedoval je dež. posla-rec Ivan Kočever iz Središča, a številni go-vorniki so navduševali ljudstvo za sokol-sko idejo in za borbo zoper tlačitelje Slo-vanstva.

Mlado društvo je takoj začelo delovati. Omislilo si je krog po češkem vzorcu (s škornji), nabavilo telovadno orodje in v telovadnici slov. osnovne šole se je pričelo živahno in veselo delo.

Vodil ga je br. Anton Misja ml., ki ga je društvo že poprej bilo poslalo v Celje, da se seznani s principi sokolske telovad-be in se usposobi za načelnika. Predavanja so utrjevala članstvo v sokolskih načelih, izleti in telovadni nastopi po vsej okolici so seznanjali kmetško ljudstvo s »Soko-lom« in budili v njem narodno zavest, za-bavne prireditve pa so v bratski enakosti združevale vse sloje. Prvi izlet je društvo priredilo dne 23. V. 1904. na Vrazov dom; dne 12. VI. 1904. je pohitelo v Varaždin, kjer je Sokol razvil svojo zastavo, in 17. VII. 1904. v Ljubljano na 40letnico Ljub-ljanskega Sokola. V naslednjih letih je na-stal v društvenem delovanju, osobito v telovadbi nekaj zastoj, ki ga često opazuje-mo v mladih društvih po prvem navduše-nju. Nastala so manjša nesoglasja zaradi

la s. Marija dr. Chloupkova. Takrat so se našli v bratskem objemu nasprotniki So-kolstva — klerikalci in nemškutarji — ter skušali onemogočiti slavnost z raznimi na-padi in natečevanji v časopisu, pa tudi drugod. Interesantna je izjava zastopnika Nemcev v okr. zastopu, ko je ta z 2 glasovi Nemcev in nekaj klerikalcev odklonil pod-poro »Sokolus«: »Kmeti sinovi naj bodo doma v hlevu in pri živini, s krampom, vi-lami in metlo; oni ne spadajo v telovadni-co«. Nagajalo je sicer slabo vreme, toda udeležba zavednega naroda je bila velika in temu primeren tudi moralni uspeh. To-da deficit prireditve je leta težil društvo ter oviral njegov razvoj; nasprotniki so mu takrat že pretokovali smrt. Vendar je pre-bredlo vse težave in l. 1913. je ob svoji de-setletnici stalo zopet na krepkih nogah. Ze l. 1912. je bil prevzel načelstvo br. Jože Velnar, ki je že poprej nadomestoval v gospodarstvu prezaposlenega načelnika.

Težak udarec je zadel društvo dne 14. II. 1913 — umrl mu je ustanovnik in prvi starosta, dr. Chloupek. Na njegovo mesto je stopil br. Joško Rajh, vzgojen v nje-govem duhu. Vojna je zavrla društveno de-lovanje ter pobrala tudi nekaj bratov. Za vsa predvojna doba je značilno, da je društvo imelo dobro zaslobo v našem kmet-skem ljudstvu, ki mu je dalo najvztrajnej-še in najvrednejše člane. Omenim tu iz-med mnogih prerano umrlega br. Frana Sa-gaja iz Krapja, ki je bil tip idealnega So-kola-kmeta. Ves čas pa je gojilo prisrčne stike s brati Hrvati, osobito z Varaždinci.

Po vojni je društvo takoj zopet oživel. V srcih starih članov je vzplamtelo novo navdušenje; z izpremenjenimi političnimi razmerami so prišle mlade in delavne mo-či in društvo se je okrepilo številčno in gmotno tako, da je l. 1921. začelo misliti na lasten dom. V tem svojem prizadevanju je našlo razumevanje v Ljutomeru samem in njegovi okolici. Zal, da sta v času raz-maha društvenega delovanja legla v pre-rani grob dva njegova voditelja; 10. X. 1924 se je smrtno ponesrečil njegov dolgoletni starosta br. Joško Rajh in dne 15. VI. 1925 je umrl bivši načelnik br. Fr. Stajnik. Društvo pa je njuno delo venčalo s tem, da je l. 1926. otvorilo dvorano in oder svojega doma, septembra 1927 pa dom v celoti in letno telvadišče.

V 25letih svojega obstoja je društvo iz-polnilo velik del nalo. ki mu jo je bil deločil njegov ustanovitelj. Dne 12. avgusta bo slavil nekdanji »Murski Sokol« svojo 25letnico. Zavedajoč se smotra Sokolstva in svojih dolžnosti, se pripravlja z vso vne-mo da kot eno najstarejših društev na biv-šem Štajerskem ki je zraslo po večini iz kmet-skih vrst našega naroda. dokaze, kaj je v službi vzhajene ideje možno doseči tudi v malem kraju in z malimi sredstvi. Pri-čakuje pa, da ga posetijo ta dan bratje in prijatelji od blizu in daleč, ter jim kličo: Zdravo!

Darujte za pogorelce v Gornjem Jezeru!

M. Lucy:

Človek s smolo

Ob štirih zjutraj sem ga našel na klo-pi v mestnem parku. Njegov plašč z imenom ene prvih tverdi je bil z naven obrnjeno svilnato podlogo zviti v pod-zglavnik, na katerem je sladko smrčal. Njegov frak je bil brezhiben, hlače skrbno polikane, bela ovratnica umetno zvezana v metuljasto pentljo. Moj frak, moje hlače in moja ovratnica so bile po prekrokanji noči v primeri z njegovimi v zelo slabem stanju. Vzbuja mi samo moje pozornosti, temveč tudi stražniko-vo, ki si je najbrže hotel skrajšati svojo dolgočasno nočno službo z uradnim po-slovanjem.

Zato sem zbudil simpatičnega mlade-ga moža. Ni bil razkačen kakor drugi iz spanja prebujeni ljudje, ampak se je ljubeznivo nasmehnil. To je okrepilo moje dobro mnenje o njegovem znač-ju. Peljal sem ga v svoje stanovanje. Ob sedmih zjutraj sva bila bratovščino. Ko sem moral ob osmih oditi v pisarno, sem mu rekel, naj leže v mojo posteljo, da se temeljito prespi. Izkazalo se je namreč, da trenutno nima nikakega pravega stanovanja.

— Moj prijatelj si! je rekel simpatični mladi mož in nadaljeval:

— Pila sva bratovščino. Vem, kaj ti doigujem. Toda, prijatelj in brat, ne pu-ti me samega v svojem stanovanju! e pa me že pustiš samega, potem za-členi vse! Ne želim, da bi pogrešal ka-kovo stvar, ki ti je ljubša. Človek sem, so je slabo in trenutno imam smolo. Ako ne bi imel smole, bi ti ne bilo tre-ba ničesar zaklepati pred menoj!

Te besede so še bolj okrepile moje dobro mnenje o njegovem značaju. Na-to mi je pripovedoval o svoji smoli.

Ime mu je bilo Otmar — priimek mi je pozabil povedati — ter je bil človek nenavadne nadarjenosti in talentov. Na vsak način človek, ki je bil predober, la bi mogel leto za letom predsedeti v kakem pustem uradu.

— Torej, da veš, kaj me je uničilo. Lahko si misliš. Zenske! Kakor sem že rekel, sem človek nenavadne nadarje-nosti. Ti bi se čudil, ako bi ti pravil, koliko načrtov sem že napravil za iz-boljšanje svojega položaja. Toda žen-ke! V zadnjem trenutku so vedno pre-rečile vse. Moje meso je slabo. Nedo-lgo sem svečano prisegel: Naj se mi ne približa niti ena! Trdno sem sklenil, da se ne približam nobeni. Toda... rečem ti, prijatelj, kaj takega se more zgoditi meni!

Prenehal je in globoko zadihal:

Dopisi

DOBOVA OB SOTLI. Skakalni in plavalni klub Sotla priredi 12. t. m. ob priliki otvoritve kabi-ne in kopališča nagradno plavanje, s. akanje in iziranje s čolno za moške in za ženske kakor tudi izbor najlepše kopalke. Pri nato sledeči prosti zabavi bo sodelovala loška godba in bo tudi ple-zanje na mlač. Pristop je dovoljen vsakomur brez vstopnine.

VIŠNJAGORA je v nedeljo najstarejše in naj-lepše obhajala 450-letnico svojega obstoja. Glavni sprejem je bil ob pol 9. na kolodvoru, nato obhod po mestu, ob pol 10. sv. maša v mestni cerkvi. Nato je g. Erjavc predaval o zgodovini mesta Višnjegore ter je razkazoval starinske znamenito-sti, katere so gotovo ostale vsem gostom v spo-minu. Zanimivo je bilo ogledati si tudi zastavo, katere del so odnesli Turki. Po slavnostnem go-voru je društvena godba zaigrala narodno himno, katero je občinstvo navdušeno poslušalo. Ves aranžman vedelice je oskrbelo tukajšnje ga-silno društvo, ki se ni strašilo truda, ki je bil zvezan z velikanskimi stroški, da se je sploh mogla vršiti na tako težko pristopnem kraju, na vrhu starega gradu pod košatim drevmem. Za vse to gre zahvala načelniku gasilnega društva in drugim aginim gasilcem, posebno pa tudi da-

men, ki so s vsemu aranžirale dobro nadožene paviljone. Bodi omenjeno, da so gge. Omahova, dr. Sorlijeva, Vrančičeva, Lozarjeva, Kuraltova in požrevalne gospodične s svojo aginostjo in pridnostjo pripomogle s tako lepem uspehu. Raz-gledni stolp, ki so ga naredili na razvalinah, bo ostal še nekaj časa na razpolago vsem obiskoval-cem. Nadalje je interesantno še nekoliko časa na vpogled originalna polževa lupina, na katero so Višnjegorci zelo ponosni. Gasilno društvo je iz-dalo tudi brošuro o zgodovini domačega mesta.

RAKA PRI KRŠKEM. V soboto 4. t. m. je v krški bolnici nenadoma preminil gosp. Anton Sal-ce, posestnik in mesar na Raki, za zastrupljenjem po vrančinskem prisadu, kakor pred leti njegov prednik Franc Hrašnik. Komaj 36 let star je mo-ral od nas on, s katerega je sijalo življenje, ve-dra volja in smehljaj. V neprevidezosti, ki je po-trebna pri mesarjih, se je okužil in kakor rajni Hrašnik je postal žrtev zahrbtnega strupa. Ka-ko je bil prijeljen, je pričal njegov pogreb iz krške bolnice na ondno pokopališče. Sprevod je vodil in opravil cerkvena opre la g. župnik Škrajnc z Rake, ki se je v go. živem govoru posklvil ob rajnega ob odprtem grobu. — Tov. Salce je bil vnet gasilec in Sokol in ga je k zad-nemu počitku spremljala krška gasilska godba, kateri so sledili številni asilci z Rake in Krškega in je bil zastopano tudi predsedstvo ga-silske župe. N. v m. p.

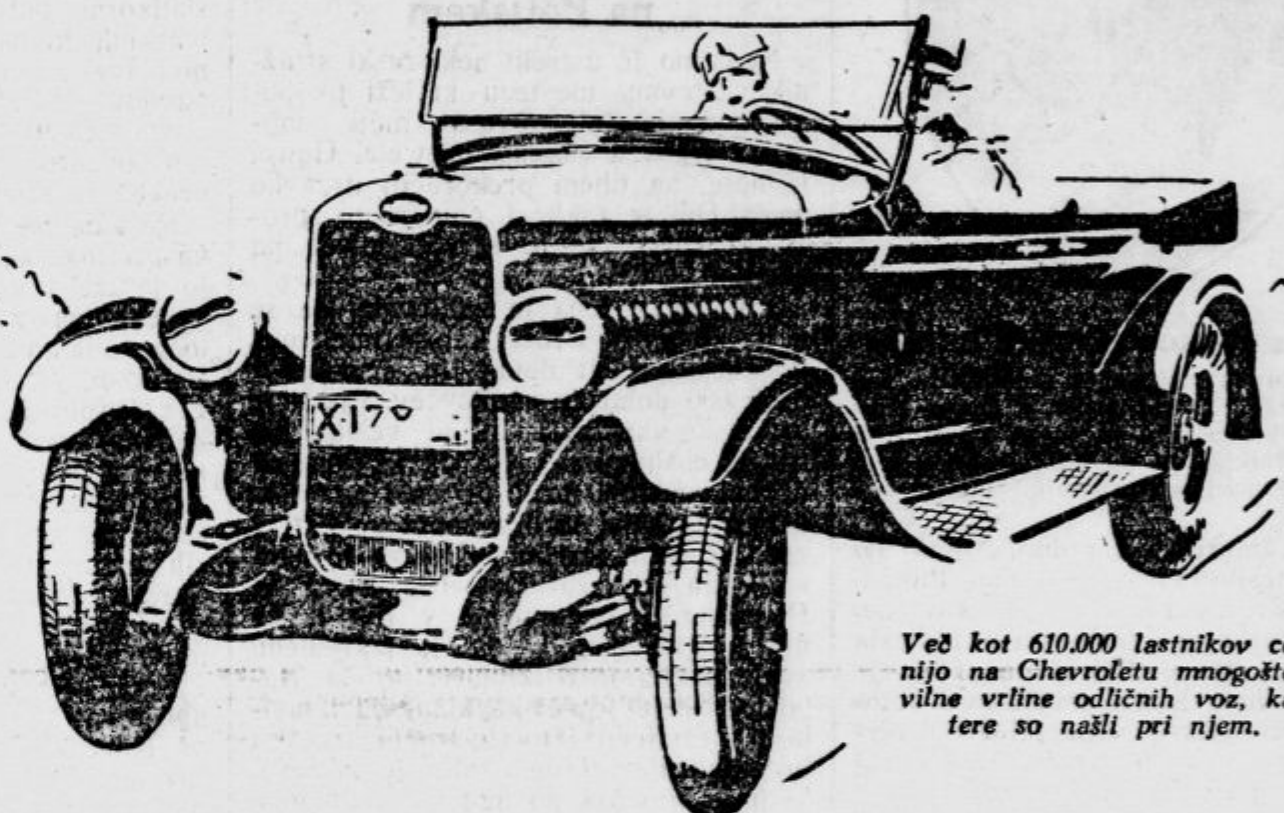
SV. LOVRENC NA POHORJU. »V nedeljo dne 5. t. m. je napravila večja nemška družba iz Ptuj izlet v tukajšnji kraj, kjer je v družbi s svojimi somišljeniki iz tukajšnjega trga zapela v eni izmed tukajšnjih gostin par nemških pesmi. Ob priliki odhoda je držal eden izmed izletnikov iz Ptuja poslovilni govor, katerega je zaključil s svojim »Heil«, čemur so se seveda vsi odzvati. Nimamo nič proti njihovi zabavi, toda, da pri-dejo tu sem izzivat in da tuči domačini, ki živijo izključno od slovenskega prebivalstva, izzivalo, si bomo zapomnili, ker čez 7 let pride vse prav.«

Gesslerjev klubok

Iz Bolkana poročajo, da so morali trije Inomoščani, ki so šli mimo novo-postavljenega »spomenika zmage« na poziv obeh karabinierjev, ki sta tam na straži z nasajenim bajonetom, sne-ti kluboke z glave. Ta dogodek spomi-nja živo na početje avstrijskega valpa Gesslerja v Švici, ki je mučil svobodoljubno švicarsko ljudstvo, da se je mo-ralo klanjati njegovemu na kol natakne-mu kluboku. Konec je bil ta, da jo je Gessler nekoč izkupil s svojim življe-njem in da je morala avstrijska nadu-tost pokazati deželi hrbet in pete.

Za 54.000.-- Dinarjev

morete si nabaviti tudi Vi ta najnovejši, izredno učinkoviti Chevrolet ki je zdaj preizkušen od strani 610.000 vozačev

Več kot 610.000 lastnikov ce-nijo na Chevroletu mnogošte-vilne vrline odličnih voz, ka-tere so našli pri njem.

Šeststo in desetisoč poedinih lastni-kov imajo zdaj lastne izkušnje s tem no-vim Chevroletovim modelom 1928. Pre-izkušen je v njihovih rokah mesece in mesece na udobnih vožnjah.

CHEVROLET — odlični voz pri nizki ceni — ima dolg razstoj med osmi, udob-no in prostorno karoserijo, zavore na vsa štiri kolesa in posebej 2 neod-visni na zadnja kolesa. Lastniki Vam bodo pričali o manjši porabi pnevmatik in večji varnosti glede drčanja. Indi-rektno razsvetljena armaturna deska pomeni pravcato udobnost pri vožnjah ponoči. Volant in napravo za vžiganje je mogoče zapreti s ključem, kar zava-ruje voz pred tatvino.

Motor je opremljen s čistilcem za zrak in sitom za olje, spodnji deli voza so zavarovani proti prahu in kamenju. To je prednost, katero boste šele tedaj primerno cenili, ko boste videli, koliko kilometrov bo prevozil Vaš voz brez neprijetnosti in popravil.

Če ste si izbrali CHEVROLET-a, iz-brali ste si preizkušen voz, po izdelavi in opremljenosti enak odličnim in dragim vo-zovom.

Touring Din 54.000, Coach Din 68.000, Roadster Din 54.000, Coupé Din 68.000, Sedan Din 74.000, Imperial Landau Se-dan Din 76.000.

Vsi modeli takoj dobavni.

CHEVROLET

Proizvod General Motorsa

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. BAREŠIČ & Co.

ZAGREB LJUBLJANA
Kraljice Marije ulica 34. — Tel. 27-44 Dunajska cesta 12. — Tel. 2292

praviti do tega, da bi zaplesal. Toda... seveda, naravno, naenkrat je bila tu zo-pet ženska! Ne preveč lepa, slabotna in nežna. Sedela je pri sosedni mizi in strmela vame kakor volk za Rdečo ka-pico. Naj b o ženska še tako slabotna in nežna, vedno je volk in jaz sem Rdeča kapica. Kakor bi trenil, me je že imela in jaz sem plesal z njo. Malo charle-stona — in ona je imela vroča lica! In njene velike oči! Naenkrat je prišel nekdo ter mi jo je hotel vzeti sredi plesa.

Po kratkem prerekanju — ali nisem že rekel, da je moje meso slabo? — sem mu prisilil krepko zausnico. Kaj je bilo potem, se ne spominjam dobro. Malo sva se valjala po tleh in preden sva šla na zrak, sva si izmenjala vi-zitke...

Poslal vam bom svoje sekundante, gospod!

In jaz vam svoje, gospod! Na to nisem mislil niti v spanju in on tudi ne. Toda dekle me ni več zapusti-lo. Prebil sem z njo noč v hotelu, kjer si je najelo sobo, kajti običajno je žive-la na deželi. Sicer pa ni bila dekle, am-pak mlada vdova. Pozneje mi je v svo-ji vili pripovedovala zgodbo svojega zakona. Moral sem se odpeljati z njo kar z brzovlakom. V začetku mi je bila

zelo všeč, toda njen jokajoč glas in nje-na prevelika zaljubljenost sta mi šla na živce! Sklenil sem, da pobegnem o prvi priliki. Ker pa sem brezpogojno potreboval njeno kočijo do kolodvora, sem se moral svečano posloviti. Navedel sem ji nujno obveznost in ji obljubil, da se gotovo vrnem v najkrajšem času. Vprašala me je za moj naslov, ker je vedela samo to, da mi je ime Otmar.

— Tudi jaz vem samo to! sem ga prekinil.

— To ne spada k stvari!... In glej, sedaj sem hotel izvesti svoj načrt. Ta ženska me ne bo dobila kar tako na le-pem! Vzel sem iz listnice vizitko onega tučva v baru. Dve misli na en mah! sem si mislil. Ona me ne bo našla več in če bi mi hotela storiti kako sitnost — bo moral voliti prvi napad moj »prijatelj« iz bara! Dovolil sem ji še en poljub in se odpeljal...

— No, ta smola vendar ni tako huda! sem pristavil.

— Čakaj, smola pride!

— Gospa je vendar mrtva, si rekel!

— Da Velike oči, vroča lica... bila je jetična! Legla je in umrla. Glej... tu v časopisu!

Izlekel je iz žepa zmečkan časopis-ni papir.

— Moram se krotiti, da je ne prokli-jam.

— Kar prekolni jo, če misliš, da ti bo odleglo!

— Ti govoriš nespametno, prijatelj! Ona je mrtva!

— Mrtva! Strašno!

— Da je mrtva, to še ni tako strašno. Saj moramo umreti vsi! Toda, kaj mi je storila...

— Govori vendar! Silno sem rado-veden.

— Vse boš zvedel, saj si moj prijatelj in brat! Sicer pa odstrani to iglo za ovratnico, kajti moje meso je slabo. Bilo je torej približno pred enim letom. Tudi sedaj sem imel smolo. Moral sem sprejeti v baru Majestic službo plesalca — pravzaprav iz sportnih razlogov: »bika dam, ki sem jih moral vrteci po dnevi, mi je zajamčila ohranitev moči v moji desnici. Potem mi je bar zaradi prenovitve lokala odpovedal službo. Sredi poletne sezone sem ostal brez dohodkov, z majhno odpravnino v že-nu, ki je bila tako malenkostna. Na se-lovku mojih življenjskih navad ne iz-ača imeti v žepu toliko denarja. Zato sem sklenil, da jo zapravim. Še istega večera sem sedel v Trocadero.

Bil sem uverjen, da ne bi me mogla ne kitajski cesar in ne perzijski šah pri-

Iz življenja in sveta

V razbitem letalu štiri ure na morju

Kako sta ponesrečila poljska letalca Idzikowski in Kubala, ki sta hotela preleteti Ocean in doseči Ameriko

O tej stvari, katero je registriralo »Jutro« že med brzojavami, razpravljajo sedaj skoro vsi svetovni listi. Kakor znano, sta prošli teden startala poljska letalca Idzikowski in Kubala z namenom, da preletita Atlantski ocean in

vočasno pripravila zložljivi čoln, s katerim sta veslala med razbitim letalom sem in tja dokler se ni pojavil parnik, ki ju je sprejel na krov in rešil gotove smrti.

Londonke »Evening News« poročajo, da je nastalo v paroplovni družbah veliko vznemirjenje zaradi SOS klicev prekoceanjskih letalcev. Že do sedaj so paroplovne družbe oškodovane za vsoto nad 100 tisoč dolarjev, ker so porabili razni parniki, ki so hoteli ponesrečenec na pomoč, toliko premoga nad mero. Zategadelj predlagajo paroplovne družbe, naj se taki poleti v bodoče kolikor mogoče omeje. Dovoljenje za polet naj izda posebna komisija šele potem, ko je natančno pregledala letalo in se je prepričala, da je nevarnost za katastrofo minimalna. Tudi naj bi vsak prekoceanjski letalec deponiral neko vsoto denarja, s katero bi pokrila stroške družbe tistega parnika, ki bi prišel ponesrečenec na pomoč. Prometni ministri londonske vlade je ta predlog sicer odklonil, vendar pa je verjetno, da bodo paroplovne družbe započele kampanjo nadaljevale in bodo skušale doseči vsaj neke odškodninske pravice ali pa se ne bodo več udeleževale rešilnih akcij na morju.

Noge v Rusiji glava na Poljskem

Nedavno je ustrelil neki ruski stražnik v Rovnu, mestecu ki leži tik poleg sedanje poljsko-ruske meje, poljskega trgovca Pinkusa Gewela. Gewel je hotel na tistem prekoračiti državno mejo. Oni je zaklical, pomeril in sprožil. Trgovca se je zgrudil mrtev na zemljo.

Trgovčeva žena je zahtevala, da se ji truplo moža izroči, ker je imel mož v škornjih zašit denar, in sicer za 1 tisoč 600 dolarjev bankovcev. Prišla je sovjetska komisija in je velela, naj truplo ekshumirajo. Ko pa je komisar doznal, da ima mrlič pri sebi ameriški denar, je velel mrliča zopet položiti v grob. Z enim samim pogledom je ugotovil, da je ležal Gewel z glavo na Poljskem, z nogami pa v Rusiji. To mu je bilo dovolj, da je izpremenil svoje naziranje o izročitvi mrliča. Naposled se je sovjetska komisija izjavila pripravljeno izročiti truplo trgovca brez škornjev. Truplo samo je pa žena, ki ji je bilo baš do denarja, odklonila, in sedaj se bo začela med poljsko in rusko vlado posebna akcija, da se dožene, kdo ima pravico na mrličev denar, če so ležale obute noge na ruskem, glava pa na poljskem ozemlju.

Gospa Čang-Kaj-Šekova,

žena slovitega vojskovodje južnokitajske armade, je na potu v Francijo.

Sovjetska imena

»Krasnaja Novja«, najboljši moskovski literarni mesečnik, hudo napada Koledar za l. 1929, ki je baš izšel v državni založbi. Pred vsem ni prav kritiku, da »propagira komunizem svetnik«. Nedotaknjen je ostal ves pravoslavno-grški in katoliški Olimp: mučeniki, papeži, preroki, starinska nerabna imena. Še Madona je vmes! Poleg tega se nudijo srečnim staršem poganski bogovi: Venera, Izida, Mars, Neptun, Vulkan. Do sedaj so bili dobri kvečjemu za psa in mačko.

Kak vzgojni pomen ima »erotična in krvoločna Feničanka Astarta? Vrh okusnosti so bolj moderna imena: Lohengrin, Ocean, Deziderij, Brunhilda, Traviata, Novela. Še geografija je vmes: Florida, Etna, Vezuv itd. Revolucija in Marseljeza sta edini dobi sozvočni imeni.

Le pomislite, koliko kmetov nasade koledarju! Njih otroci se bodo imenovali do groba: Traviata Ivanovna ali pa Vezuv Polikarpovič...

Koledar je skrbno zbral podatke o spremembi imen. Neki gospod Skočibolha je že postal Atom, neki Brezhlavnik-Purpurov itd. To so uradna dejstva. Nekak Aleksander Sergejevič Štor si je izbral ime Puškin. Pisal se bo torej kakor največji ruski pesnik pa to ga nič ne bo motilo. Sploh za menjajo preprosti ljudje svoja skromna imena za plemiške, visokodoneče naslove.

Kuhana ali surova hrana?

Eno izmed najnovejših gesel zdravniških in nezdravniških reformatorjev je: Surova hrana! — Profesor Friedberger s Higijenskega zavoda v Dahlemu pri Berlinu piše: »Izum kuhanja, ki ga označujejo tako radi za eno izmed največjih kulturnih pridobitev, bi jaz v masikaterem pogledu vzporedil skoraj izumu alkohola, najdbi tobaka in drugih mamil ter dražil. Človek je izumil kuhanje ne samo zato, ker je kuhana hrana bolj okusna, temveč tudi zato, ker je lahko več sne.«

Svoje krepke besede je podkrepil dahlemski profesor z eksperimenti na podganah, ki so se s surovo hrano bolj vzredile nego z najboljšimi jedmi iz francoske kuhinje. Da je med podganami in ljudmi precejšnja razlika, tega seveda ni nikjer omenil, kakor ne omenja nikjer noben fanatični pristaš izključno rastlinske hrane, da so n. pr. na svetu cela ljudstva, ki živijo samo od mesne hrane in se pri tem telesno vsaj tako dobro počutijo, če ne še bolj kakor izključni vegetarijanci. Vzemimo za primer Eskime, ki se hranijo od samega mesa in rib, ribjega olja in krvi. Ampak to je znak vsake napol resnične, izkonstruirane teorije, da mora radi efekta predvidno zamočlati drugo stran resnice.

Z objektivnega stališča je tudi sicer o surovi hrani tako kakor z vsemi podobnimi: Proglasi jo za edino zveličavno teorijo je nezmisel.

Resnica je, da vpliva tekna hrana zdravilno pri marsikakšnih živčnih obolenjih, pri migreni, čezmerni toščici, sladkorni bolezni, protinu in drugih boleznih, ki nastajajo radi napačne izmenjave snovi v telesu in zato so jo pametni zdravniki priporočali že v davnih časih takšnim blonikom, ki so jim obenem prepovedovali meso in preveč začinjeno hrano.

Resnica pa je tudi to, kar navajajo nasprotniki zgolj — surove hrane: da jo je treba v njenih skrajnih konsekvencah za zdrave ljudi odločno odločno odklanjati. Profesor Scheunert v Lipskem, je isto tako kakor Friedberger eksperimentalno dokazal, da dela kuhanje vsako hrano okusnejšo, tečnejšo in bolj prebavno in tudi nje hranilno vrednost povečuje, med tem ko se da o surovi hrani v vseh teh ozirih trdit in dokazati baš nasprotno. Surova hrana zahteva izvrsten želo-dec, vsakdo, ki ga nima, pa utegne imeti od nje samo zlo.

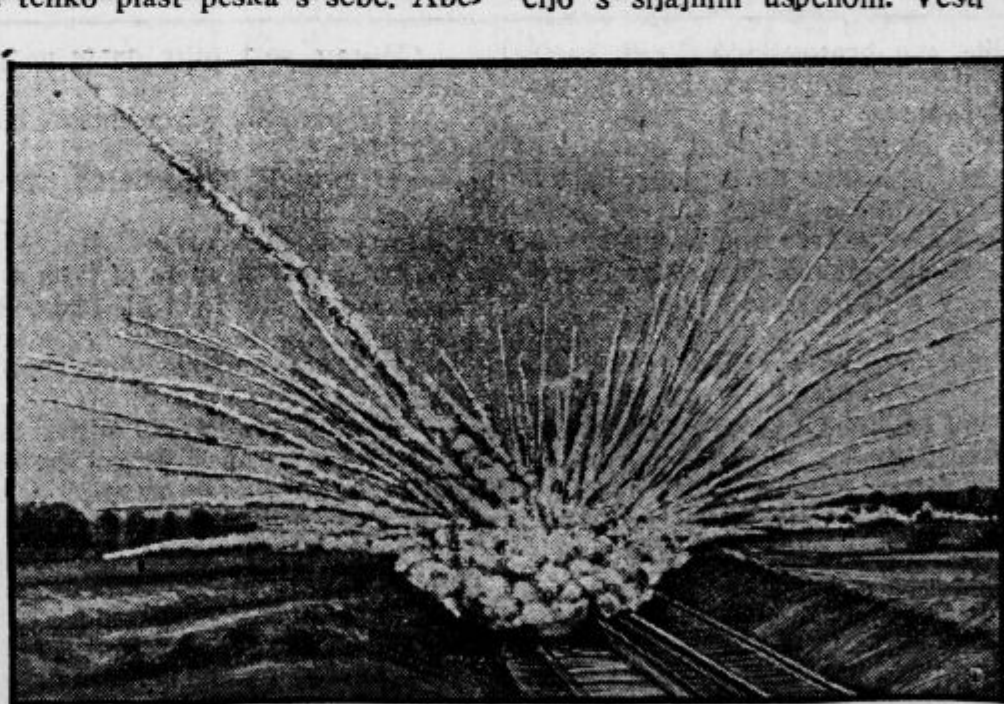
Stvar je pač takšna, da je treba upoštevati vse okoliščine, vso tradicijo, človeško konstitucijo in klimatične razmere, v katerih človek živi. V pomirjenju vseh, ki se v vseh teh različnih prehranjevalnih teorijah ne znajdejo več, lahko mirno zapišemo, da je srednja pot najboljša pot. Pol mesna pol rastlinska, pol kuhana pol surova hrana ne bo nobenega zdravega človeka spravila pred časom v grob — a v posameznih slučajih bo znal vreden zdravnik naložiti svojemu pacientu tisti način življenja, ki mu to najbolje godil.

Tri leta v grobu

Abesinska prestolnica Adis-Abeba je izgubila svojo posebnost, živega mrliča, ki je bil tri leta ponos odnotnega pokopališča. Pokopališče leži poleg stolnice, sredi mesta, in vsi vodniki so tja vodili tuje. Ta, po naših pojmihi neverjetna zgodba, se je pričela takole: V ugledni, bogati hiši je umirala stara mati. Jokajoči vnuki so jo spoštljivo zadavili — ne da bi jo usmrtili.

Po abesinski navadi opravi ta posel najbližji sorodnik: mati tišči z dlanimi usta in nos umirajočemu otroku ali narobe. To je potrebno, da se ne polasti sejtjan (vrag) uletajoče pokojnikove duše. Staro so torej zadavili, objokovali, se slekli in si posipali glavo s prahom. Potem so zvezali rajni roke in noge, kakor je to navada, in jo nesli na pokopališče. Tri dni so obhajali njen spomin: kuhali »uot« iz posebej zaklane bika in pili »tedž« (koruzno žganje).

Starka pa se je v grobu zbudila. Strela je tenko plast peska s sebe. Abesinci namreč komaj zasujejo mrliča, ki ga ponoči požro tropi hijen. To je njihov kraljestvo. Psi jih napadajo samo, če zaidejo v mesto med avtomobile, elektriko in kinematografe. Starka je krilila s zvezanimi rokami in kričala. Baš so prinesli novega, pravega mrliča. Nosači so ga takoj vrgli na tla in pričeli kamenjati »obujeno veščo«. Krva-večo starko je slučajno rešil neki geometer, ki je delal tam v bližini. Poslal je slugo po policijo, sam pa je čuval obujeno smrtnico z revolverjem v roki.

Usoda novega raketnega avta

Fritz von Opel je hotel na železniškem tiru pri Burghwedlu preizkusiti dva nova raketna avta. Že pri prvem startu je prišlo do eksplozije, ki je vozilo po kakšnih 70 m dirjanja popolnoma raznesla. Ta moment je posnel spretel fotograf s svojim aparatom. Ker so se poskusi vršili tajno, brez vednosti občinstva, ni bilo na srečo nobenih žrtv. Zastopnik železniške oblasti pa je preizkušanje drugega avta za sedaj preprečeval. Opel ima v zadnjem čas sploh veliko smolo. Te dni je preizkušal na Renou novo motoriko, ki je pričela nenadoma goriti in je eksplodirala. Le s težavo se je pogumni konstruktor rešil z ostalo posadko na kopno.

Slednjič so prišli sorodniki in se za tekli k duhovniku po nasvet. Geometer jim je dokazal, da ni stara reva nobena vešča. Potegnili so jo na to iz groba, ji natočili »tedž«... a jo niso hoteli vzeti domov. »Bila si v zemlji, torej ostani tu, da ne odpelješ koga s seboj, ko se povrneš v grob.« Grob so izkopali, naredili krov in ograjo in je ostala na pokopališču. Dali so ji tudi sužnjo.

Sorodniki so ji dnevno prinašali s soljo zakuhano kavo, cenjeno pijačo kavopivk. Vnuki so skrbeli za babico, a jo niso hoteli vzeti domov. Starka je bila zadovoljna z usodo. Tri leta je srečno živela v grobu in prosila tujcev tobaka, ker je kadila kot Turki. Zdaj pa je res umrla. Zakopali so jo izredno globoko po tukajšnjih pojmihi, ker so se bali, da zopet oživi. Njen s pločevino pokrit šotor pa je postal zbiralnišče beračev, ki prenočujejo na pokopališču kljub hijenam. Berači preže na pogrebe: tulijo in plešejo mrliču na čast, s tem pa zaslužijo. Hijene pa tudi ne napadejo živega človeka in se zadovolje s mrličji. Take razmere vlada jo v prestolnici črne države, kjer biva sredi krasnega eukaliptovega gozdiča tudi komisar Društva narodov, ne da bi omenili številne bele trgovce, inženjerje in konzule. Domačini pa so žalostni, ker ne morejo zdaj več bogatim Američanom kazati »živega mrliča« in za to prejmati nagrade v dolarjih.

Ministri na oddihu

Nemški zunanji minister dr. Stresemann, ki se te časa zdravi od težke bolezni, je velik ljubitelj cvetlic. Na sliki ga vidimo na vrtu, ko cepi rožni grm.

Operirana gluhost

Angleški vojni zdravnik major Reasfield je izzval veliko zanimanje s svojimi uspešnimi poizkusi ozdravit gluhost operativnim potom. Vrnil je sluh tudi ljudem, ki niso nič slišali po 30 let. Reasfield je imel vedno uspeh. Seveda utegne samo spreten kirurg prevrtati po njegovih navodilih novi kanal, ki dovaja zrak srednjemu ušesu. Ta metoda je nastala v Indiji, kjer je imel izumitelj veliko posla nad gluhih domačin. Le srečen slučaj je zdravniku pomagal na delu izvesti po prejšnji teoretski razmotritvi. Nekoč je povrnil Reasfield po težavni operaciji vid skoro slepemu staremu Indijcu. Ozdravljeni je zahteval, naj mu vrne »vedež« še sluh in se je kar vlegel na operacijsko mizo. Vse pripravljanje naj se odstrani je bilo zaman. Slednjič je tvegati doktor operacijo s sijajnim uspehom. Vest o ču-

dežnem ozdravljenju so zdravniku pripeljale tolpe gluhih domačinov. Tako je izpolnil svojo metodo in jo zdaj uspešno uveljavil tudi na Angleškem.

Vojna letal nad Londonom

Prihodnji teden se pričnejo na Angleškem veliki manevri, pri katerih bo sodelovalo zračno in pomorsko brodogradništvo. Dočim bo zadnje izvršilo napad na Dover, bo 250 bombnih letal najnovejšega tipa markiralo napad na London. Ta letala bodo priletela z morske strani in v tisto stran tudi izginila. Ob obali bodo nameščeni novi, zelo občutljivi mikrofoni, ki bodo izdajali opozorjenje priletajočih aparatov, še predno bi jih mogli ob belem dnevu opaziti. Napadi pa se bodo izvrševali ponoči od 6. do 9. jutraj. Zato je zelo važno, da morejo z novimi instrumenti registrirati tudi položaj letal, kar bo v pomoč uravnavanju žarometov in obrambnih topov. Nad Londonom se bodo vršile zračne bitke, pri katerih se bodo posluževali na zunanji strojni-cam podobnih filmskih aparatov. S temi aparati se bodo »streljali« in posnete slike bodo kazale učinke »izstrelka«.

Društvo narodov in kiti

Poleg ljudi mora zdaj čuvati Zveza narodov tudi kite, največje morske salsce. To je posledica spora, ki je izbruhnil med Anglijo in Norveško.

Sredi ledenega oceana ob Južnem tečaju ležijo otoki Bouvais, Tompson in Lindsay. Prvi in največji otok je našel prvič l. 1730. francoski kapitan Pierre Bouvais. Čakal je cel teden priloznosti, da bi se izkrcal, a se mu ni posrečilo. Megla in burja sta ga prepodila iz mrke dežele. Cock je zamenjaval otok, Anglež Norris, ki ga je našel leta 1825, je mislil, da je to nepoznan kraj in mu je dal ime Liverpool. Razobesil je tam angleško zastavo in je za vsak slučaj proglasil otočje za del Britanskega imperija. Potem je bilo po zabljeno. Šele l. 1895. so ga prvič posneli na zemljevid Nemci.

Otočje nikomur ni bilo potrebno, a vendar živi tam nebroj galeb in je v morju vse polno kitov. Zadnjim sledijo lovci vedno bolj proti jugu, kjer se skrivajo izumirajoči orjaki pred zasledovalci. Norveška kitolovska družba »Rasmussen« je lani dobila od Angležev dovoljenje zgraditi oporišče na otoku Bouvais. Ko pa so tja prispeli njeni parniki, so našli tekmece, rojaka Braajda. Ta je mislil, da nima otok lastnika, razvil je na njem norveško zastavo in javil to v Oslo. Tekmece sta potegnili v spor še diplomate. Oslo in London si dopisujeta, ker je kitolov dobičkanosna stvar, in Rasmussenova najemnina ni majhna. Braajd pa noče stran. A nenadno je poseglo vmes londonsko zoološko društvo. Zahteva, da se prepove v Antarktiki, kot v zadnjem zavetišču, lov na kite in je vloži pritožbo na Zvezo narodov. Menda bo ta kitom bolj pomagala kakor ljudem...

Mehiški sveti banditi

Iz Cuernavace v Mehiki poročajo, da je tolpa banditov napadla kakšnih 80 turistov, ki so se peljali v avtomobilih proti mestu Puente de Ixtia. Turiste so čisto oplenili in jim odvzeli vozila. Nato so se odpeljali v Puente de Ixtia, oplenili neko tamošnje veliko skladišče, postajo in vlak, ki je bil pravkar privedel na postajo. Lokomotivo so odpeli in jo spustili s polno paro po tiru, da bi zadela v vlak, ki je prihajal z druge strani. Na srečo pa se je lokomotiva še pravočasno iztirila. Med tem je bila alarmirana garnizija v mestu, ki je zločinca napadla. Po daljšem boju so jih veliko pobili, jim odvzeli skoraj vse avtomobile in ves plen, ostali so pobegnili. Turiste so našli pozneje žive, a prestrašene na cesti.

Srčna napaka in živalsko srce

Znani dunajski strokovnjak Haberland propagira »naravno zdravljenje srčne napake« z uživanjem juhe iz skuhanega telečjega srca. To zdravilo se e tudi dobro obneslo pri srčnih boleznih, ki nastanejo po medlem delovanju srčnih hormonov, ter otrdelosti lasnic: corona asclerose, angina pectoris in dr. Telečje srce vsebuje potrebne hormone in odstrani vzrok bolezni. Na ta način se vrača sedanja znatnost k prastarim »domačim sredstvom«, ki so se dosedaj smatrala kot »vražje«. Ljudska medicina je od nekaj priporočala življenje crca pri srčnih boleznih.

Spor v angleški vladi

Angleški notranji minister Hicks, zunanji minister Chamberlain in finančni minister Churchill so se zdaj sporeli o »zabavo«.

Poljska prekoceanjska letalca

pilot Idzikowski (zgoraj v sredini) in Kubala (spodaj), ki sta padla v morje blizu portugalske obale in ju je za srečo rešil nemški parnik. Sliki sta bili posneta v zadnji uri pred ponesrečenim poletom.

dosežeta ameriško kopnino. Njuno letalo je nosilo naslov »Maršal Pilsudski«. Po 31urnem letu pa je nastal defekt v stroju in letalca sta se morala spustiti na morje. Udarca na vodo je bil tako silen, da sta se pri tem odločili obe krili letala. »Maršal Pilsudski« je ležal na valovih razbit, Idzikowski in Kubala pa sta čakala smrti.

Štiri ure se je morje dobesedno igralo z razbitim letalom. Premetavalo ga je kakor lupino. Letalca sta se morala krčevito oprijemati vseh mogočih delov, da nista utonila. Ko sta že skoro popolnoma izgubila nado, da bosta rešena, se je prikazala na obzorju ladja. K sreči je kapitan takoj opazil, da plava na vodi nekaj takega kakor razbita ladja. Dal je povelje, da mora parnik z vso brzino voziti k predmetu, ki se je gugal na valovih. Morje je bilo ves čas zelo nemirno. Ko je parnik prišel do letala in ponesrečenec, so spustili v morje čoln, a reševalna dela so trajala celo uro. Le s skrajnim naporom so potegnili Idzikowskega in Kubalo iz vode.

Nekateri listi poročajo, da je bila katastrofa poljskih letalcev neizogibna, ker se jima je stroj pokvaril še pred vzletom in je bil le za silo pokrpan. Po 30 urah vožnje sta letalca ugotovila, da ne deluje pravilno aparat, ki je dovajal stroju gorivo. Obrnila sta letalo, ker sta spoznala, da sta zašla daleč v stran, a stroj se ni mogel več držati v zraku. Padel je v vodo. Letalca pravita, da se imata zahvaliti za svoje življenje edinele dejstvu, da sta prasa-

— Toda kje je smola? Saj je nisi ljubil!

— Smola? Tudi to je v časopisu. Pretresljiva zgodba. Gospa je vse svoje premoženje — in ona je bila zelo bogata — zapustila možu, ki ga je ljubila, preden je prišel zanjo zadnji stadij njene bolezni. Meni!

— Toda, Otmar, kje je smola?

Otmar se je grenko nasmehnil:

— Ali si ne moreš misliti, kdo je spaval denar? Oni tujec iz bara!... Tu čitaj v časopisu! On je dedič! Saj sem ji vendar jaz sam izročil njegovo vizitko!

Tisti dan sem prišel zelo pozno v urad. Šef me je pokaral. Svojih zadnjih petdeset mark pa sem ponudil Otmarju.

Od tedaj ga nisem videl nikoli več. Toda bil je vsenozi zelo simpatičen. Najbrže se ga drži še vedno smola!

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Naročila in vse dopise,
liče se malih oglasov,
je podati na Oglasi od-
delek Jutra, Ljubljana,
Prešernova 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi

Use pristojbina je uparila
li oglasom z naročilom, si-
cer ne oglas ne probajo.
Čekovni račun pošilja kra-
nilnica Ljubljana, št. 11842.

Mali oglasi, ki služijo v poročevalne in social-
ne namene občinstva, vaka bareda so par. - Naj-
manjši znesek Din 5.-. Pristojbina za sifro Din 3.-

Ženske, dopisovanja in oglasi trgovskega ali
reklamnega značaja: vaka bareda Din 5.-. Naj-
manjši znesek Din 10.-. Pristojbina za sifro Din 5.-

Trgovski potniki

Trgovski zastopnik
Izobraženi in Slovenci
Izobraženi, liki in Dalmati-
ci, prevajajo dobro zastop-
stvo proti proviziji. Pred-
nost ima manufakturna in
modna stroka. Cenjene po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod »Potovanje«. 25435

Potnika

Na domače pletene izdelke
(pletenice), kateri izdelajo
v kakšni drugi branji, sprej-
mo takoj po ugodnih po-
govih trg. Jutra. Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra pod
»Trg. potnik«. 25430

Službe dobi

Žagarja
ki je obsevan vseh mlinar-
skih poslov, kičem za ta-
kojšen nastop v lepem kra-
ju, proti dobri plači. Po-
nudebe na naslov: Dobra pl.
Dolajski, Sv. Jana
Jastrebarsko. 25433

Mesarski in prekaj- valski pomočnika

preca vsakega, dobi službo
v vsaki restoraciji, kjer
prekajalec, triš. 25434

2 pek. pomočnika

mlada in prijetna, ki bi raz-
kala tudi kruh, sprejme
Kraji. Adolf Korn, pek v
Kraji. 25377

2 mizarska vajenca

sprejme tovarna pohištva v
Ljubljani. Naslov v oglas-
ni oddelku Jutra. 25395

Čevljar, pomočnika

izurjenega za najhitrejša dela
in vajenca
s hrano in stanovanjem v
Ljubljani sprejme takoj. Franc
Ritter, splošno čevljarstvo,
Škofja Loka. 25349

Spretnega žagarja

kičem za vodno žago ta-
kojšen nastop, plača po do-
govoru. Ponudbe na oglas-
ni oddelku Jutra pod sifro
»Žagar«. 25343

Vajenca

s predpisano soloko iz-
obraženi in sprejme v restor-
acijo, ki bi imel vsa okoliš-
tva, sprejme manufakturno
in modna trgovina v
Ljubljani. Naslov v oglas-
ni oddelku Jutra. 25399

Mesar, pomočnika

sprejme takoj mesar v
Dravljah št. 79. polka št. 1.
Vid nad Ljubljano. 25458

Pisarn. praktikanta

mladega in umnega fanta
sprejme. Ponudbe na oglas-
ni oddelku Jutra pod
»Postan. 100«. 25456

Pletiljo

dobro izurjeno, kičem proti
dobri plači. Naslov pove
oglasni oddelku Jutra. 25442

Brivskega pomočnika

sprejme takoj v salon za
gospodo Josko Novak
Laško. 25448

Brivskega vajenca

postojnih staršev, sprejme
takoj. Naslov v oglasnem
oddelku Jutra. 25449

Izurno pletiljo

sprejme takoj po zelo
dobrih pogojih. Naslov v
oglasnem oddelku Jutra. 25443

Dobre zidarje

182 za akordno delo stav-
benik Susteršič, Ljubljana
VII, Slovenska ul. 25432

Pisarniški moč

sprejme dobro vpeljano v
vodenje blagajne in knji-
govodstva. Iste večje in-
dustrijske podjetje. - Po-
nudebe s prepisi sprejmevali
in referencami naj se pošljejo
na Intervikam d. d., Za-
greb, Marovka 28. - pod
sifro »Budućnost P. 1997«. 25435

Brivskega pomočnika

dobrega delavca sprejme ta-
koj. Wilhelm, Ljubljana,
Valvasorjev trg 5. 25473

Učenca ali učenko

sprejme takoj Novinski bi-
ro, Gospodarska cesta 6.
25463

Več dobrih pleskar-
skih pomočnikov

sprejme takoj trdnja Mar-
tin, Cerne & Co., Ljubljana,
Vošnjakova ulica št. 8. 25485

Pek. pomočnika

mladega in solidnega, kičem
Ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Oglas. 100«. 25482

Šoferja

travnera in solidnega, kičem
Ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Oglas. 100«. 25471

Kroj. pomočnika

sprejme takoj v Ljubljani,
Mostni trg št. 25/1. 25471

Kontoristinja

tudi računsko, popolnoma
smotno razum. slovenščine,
tudi nemščine v govoru in
pisavi ter strojno, takoj
sprejme. - Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra pod
»Prednost tudi Italijanke«. 25479

Zaslusnik

Izurno pletiljo
sprejme tako v doma-
njem od oddelku Jutra. Na-
slov pove oglasni oddelku
Jutra. 25470

Za pospravljanje pisarn

v večerih urah se pripo-
roča mlada gospodična.
Pisarne ponudbe na oglas-
ni oddelku Jutra pod sifro
»Postan. 87«. 25487

Pouk

Izurno šivilja
bi rada praktikalno v pro-
vostni restoraciji, kjer
je se praktično pravi kro-
jež in v drugih delih. Na-
slov pove oglasni oddelku
Jutra. 25450

Strojepisni pouk

mod. političnim za vsi
vsek dan od 6-9 ure sve-
d. Začetek 13. avgusta
Vpisovanje 13. in 14. av-
gusta od 6-8 ure zvečer.
Učna ura 4. Din. Christofor
zavod, Domobranska c. 7/1. 25411

Šofer-monter

182 mesta. Cenj. ponudbe
na oglasni oddelku Jutra
pod »Ireza«. 25441

Manufakturnist

s večletno prakso, vešč
slovenščine in nemškega je-
zika, želi spremeni služ-
bo v mesto ali na delo.
Vstopi lahko takoj. Po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod sifro »Dobro
prodajalec«. 25425

Dekle

dobro izurjeno kuharico,
ki bi opravljala tudi vsa
dela, želi službo pri 2-3
osebah. Nastopi lahko 20.
avgusta. - Ponudbe s sta-
novanjem naslovom na oglas-
ni oddelku Jutra pod sifro
»Pridna in poštena«. 25431

Livarski poslovođa

s večletno prakso, vešč
slovenščine in nemškega je-
zika, želi spremeni služ-
bo v mesto ali na delo.
Vstopi lahko takoj. Po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod sifro »Dobro
prodajalec«. 25425

Stenografinja

182 službo s 12. avgustom.
Ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Stenogram«. 24933

Mlad lesni uradnik

s večletno prakso pri tu-
in domači delu. Iste večje in-
dustrijske podjetje. - Po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod »Izveščen na
lesni stroki«. 25467

Gospodična

s večletno prakso v knji-
govodstvu, želi takojšnje
namerjenosti. Gre tudi za
blagajničarko. Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra pod
»Samostojna 482«. 25462

Uradnik

s štiriletno bančno in dva-
najletno trgovsko prakso,
zmožen vseh pisarniških del
ter samostojnega upravlja-
nja gospodarskega kot
maternik lastnika, resen, tre-
zen in pošten. Iste primer-
nega mesta. - Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra pod
»Zaupno mesto«. 25464

Natakarica

pridna in poštena, zmo-
žena vsake službe v bolni-
šnici. Iste večje in-
dustrijske podjetje. - Po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod sifro »Natakarica
88«. 25488

Lesni manipulant

ocenjen star 28 let, abso-
lvent dvorazredne trg. šole,
s štiriletno prakso v lesni
industriji, vešč popolnoma
klasifikacije vseh vrst
mekkega in trdega lesa, do-
ber poznavalec ogle, zmo-
žen vseh pisarniških del -
kakor tudi vodstva večje
žage, želi službo premeniti
Naslov v oglasnem oddelku
Jutra. 25478

Kot gospodinja

sem s samostojnostjo, ali
ločeno gospodinjstvo. Pisane
ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Gospodinja 88«. 25496

Knjižar

»Ljubljanski Zvon«
letnik: 1919, 1921, 1922 in
1923 prodan. Naslov pove
oglasni oddelku Jutra. 25484

Prodaj

V vsakem 5 paketu
zdravstvene sladke kave
Viktor Jara, Maribor, so 2
Din v gotovini, za prejeto.
24796

Gostilniški hladilnik

oddam po zelo ugodni cenji.
Na ogled v Bohorčevi ul.
št. 8. 25308

4 štedilnike

6 poln, 10 vrst, 6 okon,
kopalno banjo in 6 kopalni
štedilnik ter ograjo na bal-
kon proda Sever & Komp.,
Ljubljana, Gospodarska c.
št. 5. 25348

Majhen štedilnik

praktičen, ugodno prodan
Naslov v oglasnem oddelku
Jutra. 25438

Ljajak

na vodovodno pipo in iz-
lozno staloje na srednje-
težak delavski stroj, kupim.
Ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Kuhinjsko«. 25446

Avtomobil. podjetje

veliko, s prvotnimi ali
zastopni, ugodno nagradaj.
Vprašanja na oglasni oddel-
ku Jutra pod sifro »Kompletno
oemotivno«. 25477

Motorna vozila

Avto »Wanderer«
tridesetletni, 5/15 konj ali,
dobro ohranjen - ugodno
prodan. Naslov v oglasnem
oddelku Jutra. 25432

Daimler avto

štridesetletni, 1924 št. 1. s
pravim dobrom stanjem, temo-
zelen, novi plati in vršni-
ce, nova stropa in lepa
ter trpežna tapetacija, tu-
da karbid za 18.000 Din.
Takoj prodam. Za avto-
mobil, potnik ali privatni
ke na delu zelo ugodno.
Nakup, ker ni potreben no-
benih popravil in takoj za
vožnjo uporaben. Pisarna
vprašanja na oglasni oddel-
ku Jutra pod sifro »Daimler«.
25347

Avto »Renault«

tridesetletni, ugodno prodan.
Avto je v najboljšem stan-
ju ter je zlasti pripravljen
za sdravnika ali trgovske-
ga potnika. Naslov v oglas-
ni oddelku Jutra. 25017

Gig in kočljo

zelo lepo, ugodno prodan
Naslov v pisarni »Adana«,
Kongresni trg 3. 25436

Gik

v dobrem stanju napredaj
na Vidovdanski cesti št. 7.
25439

Refraktive

Kredenco
knjižnico, belo pisano in
mizo poceni prodan. Na-
slov pove oglasni oddelku
Jutra. 25440

Kompletna postelja

s posteljnino napredaj v
Rožni dolini 5/81. 25481

Pridelki

Seno
prvotno, brez vlisa in
frutnika, prežano v bale,
zdravo blago kupujem.
Ponudbe na naslov: Em.
Ehenspangera nasl. Bjele-
var. 25491

Sadije

»Balkanska Carica«
najboljše sive ali, v odli-
kovane v Parizu in Budim-
pešti, razpoložljive v poštnih
paketihranko 20 kg po
140 Din Ekonomija Parano-
- Breko. 25338

Kupim

Cirkularno žago
montirano na vozi, s mo-
torjem, za žaganje drv, do-
bro ohranjeno kupi Rudolf
Dergan, Laško. 25238

Staro barako

v velikosti 5 x 4 ali tudi
malo večjo, kupim. Po-
nudebe na oglasni oddelku
Jutra pod »Baraka 483«. 25483

Stavbno gradivo

Trboveljski cement

travnera, srednja lepota
okorje za stavbe in po-
kalne, cevi, pumpe, ko-
palne banje, kloseti, vedno
najceneje pri Fr. Stupelj v
Ljubljani, Gospodarska c.
25397

Kapital

Katera dama
stara 40 let, boše posodi
gospoda 15.000 Din. Skup-
no življenje in delovanje
ni izključeno. Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra pod
»Kakšen 40«. 25432

Kapitalisti

700.000 Din lahko obre-
tajo, 10 let, 10% pa, pa
tudi več. Ponudbe na oglas-
ni oddelku Jutra pod sifro
»Sigurna ugodnost«. 25469

Perest

Hišo v Ljubljani
novi, al. dobro ohranjeno,
kupim s cenji do 100.000 Din.
Cenjene ponudbe po sifro
»Denar takoj 115« na oglas-
ni oddelku Jutra. 25401

Stanovanje

in gostilno
dobro takoj št. 1, kupi
pod hila. - Poljska daja
Anton Mayer, Ahaciljeva c.
št. 5. 25387

Hišo (vilo)

obsegajočo 3-5 sob, ko-
palnico, pritlikine in vrt,
vzraslo v najem. Prednost
amer. Beigrad-Dunajski
cesta. Ponudbe s stanovanjem
opisom in navedbo najemni-
ne na oglasni oddelku Jutra
pod sifro »Vrt«. 25384

Gradbeno parcelo

v lepem solnčnem legu prodan
tudi na obkro. Naslov v
oglasnem oddelku Jutra. 25461

Les

Hrastove hlode
frize in deske 27 mm
v kupu v vsaki močlini
Ivan Šiška, Ljubljana,
Mestna ulica 4. 174

V najem

Lokal
na najpomembnejši glavni
cesti, pripravljen za različne
prodajalne ali obrt. oddam
takoj v najem. Poizve so
na Celovški cesti št. 50 -
v pisarni »Moslavina«. 25360

Lokal in delavnico

s stanovanjem
pripravno tudi za skladišče,
blizu glavne kolodvorske
oddam. Ogled se dopolnjuje.
Naslov v oglasnem oddelku
Jutra. 25437

Šupo

ali kak drug pripraven pro-
stor za shrambo par avto-
mobilov in strojev. Iste
event. samo prostor da po-
stavim lopo. Ponudbe pod
»Lopa 833« na oglasni oddel-
ku Jutra. 25472

Gostilno in pekarnjo

oboje skupaj ali vasko po
sebi v vsem v najem. -
Cenjene ponudbe na oglas-
ni oddelku Jutra pod sifro
»Gostilna 494«. 25494

Skladišče in pisarno

lepo v suho, v bližini gl.
kolodvorske in središča me-
sta oddam s 1. septembrom
ali prej. Naslov v oglas-
ni oddelku Jutra. 25018

Kok, Cmok in Joki

Izvirna pravilica s slikami za deco.
Soliste terka Mehta.

Na hrano

in stanovanje
sprejem 6-7 mladih dija-
kov ali dijakinj. Nemška
konverzacija in klavir. Na-
slov pove oglasni oddelku
Jutra. 25459

2 dijakinji

sprejme v svojo ohranjo bol-
jšo družino. Na razpolago
klavir. Center mesta. Na-
slov pove oglasni oddelku
Jutra. 25500

Opremljeno sobo

(parket, elektrika, klavir)
oddam 1 ali 2 gospodinjstva
(dijakinje) v Rožni ulici
št. 17/L. 25490

Sobe

Sobo s 2 posteljami
oddam v bližini Ljubljane.
Naslov v oglasnem oddelku
Jutra. 25414

Opremljeno sobo

lepo, oddam. Naslov pove
oglasni oddelku Jutra. 25416

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, 18cm
v sredini mesta. Pisane
ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Centrum 37«. 25457

Opremljeno sobo

lepo, s posebnim vzhodom
oddam takoj na Blewels-
vi cesti 5/111. 25488

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, 18cm
v sredini mesta. Pisane
ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Centrum 37«. 25457

Opremljeno sobo

lepo, s posebnim vzhodom
oddam takoj na Blewels-
vi cesti 5/111. 25488

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, 18cm
v sredini mesta. Pisane
ponudbe na oglasni oddelku
Jutra pod »Centrum 37«. 25457

Opremljeno sobo

le

Stanley Weyman:

Rdeča kokarda

Roman.

»To so otročarije!« sem odvrnil. »Kakor da mi ne bi v prvem hotelu, ki stopim vanj, vsako hlapče povedalo, kje stanuje vaša mati.«

»Tega ne boste izvedeli ne v prvem ne v poslednjem.«

»Tedad jo imate zaprto?«

»Tudi jaz vam ne povem.«

Merila sva drug drugega z očmi, med tem ko naju je gospa Catinotova skrivaj opazovala. Dogodki zadnjih mesecev, ki so bili tolikanj izpremenili gospo de Saint-Alais, so očitno vplivali na Louisa. Zdelo se mi je, da ne vidim pred seboj njega, ampak markiza, njegovega starejšega brata, ki me izziva; obenem pa mi je bilo, kakor da se ta mrzka krinka trga in kakor da gleda izpod nje nekdanji Louis, ves žalosten, neodločen in razdvojen.

Poizkusil sem ubrati to struno.

»Dajte,« sem rekel, trudeč se, da bi pogoltnil svoj gnev in govoril pametno, »dajte, gospod grof, ne delajte se, kakor da je to vaša resna misel. V tem trenutku sva oba razvneti. Bili so časi, ko sva se dobro razumela in se vam ni upiralo smatrati me za

89

svojega bodočega svaka. Mar naj se zaradi teh nesrečnih razlik v nazorih ...«

»Razlik v nazorih!« mi je osorno planil v besedo. »Dvorec moje matere v Cahorsu ima samo še štiri glavne zidove. Grad mojega brata v Saint-Alaisu je kup razvalin. In vi govorite o različnosti nazorov!«

»Nu, imenujte to kakor vam drago.«

»In mimo tega,« se je živahno oglasila gospa Catinotova, »prostitute, gospod de Saint-Alais, mimo tega veste, kako zelo potrebujemo novih izprebrncev. Gospod vikont je plemič ter pameten in veren človek. Samo malo, prav malo je še treba,« je dodala ter se z dobrim nasmeškom ozrla name, »pa bo pregovorjen. Kaj bi rekli, če bi roka vaše sestrice dovršila zveličalno delo in če bi vaša gospa mati pristala na to?«

»Niti tedaj je ne bi dobil!« je odvrnil z divjim glasom in z očmi odvrnjenimi od mene.

»Ali,« je vsa začudena povzela mlada žena, »pred tednom dni ste mi vendar rekli ...«

»Pred tednom dni ni danes,« jo je prekinil Louis. »Sicer pa dodam samo še eno besedo. Žal mi je, gospod vikont, da vas vidim v Nimesu, in prosim vas, da se vrnete domov. Dobra tu ne morete storiti nič, zato pa slabega toliko, da boste sami prizadeti. In ni ga sredstva, ki bi vam pomagalo, da dosežete svoj namen.«

»To še ni gotovo,« sem trmasto odvrnil, čuteč, kako me spet

obhaja gnev. »In pred vsem: ker pravite, da ne morem najti gospodične Denize, se hočem poslužiti zelo preprostega sredstva. Čakal bom tu, da odidete, in nato pojdem za vami do doma.«

»Tega ne boste storili!« je vzklíknil.

»Bodite uverjeni, da bom,« sem rekel z izzivajočim glasom. Toda gospa Catinotova je posegla vmes.

»Ne, gospod de Saux,« je rekla s plemenito odločnostjo, »tega ne boste storili, ker bi s tem zlorabili moje gostoljubje.«

»Tedad mi prepoveste?«

»Da, prepovem vam.«

»Če je tako, gospa, se odrečem. Toda ...«

»Nič toda! Sklenita zdaj premirje, prosim vaju,« je rekla s trdnim glasom. »Če se že hočete vojskovati drug z drugim, vsaj ne začnita pri meni. Sicer pa mislim, da je bolje ... če vas prosim, da se poslovite,« je končala in me proseče pogledala.

Ozrl sem se na Louisa. Toda on se je bil obrnil v stran in se je delal, kakor da me ne vidi. To je bil zame milostni sunek. Ugovarjati gospe Catinotovi je bilo prav tako nemogoče kakor ostati pri njej proti njeni volji. Zato sem se molče naklonil ter vzel svoj plašč in klobuk s stola, kamor sem ju bil odložil.

»Neizmerno mi je žal,« je rekla z ljubkim glasom.

Pomnila mi je roko.

Ponesel sem jo k ustnicam.

»Jutri ... opoldne ... tukaj,« je šepnila.

UGONABLJA: Muhe, Komarje, Mravlje, Stenice, Bolhe, Ščurke, Molje i. t. d.

Radi preselitve

prodajam ure, zlatnino, srebrnino, briljante, stenske ure, budilke, (hišne stoječe ure), alpaka srebro, nastavke s 25 % popusta

IVAN PARIŽ, Ljubljana, Stari trg št. 20

MALINE

kupuje

Lovro Sebenik, Ljubljana
Knezova ulica (Sp. Šiška)

L. Mikuš

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Tvornica dežnikov, zaloga sprehajalnih palic

Knjigovodja

verziran bilancist, z večletno eksportno bančno in industrijsko prakso, več tujih jezikov želi spremeniti mesio. Dopisi na oglasni oddelek »Jutra« pod »Inicijativa 7777«.

Zastopniki za

Ljubljano, Celje, Maribor

in druge kraje Slovenije za specialitetne slike se sprejme o proti takoj izplačljiv proviziji. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Lahek zaslužek«

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze iskrene sočutja povodom smrti naše hčerke, sestre, sestrične in nečakinje

Anice Gernedi

se iskreno zahvaljujemo. Prav posebno pa še darovalcem venčev in cvetja ter vsem onim, ki so jo spremili na njeno zadnjo pot.

Zalujoči ostali.

V najhujši vročini

je najboljša in najbolj zdrava pijača

ohlajeni

Radenski

zdravilni vrelec

Dobl se ga v vseh boljših trgovinah, restavracijah in gostilnah.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Robert Adolf Kōnig naznanja v svojem in v imenu vseh sorodnikov pretužno vest, da je njegov nad vse ljubljani papa, stari papa, tast in stric, gospod

Josip Kōnig

mestni stavbenik

dne 9. t. m. po dolgem, mukepolnem trpljenju nenadoma bogu vdano preminil.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 11. avgusta 1928 ob 5. uri popoldne izpred hiše žalosti, Marmontova ul. št. 16, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. avgusta 1928.

9694

9690

V globoki žalosti naznanjava v svojem in drugih sorodnikov imenu, da je Vsemogočni poklical k sebi našega brata, strica itd., gospoda

Antona Koblar

zlatomašnika, duh. svetnika, mestnega župnika in dekana v Kranju, bivšega državno-zborskega poslanca, častnega občana mesta Kranja, imejtelja reda Sv. Save itd.

po kratki mučni bolezni dne 9. avgusta 1928 ob eni uri ponoči.

Pogreb predragega rajnika se bo vršil v soboto, dne 11. t. m. ob 9. uri dopoldan iz župnišča v Kranju na tamošnje pokopališče.

V Ljubljani, dne 9. avgusta 1928.

Dr. Ivan Černe

Elizabeta Lovšin

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposits ltd. ltd. Brojave: Kredit, Ljubljana - Telefon št. 2040 2457 2548 Interurban 2706 2806